

Det var oprindeligt min mening, at mine "erindringer" bare skulle have ligget her, så I engang kunne finde dem.

Men det har jeg fortrudt.

Hvis I har lyst, synes jeg, I skal læse dem igennem nu.

Ikke for at omredigere noget, heller ikke for at rette dårlig formulering eller manglende , , , - eller trykfejl.

Men hvis I har noget, I vil spørge om eller noget,

I vil have uddybet nærmere, så er det nu, I skal spørge.

For den dag, jeg "ikke er her til stede", så har I ingen, absolut ingen, at spørge.

Jeg vil bede jer huske, at alt er skrevet udelukkende efter min hukommelse. Kun til min mors familieforhold har jeg fået nogle oplysninger, og her har min vigtigste - og eneste - kilde været Maja Wissenberg. Uden hendes hjælp havde jeg ikke kunnet skrive noget som helst om min mors indviklede familieforhold.

Men netop fordi det er skrevet efter hukommelsen, og derfor skrevet efterhånden, som jeg er kommet i tanker om dette og hint, gentager jeg sikkert mig selv adskillige gange - - for den ene tanke fører den anden med sig.

MINE ERINDRINGER

Det lyder flot, og det er vist også for stor en mundfuld for mig, det er vist mere end jeg kan gabe over. Men jeg har lyst til at fortælle for det første, hvad jeg ved om mine aner, både på min fars og på min mors side. Og for det andet har jeg lyst til at fortælle løst og fast, hvad jeg kan huske, og hvad jeg synes, kan være sjovt at høre om.

Oprindeligt var det min mening at være gået i gang med rigtig slægtsforskning, men det opgav jeg, inden jeg overhovedet kom i gang. For tanken om min mors indviklede familieforhold med både en biologisk familie og en adoptivfamilie - det er helt håbløst at tænke på.

Så nu bliver det efter min hukommelse, og efter hvad jeg har fået fortalt.

- - - - -

Jeg vil begynde med min fars slægt. Det er vist den mest regeltette og nemmest overskuelige. Et postbud, der for nogle år siden, stod uden for min dør og læste på navnekluden i entreen, kunne konstatere, at vi var i familie, hvis, vi blev ved længe nok, Han hed Therkildsen, og havde forsket i slægten, havde været i Viborg på Landsarkivet, og var kommet tilbage til 1762. Så kunne han ikke komme længere, for der skete noget med en eller ander form for adoption. Der blev pludseligt hængt et Kjør på, altså Kjør-Therkildsen.

Alle Therkildsen'er kan på een eller anden måde føres tilbage til Romalt Mark (ved Randers). Om min Farfar er født der, ved jeg ikke, jeg ved overhovedet intet om hans familieforhold, havde han søskende? Han var født i februar 1845, han var enke-mand, da han i 1882 blev gift med Ane f. Andersdatter, født 24. januar 1853. Om hende ved jeg:

hun havde en søster, moster Sine, Strømmen 32, Randers, og en broder, morbror Per, som var gift med tante Laura.

Nej, jeg må vist først fortælle, at da Therkild Therkildsen og Ane var blevet gift, fik de en søn, Hjalmar i 1888, men han døde 8 mdr. gammel. I 1891 fik de endnu en søn, 12. januar, min far, og han blev opkaldt efter en afdøde, Hjalmar Charles, og min viden om denne familie har jeg naturligvis fra min far.

Sine, eller måske Signe Simonsen, havde 3 døtre: Johanne, ugift, boede hos moderen, var meget svagtseende, bar altid mørke briller. Mindst een gang om året tog mine forældre og jeg rutebilen til Randers. Jeg husker 2 kvinder i lange sorte kjoler, noget hvidt i halsen og forklæde på. En meget lille og meget mørk kvistlejlighed, hvor vi drak eftermiddagskaffe. Signe Simonsen har vel også haft en mand engang, men ham aner jeg intet om.

Hendes anden datter hed Petrea, gift med Kresten Kristensen, og de boede på det tidspunkt også i Randers, så dem besøgte vi bagefter. Hun var meget svagelig og næsten altid sengeliggende, et gustent ansigt med en flot opsat frisure var alt, hvad man så af hende. Han var efter sigende en umådelig rar mand, som bar Petrea på hænerne i bogstaveligste forstand. Hver gang hun var træt af at bo det ene sted i Randers, jamen, så flyttede de til en anden lejlighed, de flyttede flere gange om året. Han var ved statsbanerne, og på et tidspunkt blev stationsforstander i Karup. Her lavede hun op, og var ovenseende, engang vi besøgte dem.

Siddende fra ventre
min farmor, derefter
tante Laura og
morbror Per, stående
fra ventre min far,
damen kender jeg
ikke, men yderst til
højre er det ganske
givet enten fætter
Holger eller nok
snarere fætter
Aage.

Min Farmor

De havde en søn, der hed Stig, han ville være operasanger. Engang vi besøgte dem, mens de endnu boede i en lille lejlighed i Randers, jeg tror, det var til deres sølvbryllup, skulle han synge for selskabet. I stuen stod et flygel, og en operasanger in spe, og et flygel i en lille stue - det lød højt, meget højt, og pludselig var der en gammel kone, der begyndte at græde, idet hun siger: "a' ka' it' hold'ed ud i mit hoe'" Al sang forstummede, og vi så ikke mere til Stig den dag. Hans kunstnernavn var Stig Harder - jeg har aldrig hørt om ham senere.

Signe Simonsens tredje datter hed Kristine, og hun var absolut svag eller sygelig, tværtimod, hun var en lille sej kone, som kunne det hele, og som havde sin egen mening, og hun sagde den! Hun var gift med Peder Nielsen. Han var noget "på banen", og de boede i Villa! Irisvej 15, Rosenvænget. De havde 3 børn: Thorkild (opkaldt efter min farfar), Anna og Helga. Hun er gift og bosiddende i Holland. Thorkild og Anna er begge ugifte, og bor sammen den dag i dag i huset på Irisvej. I min barndom kom vi der en gang immellem, ikke meget. Jeg husker egentlig kun een gang om året, nemlig 1. juledag. Vi spadserede derud og drak eftermiddagskaffe med julekage, æblekage og småkager. Vi sad hele eftermiddagen på de stivryggede spisestuestole. Der var ganske vist lukket op ind til den fine stue med de røde plyds'es møbler, men vi sad da godt nok. Foran den røde sofa stod et rundt bord med en sølvskål med glasindsats fyldt med blankpolerede pigeon'er. De var ægte, men kun til pynt. Iøvrigt var der så hundekoldt i den fine stue, så vi kunne ikke holde ud at være. Der var i det hele taget koldt. Et kvarters tid, før vi skulle gå, blev vores overtøj hentet ind fra entreen, forstuen var det vel nærmest, lagt på stole foran kakkelovnen, så frakkerne kunne tø lidt op, inden vi skulle have dem på.

De var også hos os en enkelt gang i løbet af året. "Nu skal vi altså have dem fra skoven ind" - "ja, det bliver vi nødt til". Sådan var det!

Engang omkring 1950-51 ophørte ethvert samkvem - de blev rygende uvenner, og jeg husker godt over hvad, men det kommer egentlig ikke dette ved.

På een måde har jeg vældig lyst til at kontakte Thorkild og Anna. For de må bestemt kunne fortælle noget mere om mine farforældre, for det er egentlig ikke ret meget, jeg ved. Og at vore forældre blev uvenner dengang, det kan da ikke komme os ved, vi bør i hvert fald kunne se stort på det. Men jeg ved ikke - - det skal jeg nu tænke lidt over. - -

Min farmors bror, Per, var gift med Laura, altså morbror Per og tante Laura, en lille mand med en stor kraftig kone. De boede i Fredensgade, eller på Fredens torv, måske Fiskergade, en smal, mørk opgang, hvor der lugtede grimt. Det er, hvad jeg husker. Jeg har ikke fået fortalt noget somhelst. Men i en af min fars regnskabsbøger har jeg set, at morbror i november 1910 fik en sølvbryllupsgave til kr. 2,75. I samme bog står der i april 1910: bryllupsgave til fætter Holger, en sukker-skål, flødekande med bakke kr. 6,00. Det får mig til at huske, at der var en fætter Åge, han typograf på Aarhus Stiftstidende, og så altså også en fætter. Det vil sige, at morbror Per og tante Laura må have haft i hvert fald 2 sønner. Om Holger ved jeg intet.

Iflg. begravelsesbrevet fra Ndr. Kirkegård var min farmor f. Andersdatter, så jeg går ud fra, at broderen og hans sønner hed Andersen.

Jeg ved faktisk ikke mere om den slægt, men jeg kan da lige fortælle, at Kresten Kristensen blev gift igen, da Petrea døde, og kom til at hedde Erik. Jeg skrev til ham, da min far døde, for de havde været på julekort i alle de mange år, og jeg fik et pænt

Min Far som dreng
hvor gammel? der er ingen årstal

brev fra ham. Hans kone havde skrevet det, for han havde næsten mistet synet.

- - - - -

Jo, jeg gjorde det! Jeg ringede til Thorkild og Anna, og da jeg først fik halet mit pigenavn frem, var han helt med. Det er vel ca. 40, siden vi sidst har talt sammen. Han lød meget interesseret, og kunne tilsyneladende huske mange ting. Bl.a. kunne han bekræfte alt ovenstående om Per og Laura. Vi aftalte et møde hos mig til den 28.januar 1990. De kom til eftermiddagskaffe, og det var egentlig meget hyggeligt, og snakken gik livligt og utvungent. Der ^{Men} jeg var alligevel noget skuffet, for pludseligt kunne de ikke huske noget af betydning for mig: hvor stammede min farmor, deres moster, Ane, fra? Hvor kom min farfar fra? Hvad var deres baggrund? Hver gang jeg spurgte om et eller andet, svarede de at fortælle om helt andre familiemedlemmer, som ikke kom mig ved. Og selv deres bedstemor, Signe Simonsen i Randers - kunne de pludselig ikke huske, hvem hun havde været gift med. Den tror jeg rent ud sagt ikke på. Jeg følte, at de havde aftalt ikke at kunne huske noget - "det må hun selv ligge og rode med". Sagt på en anden måde: de ville blæse mig et stykke. Men så behøver jeg da ikke at ærgre mig over, at jeg ikke forsøgte. Altså, jeg må nøjes med min egen hukommelse.

- - - - -

Lidt mere om min fars familie. Hvordan familieforholdet var, ved jeg ikke. Det handler om 2 frøknere, tante Sine og tante Johanne. De boede i Vrinnere, men Johanne var lærer-inde på en landsbyskole i Nordjylland, vistnok i Gistrup, og der var meget langt til Vrinnere, når hun skulle hjem på jule- påske- og sommerferie. Rejsen kunne ikke gøres på 1 dag., så hun overnattede hos os i Faaborggade på divanen inde i spisestuen. Min far gik til toget om aftenen for at hente hende og hendes pakkenelliker. Det var før plastikposernes tid, så det var pakker indpakket i brunt papir med en "strik" om. Imens havde min mor smurt et fad smørrebrød til hende, og dertil fik hun noget så usædvanligt som en øl. Derpå tændte hun - også usædvanligt - en cerut, og når den var røget så langt ned, så hun var ved at brænde fingrene, drog hun en hårnål ud af sin knold i nakken, satte nålen i cerutstumpen, så den kunne ryges helt til bunds! Næste dag skulle vi spise tidligt til middag, og så fulgte min far hende til en rutebil til Vrinnere. På hjemturen må forbindelserne have passet bedre, for da overnattede hun ikke hos os. Da hun blev pensioneret, flyttede hun hjem til Vrinnere, hvor de 2 tanter boede i villa "bakkely". Men huset lå lige ved et vejsving og absolut ikke "i ly", og efterhånden som biltrafikken voksede, havde de en sommer 3 biler inde i hjørnestuen. De blev for meget for dem, så de flyttede i mere rolige omgivelser på plejehjemmet (alderdomshjemmet hed det dengang).

- - - - -

Jo, jeg hørte fra Thorkild og Anna. De besøgte mig søndag den 28. jan. til eftermiddagskaffe. På een måde var det meget hyggeligt, men på en anden måde var jeg skuffet. For jeg syntes "pludselig" ikke, at de kunne "huske" noget. Da jeg talte med Thorkild i telefonen, huskede han meget bedre. Det var nu mit indtryk.

Men jeg fik da at vide, at min farmors bror hed Per, altså tante Laura og Morbror Per i Fredensgade. De havde 2 sønner, Holger og Aage

Aarhus Stiftstidende fra for 25 år siden, altså i 1965 havde han 50 års jubilæum.

Aage Andersen
- 50 års
jubilæum

DEN 77-årige maskinsætter Aage Andersen har 50 års jubilæum på Aarhus Stiftstidende, og han har ingen planer om at lægge op.

Aage Andersen, der formentlig er landets ældste maskinsætter, fik i anledning af jubilæet fortjenstmedaljen i sølv.

Dette billede ville jeg også gerne have haft navne på, men det kunne de "slet ikke huske", så nu bliver det efter min hukommelse:

min mor og mig i forgrunden, længst til venstre min farmor, og så mener jeg, det er tante Johanne længst til venstre, og den anden med hvid hue må være tante Sine. Den sorte hat kender jeg ikke. Det er enten fra Romalt eller Vrinner. Familieforholdet fik jeg ikke rede på.

Min farfar, Therkel Therkildsen var født i februar 1845 og døde i 1914.

Min farmor, Ane Therkildsen, f. Andersdatter, var født 24. januar 1853 og døde 1. januar 1928.

De blev gift 15. december 1882.

- - - - -

De boede dengang i Clausensgade 10 eller 12, hvor hun havde en lille købmandsforretning. Han var murerarbejdsmand, altså ham, der slæbte murstenene op til murersvendene. Han var bl.a. med til at bygge al det nye byggeri på det yderste Frederiksbjerg, bl.a. Faaborggade. Og det var godt og solidt byggeri, så han købte en af ejendommene, Faaborggade 21, men de flyttede ikke derud på det tidspunkt.

Købmandsforretningen i Clausensgade gik så godt, at forretningen blev for lille. Derfor flyttede de til en ny og større butik, Bruunsgade 49, og min farfar holdt op som arbejdsmand, kom hjem i forretningen og blev købmand. De boede inde bar forretningen i en stue og et soveværelse og køkken, og min far fik værelse oppe under loftet, hvor han også havde et dueslag - han holdt en overgang brevduer.

Nå, ja jeg glemte at fortælle, at min far blev født den 12. januar 1891 i Clausensgade. Mine farforældre havde i 1888 fået en søn, som døde 8 mdr. gammel. De havde åbenbart ikke regnet med at få flere børn, for i 1888 købte de et 3-personers gravsted på Ndr. Kirkegård. Min far blev opkaldt efter ham, der var død, Hjalmar Charles. Det omtalte gravsted blev sløjfet 31/12-89, lige 100 år gammelt.

Så vidt jeg ved, flyttede de til bruunsgade omkring år 1900, og ca. 1910-11 solgte de Bruunsgade 49 til købmand Buchtrup, som "havde forretning på den forkerte side af Bruunsgade" - sådan har jeg fået det fortalt. Denne købmand Buchtrup handlede med metervarer, kjole- og gardinstoffer. Han solgte senere til købmand Worsøe. Jeg ved ikke hvornår, men i 1928 boede Aase Worsøe, som jeg kom til at gå i klasse med, i hvert fald i Bruunsgade 49. i 1927
iflg. Aase Worsøe

Første gang, jeg var til børnefødselsdag hos Aase, havde jeg fået besked på at gå om i Brammersgade for at se, om den hane, der blev hældt petroleum igennem til købmandsforretningens kælder, stadig sad der. Det gjorde, og det gjorde forøvrigt mange år fremover, men nu er den væk.

- - - - -

Min farfar har jeg aldrig kendt, og min farmor døde lige, da jeg var fyldt 6 år. Men lidt husker jeg da om hende: en lille kone med lang sort kjole med noget hvidt i halsen, enten krave eller sjal, forklæde på og kameluls-sutsko. Gråt hår samlet i en lille knold i nakken.

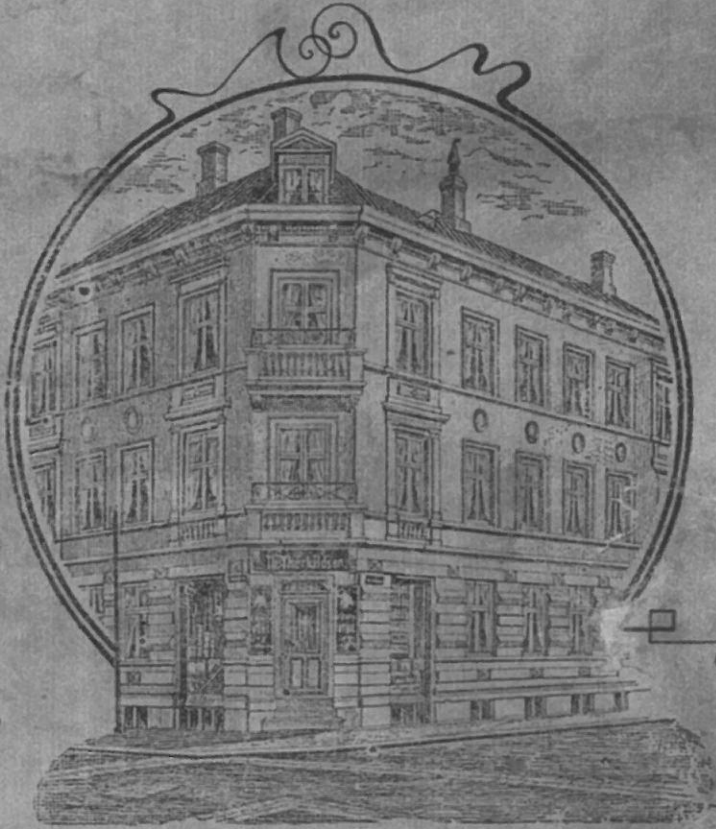
Hos hende lærte jeg at drikke te med mælk, og jeg lærte at spille kort - begge dele holder jeg stadigvæk meget af! Hendes stue husker jeg ikke tydeligt, kun at der ved vinduet var et lille bord, 2 stole og at jeg der lå på knæ og kiggede i gadespejlet. Jeg kom der vistnok meget, men det står ikke helt klart for mig.

Om de flyttede i Faaborggade, da de solgte forretningen i Bruunsgade, eller om hun først flyttede derud, da han døde i 1914, må stå hen i det uvisse, jeg ved det i hvert fald ikke.

- - - - -

Kolonial- & Urtekramforretning.

Oplag af Vine og Spirituosa fra F. W. Hey, Odense.

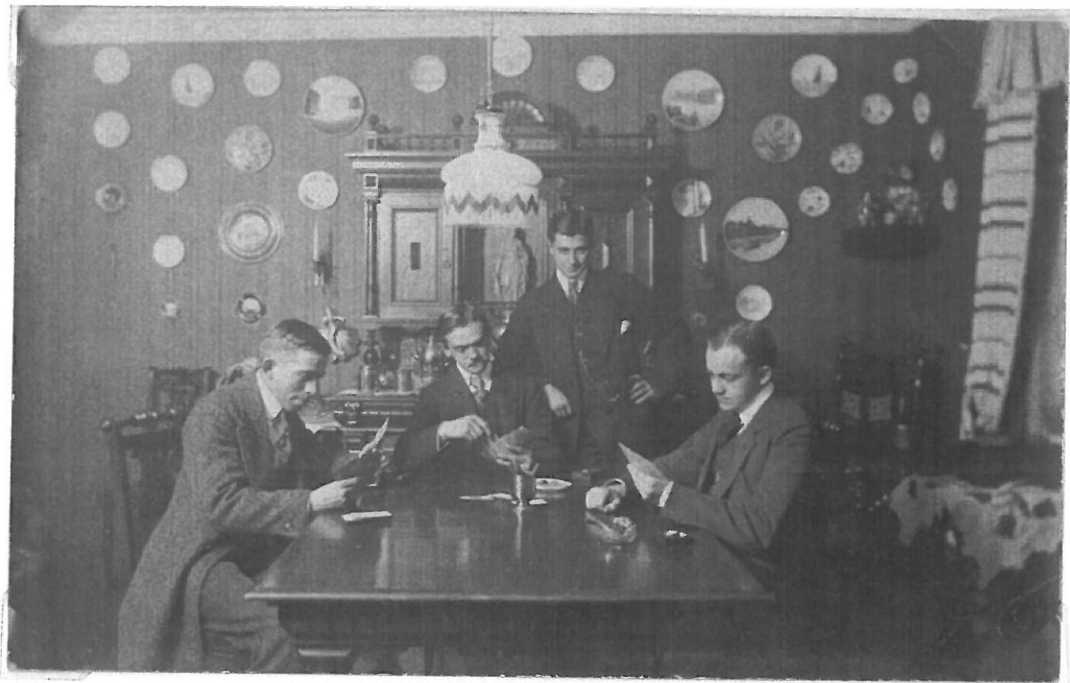
Extrafine og bekendte Mærker i Cigaretter føres.

Th. Therkildsen,

Telefon 547. Hj. af Bruuns- og Brammersgade. Telefon 547.

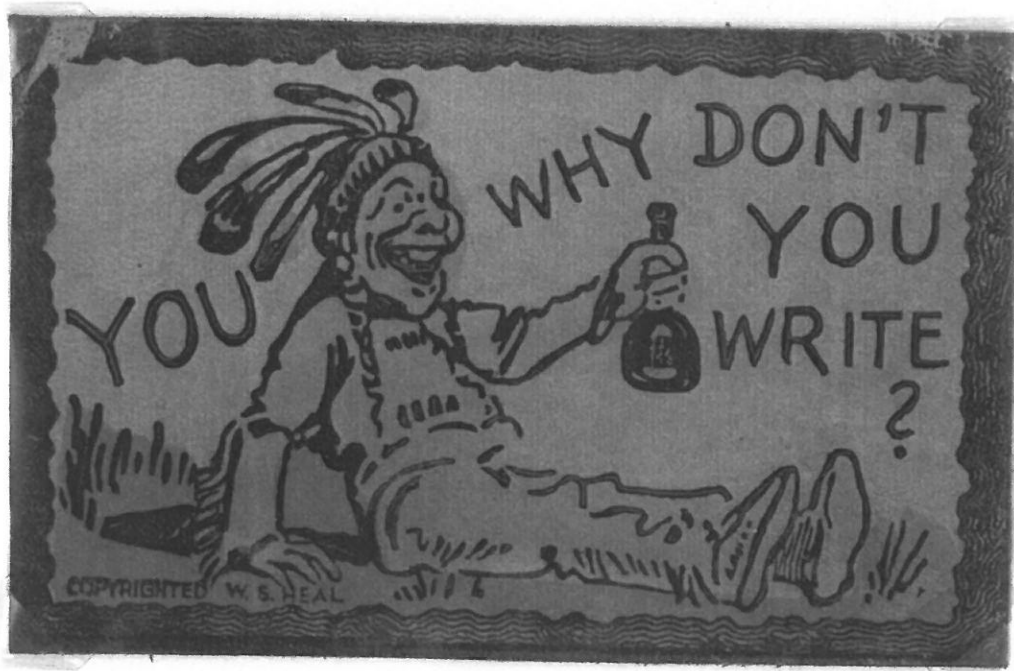
A A R H U S.

Fundet i maj 1963 på "dueslaget" i Bruunsgade 49
i forbindelse med en ombygning af loftsarealet.

Jeg ved, at det er min far til højre, og en af de andre hedder Kornø, den tredje Bendixen. Hvem der en hvem, oh hvem den fjerde er, ved jeg ikke. Billedet er taget i Kornøforældres hjem i Sølystgade.

Mens mine farforældre havde købmandsforretning i Bruunsgade 49, havde de et bud, der hed Arnold. Han var nogenlunde jævnaldrende med min far. Han rejste til Canada for at søge lykken der, som så mange andre. Han og min far holdt forbindelsen i mange år, men på et tidspunkt har til åbenbart knebet lidt med at få svaret på brevene!

Hj. Therkildsen

Brünnsgade 19

Aarhus.

Bog I

fra Oktober 1907.
til Oktober 1909.
Pr.

Hasse bog.

Oktober 1907.

			Kr.	Qre	Kr.	Qre
Okst.	1.	Gön for Belysningsvesenet, for 1/2 til 1/4			15	00
"	"	Th Therkildsen, 1/2 Kp Cigarer Brünnsgade.	1	50		
"	2.	P. Groen, 1 Par Støvler. (Pr. 8.00) Brünnsgade.	5	00		
"	3.	Engelsk Bekkedning. 1 Slip. Astergade.	0	96		
"	5.	Barber Poulsen, Klipning. Brünnsgade	0	35		
"	10.	Hinshøjers Land Reparation af Bøt. Frederiksølle	0	19		
		Transport.	8	00	15	00

30/1176 BÅH 57908

Novbr 762850 767655

815758 + 767655 = BÅH 481.03

31/1276 BÅH 481.03

Decbr 1090450 788505

1188553 + 788505 = BÅH 350048

31/177 BÅH 350048

Jann. 7166 - 1033445

1066648 + 1033445 = BÅH 332.03

28/277 BÅH 332.03

Febr 1446650 1448675

1479858 + 1448675 = BÅH 311.78

		Juli 1909			
27	Jun	1	Transport fra Julekammer	25 00	
		9	Overarb. fra Belysningsvesenets	26 70	
			Belysningsvesenets Halvinge		1 50
		17	Sommepenge		5 00
		23	Overarb. fra Belysningsvesenets	16 90	
		30	Grundtvigsvej Westphall		6 50
			1 sort skot Glas		
		31	Don for Juli fra Belysningsvesenets	50 00	
			Husholdningspenge		25 00
			Sommepenge		6 60
			Balancen		74 00
				118 60	118 60
		August 1909			
	Aug	1	Transport fra Julekammer	74 00	
		8-13	Rejsepenge (Odense og København)		25 00
		14	Alle Samvirket, Søndergaard		1 35
			1 Pluse		
		31	Don for Aug. fra Belysningsvesenets	50 00	
			Husholdningspenge		20 00
			Sommepenge		5 65
			Balancen		72 00
				122 00	122 00

Min far er født i Clausensgade 12. januar 1891, men flyttede ret hurtigt til Bruunsgade 49, og her havde han de bedste drenge- og ungdomsår. Det var vist et ret børnerigt kvarter. Der var altid nogen at spille cricket med - altså på gadeplan eller på markerne bag Dalgas Avenue, hvor cirkus forøvrigt holdt til dengang, også i min barndom kom Cirkus Miehe på den plads. Her må jeg lige indskyde en ting fra min barndom: min mor kunne ikke lide cirkusfolk, de var efter hendes mening lige så "slemme" som Zigeunere, som også af og til holdt til på de marker med deres underlige vogne, og underlige påklædning med en masse smykker, som raslede om dem, når de bevægede. Men altså: cirkusfolk og Zigeunere - så var det bare med at få vasketøjet ind - - det var nu min mors mening! Jeg tror, at hun var bange for dem, for de så jo anderledes ud!

Men tilbage til min fars barndom: han har også fortalt, at man om vinteren løb på skøjter på området, hvor Kildegården ligger i dag. Så kan man da bedre forstå, at der altid er så fugtigt i kælderens her!

Men drengenes bedste legetøj var et cykelhjul uden dæk, og ved hjælp af en pind trillede de rundt med det jo hurtigere jo bedre - altså datidens tøndebånd. Havde man penge, kunne man købe et rigtigt tøndebånd i en legetøjsforretning, men hvorfor bruge penge på det, når man altid kunne finde et gammelt cykelhjul eet eller andet sted.

Min far tog præliminæreksamen. Han talte både om Fengers skole og om Kirkegaards skole. Jeg er ikke rigtig klar over, hvordan det hænger sammen, men jeg mener, at Kirkegaards skole blev den senere Forældreskolen.

Efter skolen kom han på Aarhus Belysningsvæsen (Århus kommunale værker). Her begyndte han 16. september 1907 som yngste mand, hvis vigtigste opgave var at hente cigarer til direktøren, som på det tidspunkt hed Neergaard. "Nihil sine Labore" - det er vist lydskrift, men det hed cigaren, man røg, når det skulle være fint! Han begyndte med en månedsløn på kr. 25,00.

På Belysningsvæsnet fik han en del venner, som han spillede kort med, Whist med nogle, og L'hombre med andre. L'hombre var bedst, og det spillede han hele livet, "indtil de var døde allesammen".

I 1917 kom han til Aarhus Kommunehospital som kontorassistent, avancerede efterhånden til bogholder, ekspeditionssekretær for til sidst at blive kontorchef indtil han blev pensioneret i 1959.

De første mange år på K.H. var gode, ved jeg, mens de sidste år derimod var alt andet end gode. Hospitalet var igennem årene vokset stort med en masse forandringer og omlægninger til følge, og det blev arbejdsforholdene ikke bedre af. Det havde hele tiden været hans mening at blive der til de 70 år, som var aldersgrænsen, men på grund af det dårlige klima, der var, holdt han altså op et par år før tiden.

- - - - -

Århus Kommunehospital.
Foran indgangen til den daværende
kontorbygning.

Jeg mener, det er inspektør Baden,
som døde i 1925
(eller er det efterfølgeren
Inspektør James Thomsen)?

50 aar i Aarhus Kommunes tjeneste

Kontorchef ved Aarhus Kommune-
hospital H. C. Therkildsen kan man-
dag fejre 50 aars jubilæum ved
Aarhus Kommune.

For 50 aar siden blev han antaget
som kontorelev ved Aarhus Belys-
ningsvæsen, hvor han gjorde tjene-
ste i 11 aar. Efter
ansøgning blev han
i 1918 forflyttet til
Aarhus Kommune-
hospital, hvor han
saaledes snart kan
fejre 40 aars jubi-
læum.

Kontorchef
H. C. Therkild-
sen.

og har ved sin arbejdsindsats i ad-
ministrationen været med til at
præge den enorme udvikling, hospi-
talsvæsenet i dette tidsrum har væ-
ret genstand for.

Udover sit arbejde ved hospitals-
væsenet har kontorchef Therkildsen
ikke dyrket offentlige hverv, men
har helliget familien sin fritid, dels
i hjemmet, Mejlgade 103, dels i
sommerhuset paa Vejlbj Fed, hvor
han er en sikker sommergæst hvert
aar.

Han vil utvivlsomt blive stærkt
hyldet paa sin sjældne jubilæums-
dag, baade som den pligtfuldende
embedsmand og som det hyggelige
og hjælpsomme menneske, han er.

Nu har jeg lyst til at fortælle lidt om mine forældre i almindelighed og min far i særdeleshed, for at give et indtryk af min barndom og opvækst.

Jeg var meget nært knyttet til min far, og det kan da stadigvæk ske, at jeg tænker: "det skal huske at fortælle" - - nå, nej!

Da jeg blev født boede vi i Faaborggade nr. 21. I 1932 (eller var det i 33?) flyttede vi til Borggade nr. 11, og i 1939 flyttede vi til Mejlgade 103. Faaborggade 21 vil jeg komme tilbage til senere for det fortjener et kapitel for sig.

Så langt tilbage, jeg husker, gik han og jeg tur hver søndag formiddag. Fra faaborggade gik turen som regel ned i Bruunsgade til baker Knop efter 3 kager til eftermiddagskaffen. Både fra Borggade og fra mejlgade skulle vi en tur omkring "Marie" efter f.eks. 3 Tivoli-kager eller 2 stk otellolagkage skåret i eet stykke, for det skulle jo senere deles i 3 stykker! ("Marie"=Marie Christensen, hvis nogen skulle være i tvivl)

Bortset fra kagerne så snakkede vi - om alt muligt. Min far havde bl.a. den evne, at han kunne huske, hvad jeg fortalte den ene søndag, og han kunne huske navnene på dem, jeg fortalte om, og derfor kunne han "tage tråden op" næste søndag. Min mor, derimod, kunne aldrig huske hvad eller hvem, jeg talte om, og hun ville aldrig med søndag formiddag. Hun ville lave middagsmad, og mens flæskestegen simrede, kunne hun nå at brodere lidt. Det var nu hendes facon.

Ligesådan hvis jeg spurgte hende om eet eller andet, svarede hun altid: "spørg far på søndag. det kan han bedre forklare" Om det så var den eftermiddag i Borggade, da vi stod i entreen, og jeg spurgte hende, hvordan man fik børn. Jeg kan endnu høre tavsheden! "spørg far"

Og det gjorde jeg naturligvis, for hvordan skulle jeg ellers få det at vide? Jeg har været ca. 12 år. Han forklarede mig det så godt, han kunne, og sluttede med at sige, at søndagen efter, jeg var blevet konfirmeret, ville han forklare mig det på en lidt mere voksen måde.

Jeg blev konfirmeret søndag den 22. marts 1936, og den 29. marts, da vi vandrede henover Store Torv og Lille Torv, tog han spørgsmålet op, og jeg fik en såkaldt voksen forklaring.

Flot klaret fra far til datter i 1936!

Jeg har aldrig haft hemmeligheder for min far. Vi talte åbent og frit om alt mellem himmel og jord. Også da jeg begyndte at gå lidt ud om aftenen, ikke meget, men dog lidt af og til. Enten med nogle af dem, jeg var på kontor sammen med, eller gik på handelsaftenskole med. Det syntes min mor absolut ikke om. Hun var altid vred, når jeg kom hjem, og hun spurgte aldrig, om jeg havde moret mig, om det havde været en god film. Intet havde hun lyst til at høre om det - hun forstod det overhovedet ikke.

Især husker jeg een bestemt aften - eller nat:

Det var i 1941. Det var sommer, rigtig sommer, vi boede på Fedet Jeg var inviteret sammen med Arne ud til Hans, som boede på Sdr. Ringgade. Vi var 6 ialt. Hvem de andre var, aner jeg ikke i dag. Vi fik købe-smørrebrød, sodavand, kaffe og mere sodavand, mens vi dansede på livet løs til rejsegrammofonens skratten. Arne boede "helt ude på Grenåvej ved 8 km.stenen" (huset er i dag villa "Tempus"). Men det var da praktisk: Grenåvej/Adelborgsalle, så naturligvis fulgte han mig hjem. Vi var på cykel, der var jo ikke andre muligheder, og det var en helt vidunderlig tur langs vandet og Risskov: solen var ved at tænke på at stå op, fuglene sang. Klokkeren var nemlig blevet 3.

Nå, jeg lister ind ad grusgangen til garagen, men sætter ikke cyklen ind, for garagelågen peb så grusomt, og jeg var godt klar over, at jeg skulle gå stille med dørene. Jeg sætter mig ind på det af min mor hvidskurede "das", lader døren stå åben ud til gården, for fuglene sang stadigvæk, og det var stadigvæk en dejlig nat. Pludselig står min mor i døren i sin lange røde kimono "hvad bilder du dig ind" - "ved du hvad klokken er?" - - - "du kan tro, jeg skal sige det til far!" o.s.v.

For første, men ikke sidste gang, sagde jeg min mor imod, og jeg fik sagt temmelig meget. På vej ind igennem køkkenet til mit værelse snupper jeg en desserttallerken i et køkkenskab. Utroligt at jeg tænkte så lamgt på det tidspunkt. men jeg s k u l l e høre vækkeuret søndag morgen - det var vigtigt Så jeg satte vækkeuret på den omvendte tallerken, så det søndag morgen kimedede højt og inderligt. Jeg sad ved morgenbordet, da mine forældre ankom! Intetanende siger min far:" nå, er du allerede oppe? jeg troede du ville sove længe i dag". Og min mor - - uha, nej, det springer jeg over, jeg husker det alt for tydeligt. Men jeg sansede da at tie stille. Min far sagde "hvor kører vi hen i dag? Egå? Hjortshøj?" Det blev en meget lang cykletur hin søndag, for der var meget, der skulle sættes på plads.

Bl.m.a. sagde han, at jeg altid skulle huske på, at min mor havde haft en forkvaklet barndom, og en ungdom havde hun aldrig haft, hun vidste ganske enkelt ikke, hvad det ville sige, at være ung og mere sig. - "Jeg derimod har haft en herlig ungdom, jeg har intet til gode, og jeg håber, at du også når at more dig mens tid er, og du skal vide, at du aldrig nogensinde vil give mig en søvnløs nat, når du er ude - - for jeg stoler 100% på dig" - - Der var noget at leve op til!

Og jeg kan i dag med god samvittighed sige, at jeg aldrig nogensinde har svigtet hans tillid. Heller ikke dengang jeg traf ham, som jeg senere blev gift med!

Sådan var min far i store træk. At vi absolut ikke altid var enige betød intet, for vi kunne jo tale det igennem, og altid finde ud af, hvad der var rigtigt eller forkert.

Han undskyldte, han bar over med min mor, han forkælede hende, "for hun havde jo aldrig haft det let". Hvis hun f.eks.så en vase i vinduet hos isenkræmmer Holger Christensen(i dag Buus), og som hun absolut forfærdelig gerne ville have, jamen, så gik han op og købte den til hende. Den vase står forøvrigt hos mig i dag!

At min far nød de søndag-formiddags-ture mindst ligeså meget som jeg, er uden for enhver diskussion. For som vi dog snakkede. De sidste år, han levede, fik vi vores bedste snak, mens han boede på LANGENÆSBO. Især de sidste år fra 1975-77, hvor vi somme-tider tog ud til Fredeikshøj eller til Thors Mølle og spiste til middag, og det gjorde vi bl.a. de dage, hvor der stod sagosuppe på menuen på Langenæsbo. Det var een af de få ting, han absolut ikke kunne få ned.

Om vinteren havde vi vores store, gode dage 2 gange om året, når vi var i banken til terminerne, og derefter spiste Wienerschnitzel på "Kroen i Krogen"

Jo, jeg har haft en god barndom og ungdom: Ganske vist blev jeg tidligt gift, og efter min fars mening vel også for tidligt, vi kunne ganske givet have brugt et par søndag-formiddag mere!

Min mors familieforhold er indviklede, men egentlig ret interessante. Min mor har aldrig selv villet fortælle særlig meget om sin familie, måske har hun ikke vidst så meget eller hun har ikke kunnet huske så meget, men jeg tror snarere, at hun har prøvet at fortrænge de efter hendes mening fortvivlede forhold. Så min viden har jeg hovedsagelig fra Maja Wissenberg. Den dag, min mor var blevet bisat 11.marts 1975 - sad vi her og drak kaffe, og Maja begyndte at fortælle, og jeg begyndte at skrive. Da jeg i tiden derefter ville renskrive for at få samling på det, mens jeg endnu kunne huske det, dukkede der mange spørgsmål op, som jeg gik til Maja for at få svar på. Og hun kunne huske alt og kunne svare præcist, nærmest i detaljer. Desværre har jeg endnu et par spørgsmålstegn hængende. Dem får jeg aldrig svar på, for Maja døde i 1988, 92 år gammel.

- - - - -

Elisabeth, f.?, gift 1.gang med ? Hee.

Han var af præsteslægt, hvorfra vides ikke, men de boede i Kasted, hvor de havde forpagtet noget af præstegårdsjorden.

De fik 4 børn:

Olrikka: blev gift med en god mand, Nielsen, men de sad i meget små kår. Hver nat gjorde hun rent i banegårdshallen, døde som 52-årig af tuberkulose. De havde 1 søn, Aksel, som blev gift med Louise, og de var bosiddende i Aalborg.

Jacobine: ingen mand, men en datter, "bette Marie". Hvad de levede af, vides ikke, boede i Århus, hvor Jacobine og senere "bette Marie" blev betragtet som byens originaler deres udseende og væremåde taget i betragtning. Med andre ord: de hutlede sig igennem tilværelsen, og når det var helt galt, gik de til Maja, hvor de naturligvis aldrig gik forgæves, men "jeg gav dem aldrig penge, men rugbrød, så fik de da noget at spise den dag".

Christian: et helt ukendt kapitel, ugift, døde som 42-årig.

Kirstine:, den sidste Hee, og unægtelig ikke et ukendt kapitel. Jeg tror, jeg vil fortælle om hende senere sammen med den første Andersen.

For der skete nemlig det, at Hee døde i en ret ung alder, og Elisabeth står alene med 4 børn samt de forpagtede jorde i Kasted.

Hun antager en forvalter til hjælp på gården, og inden længe bliver de gift:

de 2 siddende på gulvet: Henriette og Marie f. Andersen
i midten: Elisabeth og Anders Peter Andersen med Karoline f. Andersen
Yderst til venstre: Kirstine f. Hee
Yderst til højre: Dorthea, f. Andersen
I bageste række: Christian Hee, Jacobine Hee, Olrikka Hee

Elisabeth gift 2.gang med Anders Peter Andersen

og de får også 4 børn:

Dorthea: den første Andersen. Hun og den sidste Hee må blive til et helt kapitel for sig, for det er de 2, der er de direkte aner på mødrene side.

Marie: gift Nielsen (noget på banen), og de fik 3 børn:

Harald, bosiddende i København, lyntogsfører.
Wilhelm, kender jeg intet til.
Karl, (i Rosenvang) på banen, g.m. Inger.

Henriette: gift med Albert Rasmussen - Tante Jette og onkel Albert

Dem har jeg også lyst til at fortælle mere om måske samtidig med Kirstine/Dorthea. For vi kom meget, rigtig meget hos de to, og jeg husker dem meget tydeligt.

Karoline: f. 1872, død i 1910. g.m. Wissenberg.

De fik 2 børn, Maja og Kaj.

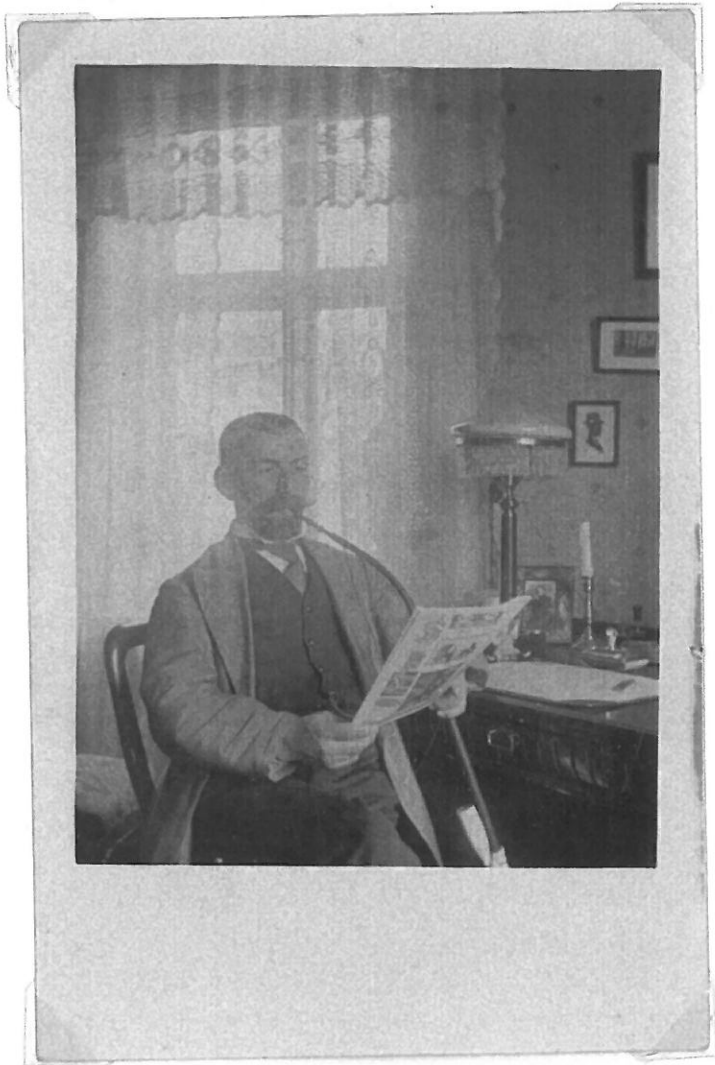
Wissenberg var maskinmester, og da Maja var 8 år og Kaj 6 år, rejste han til Belgisk Kongo fra de 2 børn og en syg og senge- liggende kone. Han ville ud og tjene penge, for han ville have "røde plydsesmøbler - - det har jeg egentlig aldrig tilgivet min far" - - store ord i Majas mund.
Men han nåede da lige hjem, inden moderen døde.

Det var de 8 børn i grove træk.

Tillige fik jeg fortalt, at gården i Kasted brændte i Anders Peter Andersens tid, hvornår vides ikke. Men A.P.A. blev afhentet af politiet. Man mistænkte ham for at have sat ild på, men det blev aldrig bevist. Men det var jo så stor en skændsel, at de derefter var nødt til at flytte helt ind til Århus, vistnok til Frederiks alle 42.

Så blev det småt med arbejde, og dermed også småt med pengene. Ild på gården satte han ikke, men man fandt 4 store sølvskeer i hans lommer (Herregaardsmønster) Måske har han tænkt, at de vel kunne sælges, når de kom til at mangle penge. De blev ikke solgt - jeg fandt dem i een af min mors skuffer.

Maja sluttede dette med at sige: "Jo, det var en meget stor skam, der dengang overgik mine bedsteforældre".

Rangermesteren i Langelands-
gade 129.

Skrivebordet og den sølv-
blæksuger stod hos os i
Faaborggade 21.

Skrivebordslampen står
her endnu.

Det er Rangermesteren
til højre.
En til venstre ?
Og hvor?
Sikkert på Banegårdens
terræn.

Kirstine/Dorthea
- - - - -

Kirstine:, min mormor, f. 11.4.1863, død i 1938, den sidste Hee.

Dorthea:, min biologiske mormor, f.30.7.1867, død?, den første
Andersen.

Kirstine blev gift med rangermester Wilh.P.Jensen, aldrig kaldet andet end rangermesteren. Han var efter Majas udsagn en dejlig mand, intelligent, men jævn og ligetil, og som sagde tingene ved deres rette navn. Han bandede utrolig meget.

Hun havde en dejlig historie om ham, og den synes jeg, skal med her:

Maja var sygeplejeelv i Brønderslev, men kom til Århus til jul o.lign. Hendes far var i mellemtiden blevet gift igen med Kitty, og der var ikke det bedste forhold til den nye kone. Når Maja kom med toget fra Brønderslev, stod rangermesteren altid og tog imod hende. Og da hun engang til en juleferie steg ud af toget, tog rangermesteren imod hende med ordene: "hvad f. . . er det, du har på hovedet?". Ja, det var da en hat! Hvorpå han tog en 10-krone frem og sagde: "gå straks hen og køb en rigtig hat - - Wissenberg skal ikke se dig med det der på hovedet" Og det gjorde hun. Den nye hat kostede kr.5,50, hvorefter Maja gik tilbage til banegården, for han skulle da have kr.4,50 tilbage. Hans svar: "hold kæft! køb en hat mere, så har du 2"! Jo, hun satte ham meget højt, for han var også til at tale med om alle de ting, som hendes far ikke forstod eet ord af.

Kirstine og rengeremesteren boede i Bruunsgade på hjørnet af Jægergårdsgade (nu Hvide Hus), og det var et hjem med klaver forstået på både den ene og den anden måde. Men på et tidspunkt købte han en grund helt uden for lands lov og ret, nemlig helt oppe i Langelandsgade. Der var på det tidspunkt kun bygget et hus, nemlig villa Alba på hjørnet af Langelandsgade og Palludan Müllersvej. Nr.2.grund var solgt, men ikke bebygget, for eet var at få råd til at købe en grund, noget andet at få råd til at bygge huset.

Men Langelandsgade 129 blev altså mine morforældres hus.
villa "Brendstrup"

Dorthea blev gift med Marius Rasmussen. Han var også "ved banen", ikke noget særligt, og den smule han tjente, drak han op. De boede i byens værste slum i Søgade helt nede ved Valdemarsgade lige før Frederiksbroen og Skanderborg landevej.

De fik 4 børn: Peter, Holger, Henriette og Asta. Og moderen, Dorthea kæmpede en tapper kamp for at skaffe mad og tøj til de børn.

Mens Kirstine sad i de gode økonomiske kår, men uden børn. Så på en eller anden måde bliver de to halvsøstre enige om, at Kirstine kan få et af Dorthea's børn.

Den yngste, Asta, hun var født i 1897, og efter Kirstines mening for lille og dermed for besværlig. Nej, det var bedre med Henriette, som var født i 1894. Hun måtte være nemmere at håndtere.

Iflg. en håndskrevet lap papir, som er vedhæftet Henriettes dåbsattest, blev hun i 1901 bortadopteret til Kirstine og Wilh. P.Jensen.

7 år gammel. Er der noget at sige til, at hun aldrig fandt ud af, hvor hund hørte til? Og at det plagede hende hele livet?

For det var jo Henriette, der blev min mor.

Det er for sent at blive flyttet fra det ene miljø til et andet. At hun kom til et betydelig sundere miljø - både fysisk og psykisk - tror jeg egentlig ikke, at hun rigtig skønnede på.

sent. New. of 29. 4. 1901 for
The Albertus Maria (Karlsson)
Jensen, abp. of Rangoon
Wilhelm Peter Jensen of 188.

hoy uhuu?

Jensen, abp. of Rangoon
Christine Jensen f. Her, er fød den 6te Sep.
(St. Line) og dolt i Sore Kirke den 31te Marts

Stachus 26 Marts. 1901.

Revidelin,

Agnes for Sore Mængde; Sorens.

Amtsygehusets køkken.
Økonoma frk. Koch med sort
kjole, hvidt forklæde. Min
mor nr. 5 fra højre

Diætkøkkenet Å-K-H.
Økonoma frk. Maren Nielsen
siddende længst t/højre
Min mor stående nr. 2 fra

5008
BANK

QINWYK

Sommer 1919

7.9

Diætkøkkenet på Kommunehospitalet.
Økonoma frk. Maren Nielsen
siddende nr. 1 fra højre.
Min mor stående nr. 2 fra højre

Min mor står nr. 2 fra højre
Økonoma frk. Maren Nielsen
siddende nr. 1 fra højre

Mr.
129 Kampmannsgade
København
299
Kampmannsgade

af d. 5. 3. 1918

Stavns kender os?

Kampmannsgade

Kampmannsgade

Min mor står nr. 2 fra højre
Økonoma frk. Koch med søster
siddende nr. 1 fra højre

Diætkøkkenet på Kommunehospitalet. Økønona frk. Maren Nielsen står bagest under kaffedåserne. Min mor hælder sovs eller lign. op fra den store beholder.

Kaffeselskabet på næste side er fra haven i villa "Brendstrup"
Rangermesteren med lang pibe, Kirstine Jensen for den anden
bordende. Damen med hat er fra Zweidorff, og den unge måske
hendes datter, hun havde 2 døtre. Det er ikke familie. Jeg ved
ikke, hvorfra bekendtskabet stammer, men jeg har været med
min mor mange gange og besøgt fru Zweidorff - hun boede dengang
Asse~~n~~sgade 24 i stuen.

5002
BANK

5002
BANK

Skam du kende det nyheds
bladet?

Skrevet d. 6-2-1915.

Kære Onkel.

Vi ønsker dig alle rigtig hjerterlig til
lykke, og at du naar saa en rigtig
god Fødselsdag med rigtig mange
drøvelsøner. Mange tillykke til dig
(og tante) for veninder & og far og mor.

fra Karen
Lange, Sandsgade 129
Villa, Brøndby

5002

Froben Hennette Jensen
har været her som Husbold.
ningssolen i to år, jeg har
været meget glad med at
have hende, og kan anbefale
hende paa det bedste til at
være en god og behagelig
Hjælp i et Hjem. Hun er
meget propoi, omhyggelig
og flink til Madlavning
og til alt husligt arbejde.

Froben Hennette Jensen

derbil er kun en punktblis,
byggelig, veldragen og nær
ung pige, som det er en
Fornøjelse at have om sig.

Det er den Slags unge Pige,
som man trygt og med
Glede kan medgive den
bedste c. n. befaling.

Arthur Duntzøgs hus d 14/9 18

Hennette Koch
Herbestyrerinde

Her bliver jeg nødt til at nævne, at hendes biologiske far, Marius Rasmussen, drak sig fra hus og hjem, og for at sige det groft, men korrekt: drak sig ihjel. De biologiske brødre: Peter gik det ligesådan, Holger blev degraderet ved Aarhus Sporveje fra værkstedsmester til gårdfejer, for han mistede førerbeviset. Og Asta blev gift med Rudolf Pagh-Schmidt, som drak sig fra sit job som barbersvend på en af byens dengang førende barbersaloner, men som rettede sig helt fantastisk ved en enorm indsats først og fremmest fra ham selv, men ikke mindst fra Aastas side. Hun støttede ham helt utrolig meget, så han startede egen barber- og frisørsalon. Og han blev senere optaget i frimurerlogen! det var en meget stor dag for dem begge. De havde mange gode år, hvor de støttede hinanden, ellers var de aldrig nået så vidt.

Men tilbage til Henriette, min mor. Rangermesterens boede altså i Bruunsgade/Jægergårdsgade, da min mor blev optaget i det hjem. Men jeg ved intet om forholdene. Senere flyttede de til Langelandsgade 129, men heller ikke forholdene der kender jeg noget til. Hun har aldrig fortalt, har aldrig sagt "min far sagde så tit" eller "min mor sagde så tit", - intet har hun fortalt. Men min far har fortalt, at hun blev opdraget meget strengt, måtte intet, kom aldrig sammen med andre unge. Maja sagde det samme, "rangermesteren var rar, men meget streng"

Hun gik ud af skolen i samme sekund, hun var gammel nok til det, hun hadede skolen, og hun hadede enhver form for boglig viden, men sidde derhjemme og brodere, det kunne hun tilsyneladende lide. Hun blev køkkenelev på Aarhus Amtssygehus, hvor hun også boede i et lille værelse ved siden af køkkenet sammen med flere hundrede kakelakker!

Da hun var udlært, kom hun til diætkøkkenet på Aarhus Kommunehospital som økonomaassistent. Økonomaen hed Maren Nielsen, forøvrigt en søster til den "kloge mand i Auning", og dermed faster til massøren i Åbyhøj, Østergaard Nielsen. Nå, det var atter et sidespring. Men Maren Nielsen var en af min fars gode venner, som har hjulpet med pengesager i almindelighed og selvangivelsen i særdeleshed.

Her har mine forældre i fællesskab fortalt, at det var på den måde, de traf hinanden. Og ligeledes i fællesskab fortalte de om "den spanske syge" omkring 1918-1919. Når de ankom om morgenen, min far til kontoret, min mor til diætkøkkenet, måtte de bogstavelig talt springe over syge, som lå på madrasser overalt. Om det så var forgangen til kontoret, var der fuldt belagt. Og det blev forbudt at gå fra den ene afdeling til den anden, heller ikke på terrænet måtte de mødes. Alt sammen af hensyn til smittefaren, men det tænkte de ikke så meget på dengang. De var bare i knibe, når de ikke kunne mødes hverken her eller der. Indtil min far fik fat i een af de portører, der "fjernede" dem, der var døde i nattens løb, og han blev - sagt med deres egne ord: "vores postillon d'amour".

Og gift blev de da den 9. juli 1920, 1 måned efter rangermesterens død den 8. juni 1920.

Her er der forresten een eneste ting, som min mor har fortalt om sin mor:

Da de gik fra hospitalet den aften, rangermesteren var død, sagde hendes mor, da de gik hen ad den lange hospitalsgang lige efter, at faderen var død: "så, nu kan jeg gøre lige, hvad jeg vil" - - - og det gjorde hun unægtelig i årene derefter.

Jeg husker en lille smule fra besøgene i Langelandsgade, men det er ikke ret meget. Jeg husker især, at der var koldt, meget koldt.

Min mor og jeg besøgte min mormor hver tirsdag. Om vi fik kaffe, ved jeg ikke. Vi har i hvert fald aldrig spist hos hende, heller ikke om søndagen, når min far sommetider var med. Jeg husker, at jeg altid blev sendt op ovenpå i soveværelset, og der var så koldt, at jeg skulle tage min frakke på. Og så fik jeg et stykke kridt til at tegne med, og det eneste fantastiske var, at jeg måtte tegne på soveværelsesgulvet, og jeg skulle ikke viske det ud, inden vi gik, det skulle hun nok selv gøre. Noget underligt noget. Jeg vil fortælle mere om hende senere, tror jeg nok, hvis jeg kan samle det sammen. Hun kan blive til en roman - tragedie?

Dorthea husker jeg meget svagt. Jeg har ikke været ret gammel, men jeg husker, at jeg besøgte hende sammen med min mor. De boede dengang i Sct. Paulsgade 26 i stuelejligheden. En lille mørk stue, hvor der lugtede ganske forfærdeligt. Hende kan jeg se for mig: lille, gustengul og hænderne føltes som pergamentpapir, altid siddende på en toiletstol - derfor lugten formodentlig. Om ham, Marius Rasmussen, aldrig kaldet andet end "den Tyk", husker jeg ikke andet, end at han talte mærkeligt. Jeg kunne ikke forstå, hvad han sagde, velsagtens, fordi han ikke var ædru. Og i denne forbindelse er der een ting mere, jeg husker meget tydeligt - desværre: "du skal ikke sige til far, at vi har besøgt dem i dag"! Et forfærdeligt dilemma at sætte mig i. Og det endte da også altid med, at jeg, nogle dage senere, fortalte ham det. Min far svarede hver gang: "jeg er glad for, at du siger det, men jeg ved det godt, for jeg kan altid mærke på din mor, når hun har talt med dem eller besøgt dem, for så er hun i dårligt humør".

Og "dem" var altså tante Dorthea og onkel Rasmussen og deres børn, Peter, Holger og Asta, som var hendes fætre og hendes kusine. På et tidspunkt boede de i Struer - det var før Paulsgade -, og hver sommerferie skulle hun på ferie hos sin tante og onkel og fætre og kusine, mens de ventede besøg af deres datter/søster fra Århus.

Engang min mor og jeg sad her og drak eftermiddagskaffe - hun har vel været ca. 55 år dengang - sagde hun pludselig uden indledning af nogen art, at jeg skulle love hende at sørge for, at der i hendes dødsannonce kom til at stå: Henriette Therkildsen, f. Jensen, "for så kan de ikke sige, at deres søster er død, for de hedder Rasmussen"

Jeg efterkom ikke hendes ønske. Jeg glemte det absolut ikke. Det lå i mit baghoved den dag min far og jeg sad på Langenæsbo og skrev dødsannoncen. Men hun var den sidste af de 4, der døde, så der var ikke flere Rasmussen'er tilbage, og jeg kunne egentlig ikke få mig selv til at sige det til min far den dag i den situation.

Her må jeg lige tilføje, at i de år hun var på Amtssygehuset og senere på kommunehospitalet hed min mor aldrig andet end Brendstrup, for som hun sagde "jensen var der mange af, men der var kun een Brendstrup, og det var mig". Og jeg er overbevist om, at det passede hende godt, for så slap hun da for at tænke på Jensen/Rasmussen i den periode.

Edith Holm

Hende talte min mor af og til om som den eneste "rigtige" veninde, hun nogensinde havde haft. Min mor havde gennem alle årene en sort lædermappe, en slags skrivemappe med rum til papir o.lign. - hun havde den også med på Langenæsbo, og hun hagede om den mappe, og hun gemte mange billeder og breve i den. Jeg har stadig mappen. De fleste af billederne er sat ind heri.

Min mors konfirmationsbillede fra Sct.Pauls Kirke.
Det må have været i 1907 eller 1908.

Jeg kan ikke finde hende.
Hun skal vist stå inde i midten med en stor
hat på - men det har de næsten
allesammen.

Jeg har tidligere omtalt, at min far undskyldte mange af de ting, min mor sagde eller gjorde "for hun har aldrig haft det let". Nej, det har hun bestemt ikke. Og dertil kommer temmelig megen sygdom. I hele min barndom var hun meget ofte syg: brækkede arme, forstuede ben, rosen i næsen, ondt i ryggen og en Basedow, som blev behandlet medicinsk. Det var forøvrigt mens hun endnu kørte med barnevogn, har jeg fået fortalt. Opereret for blindtarmsbetændelse, da jeg gik i 1.klasse, og da jeg gik i 5.klasse en cancer i spiserøret. Det var dengang, jeg skulle til mit første skolebal, og jeg havde fået syet en ualmindelig rædselsfuld lang kjole: lysegrøn af noget kraftigt silkestof, jeg tror nok, det hed satin. Det var blankt, meget blankt. Den var helt glat med nogle "vifter" sat ind 4 steder forned. Jeg så ganske forfærdelig ud, men min far og jeg drog af sted til skolebal!

Alle de gange, min mor var syg, fik vi sendt mad udefra. Der var dengang flere pensionater, der sendte varm mad ud i en 3-delt madspand. I den ene spand var der f.eks. kærnemælkssuppe, i den anden kartofler i lange baner, og så i den 3.spand kødretten, som f.eks. kunne være frikadeller med stiv, tyk brun sovs - og rødbeder, så det hele fik et lyserødt skær. Det smagte forfærdeligt, og jeg glædede mig hele dagen til, at vi skulle have aftensmad, som min far og jeg hjalp hinanden med at smøre og få noget lækkert pålæg lagt på.

Og så vaskede vi op bagefter. Det var festligt.

Alle de sygdomsperioder har vel også været medvirkende til, at jeg blev så nært knyttet til min far. Min mor var jo ganske vist hjemme, sad som regel med benet oppe på en taburet, men det var lige som om, hun ikke havde lyst til at snakke eller finde på noget, vi kunne gøre sammen. Hun læste ikke, og læse højt for mig ville hun slet ikke "det kan far gøre" - og - gå du nu ned på gaden og leg med din dukkevogn", og det gjorde jeg så, og sad gerne på trappestenen og ventede på, at min far skulle komme hjem.

Jeg har aldrig set min mor sidde med en bog, heller ikke senere i livet, hun læste overskrifterne i avisen og ikke mere.

Gad vide, om hun mon var ordblind? Det ord var vist ikke opfundet dengang?

Hun havde det bedst, når hun broderede og allerbedst i damesyklubben, for så kom hun da samtidig lidt ud blandt andre.

Ingen tvivl om, at min mor ind imellem har haft det svært, og ingen tvivl om, at den forkvaklede opvækst har præget hende hele livet igennem.

Naturligvis kunne hun da også grine og more sig hjerteligt, og hun kunne sommetider pludseligt om eftermiddagen sige: "gå over til bageren og køb 2 kager, vi må have eftermiddagskaffe i dag". Og det var dejligt, for så var hun i godt humør og kunne le og sige mange sjove ting.

Og hun kunne også sommetider finde på, at vi skulle gå strøgtur, lige inden det blev helt mørkt. F.eks. fra Borggade op til Regina-krydset, og så havde vi det virkelig hyggeligt.

Det var vist i store træk min mor. Nu bør jeg vist holde inde med flere detaljer.

1911

1912

August 1926

Unkel, Inga; Henriette
og Lise er ud anlagt i Langøi.

"Sambo" er hunden, hvem
Lise er, aner jeg ikke og
heller ikke, hvem der
har skrevet bagpå

August 1926

Unkel, Sambo,
Fjølmar og Inga er ud
anlagt ved Langøi.

Kirstine, jamen, hvordan skal jeg nu? skal jeg fortælle i grove træk, eller skal jeg gå i detaljer? Intet har jeg bare fået fortalt, men jeg husker, som jeg dog husker alt det, men hvordan skal jeg fortælle det?

Det må jeg vist tænke ekstra meget på i nogle dage.

Henriette og Albert, dem tror jeg, at jeg først vil fortælle om, de er ligesom lidt mere tilgængelige.

Efter jeg er blevet voksen og har tænkt og sammenholdt det ene med det andet, er jeg kommet til det resultat, at min mor opfattede denne onkel Albert og vel i særdeleshed tante Jette som en slags reserver for de forældre - og den mor - hun egentlig aldrig har haft.

Som før nævnt kom vi der utrolig meget, da jeg var barn. Det første, jeg husker er Langå. Han var stationsforstander på Langå station, som dengang var en ator station, et knudepunkt, hvor alle tog gjorde holdt, og hvor næsten alle skulle skifte tog. Lokomotiverne skulle have vand på fra en meget stor "vandhane", hvorfra en meget stor vandslange førte vand ned i lokomotivet. Og det larmede enormt meget, for der stod en kæmpe dampsky op i luften. Det var vist meget teknisk fortalt, men sådan ser jeg det for mig.

Jeg har fået fortalt, at onkel Albert før Langå var i Belgisk Kongo som maskinmester. Og her tjente han mange penge, ikke alene til de "røde plydesmøbler" (det må have været et statussymbol dengang), men blev efter sigende en velhavende mand.

Men han kom desværre også hjem med een eller anden sygdom, måske tuberkulose. Han var i hvert fald på "Vejle Fjord", som dengang var et tuberkulose-sanatorium. Nu er det nervesanatorium. Det er der nok mere brug for i dag.

Efter Vejle fik han posten i Langå. Det har nok ikke været så anstrengende som et maskinmesterjob. Så vidt jeg kan bedømme det tidsmæssigt blev han ret tidligt pensioneret, og de flyttede til Åbyhøj, hvor de købte hus på Thyrasvej, som senere fik navneforandring til Vølundsvej.

Efter min fars udsagn var han en meget intelligent mand, som kunne fortælle mange interessante ting og om mange oplevelser. Han sad altid med en bog i hånden og helst ude i haven næsten hele året. Jeg har i hvert fald set ham sidde og læse i haven vinterdage med frakke og hat på samt tapper om ben og skuldre og stor cigar i munden - han kunne bedst få vejret i fri luft!

Tante Jette var en lille sød og rar kone, som ikke vidste alt det gode, hun ville gøre for alle. Det var et meget gæstfrit hjem, hvor "kaffen altid var varm", men hvor der var husblas-klumper i citronfromagen nytårsaften!. I mange år var de hos mine forældre juleaften, og så var vi hos dem nytårsaften. Men ikke nok med det - det må have været i 30'erne - spadserede vi til Åbyhøj hver søndag og drak eftermiddagskaffe, og min mor kom der tillige hver torsdag - det var Henriettes dag.

Og der var rart at komme. Selv om de ikke selv havde børn, følte jeg det ikke som nogen straf at besøge dem, de må jo have forstået at tale med mig.

Kun en eneste ting kunne bringe en mislyd i søndagsidyllen, nemlig hvis min far og onkel Albert kom til at tale politik. Ingen af dem bandede eller brugte ukvemsord overhovedet, men det var heller ikke nødvendigt. Bølgerne kunne alligevel gå så højt, at hverken min mor eller tante Jette formåede at dæmpe dem ned trods mange "så, så - - tys, tys" o.s.v. Kun een ting kunne bringe dem til ro: et spil kort. Og når det var helt galt, blev jeg sendt op i næst-nabo-huset til "smeden", for at spørge, om han kunne komme n u og spille kort. Og han kom omgående som regel med sine kamelsuldssutsko på, for det hastede, han vidste nemlig

godt, hvad der var galt. Og når de så fik kort i hænderne og stor cigar i munden, var den gode stemning straks genoprettet. På eet eller flere tidspunkter blev cigarosen nærmest til helt tæt tåge, og så gik onkel Albert en tur i haven for at få vejret, derefter ind igen til kortene og en frisk cigar (han blev ca.75 år)

"Smeden" i næst-nabo-huset bliver jeg nødt til at skrive lidt om: smed Rasmussen hed han, og han havde 1 søn og 3 døtre, den ene kønnere end den anden. Den kønneste hed Arla, "men hende løb Arthur Hammerschmidt med" Hun er i dag omkring 93 år og stadig end meget flot dame.

Det ægteskab blev imidlertid ret hurtigt opløst, men inden da havde de fået en datter, Yelva, som i dag er min tirsdags-bridgema-ker!. Og Arthur Hammerschmidt blev gift igen med Edith. De blev vores naboer på Adelborgsalle. Tilfældighederne spørger overalt.

Tilbage til Åbyhøj, for dem er jeg absolut ikke blevet færdig med. Tante Jette blev på et tidspunkt ramt af en alvorlig sygdom, måske en cancer, jeg ved det ikke helt. men hun fik i hvert fald fjernet det ene øje. Men hun fik indopereret et glasøje, og det var dengang noget helt specielt, og at det glasøje ydermere fulgte det raske øjes bevægelser, det var noget ganske nyt, og det kostede efter sigende en frygtelig masse penge. Man kunne overhovedet ikke se, at hun havde et kunstigt øje, og hun levede i mange år med den øjenprotese, må det vel hedde nutildags. Kun var der en ulempe: det løb altid i vand, og hun brugte altid en tot vat til at tørre det af med. Når de havde besøgt os i Borggade, gik min mor rundt med en rulle toiletpapir og samlede vattotter op, for hund efterlod dem desværre overalt, og det var ikke lige min mors livret.

Da helbredet og kræfterne ikke længere slog til, solgte de huset på Vølundsvej, og fik en lejlighed i Sdr.Ringgade, men derfra husker jeg intet. Da tante Jette døde flyttede onkel Albert på Bethaniahjemmet, hvor han havde 2 stuer, for han ville ikke sove i den stue, hvor han havde siddet hele dagen og læst i diverse bøger og røget adskillige cigarer. Han var med til mit bryllup i 1943, men døde ikke ret længe efter, som sagt ca. 75 år gammel trods lungebesvær og mange store cigarer.

Maja skal også med i dette afsnit, for hun betragtede Vølundsvej som sit andet hjem, eller måske snarere som sit hjem. Hendes far havde giftet sig igen med Ketty, og de havde fået 2 børn. Maja kom kun hos sin far af pligt, men hos tante Jette og onkel Albert af lyst. Da hun var færdig som sygeplejerske fra Brønderslev sygehus, fik hun en stilling her i byen som hjemmesygeplejerske her i byen, men ikke ret længe. Hun flyttede til Karise som økonoma på et nyt alderdomshjem. Og der var hun blevet til sine dages ende, som hun sagde, hvis ikke Albert og Henriette havde bedt hende så mindeligt om at komme til Århus igen, for de savnede hende. Derfor søgte hun til det nye alderdomshjem "Borgvold" i Viby som økonoma, og det blev så der, at hun blev til sine dages ende "men hvor var jeg dog ked af at forlade Karise, og jeg blev aldrig glad for "Borgvold"! - Typisk Maja - først de andre, så mig selv. Sommetider vist lidt for naiv-god.

Men Henriette og Albert påskønnede absolut hendes opofrelse. Under rekonstruktionen af min mors familieforhold fortalte Maja mig bl.m.a., at Henriette og albert, som jo ikke selv havde børn, oprettede iflg.testamente en fond "til fordel for nød-stedte, ubemidlede, ugifte mødre". Renterne udbetales stadis (i 1978-1979 ca.) 1 gang årligt efter ansøgning. Resten var sat af til Maja sådan forstået, at hun, sålænge hun levede, fik renterne af det afsatte beløb. Sagt helt konkret: hun har siden

1944 fået kr.500 om året, og "dem rejser jeg op. I 40'erne og 50'erne var det mange penge, som jeg kunne komme langt for. I dag reækker de kun til en Flensborg-tur et par gange eller 3 om året".

Min Mormor med mig på skødet
i haven ved villa "Brendstrup"

Juli 1922

Min far og mig i haven

Min far og mig udenfor
i Langelandsgade.

oktober 1928

Eftermiddagskaffe
i haven
Langelandsgade 170

Kirstine, f. Hee, gift Jensen, f. 11. april 1863 død i juni 1939. Hun må have været gift en gang før, for på gravstenen på ndr. Kirkegård stod der øverst noget med en Nielsen, og nedenunder stod der Vilh.P.Jensen. Jeg har spurgt een gang, men fik ikke noget svar, og så spørger man jo ikke mere.

En del har jeg fortalt i det foregående, så her vil jeg fortælle, hvad jeg husker fra årene ca. 1930-39. Det første jeg husker er, at min far en dag kom hjem og fortalte, at Kirstine havde smidt ham ud. Mine forældre havde i nogen tid været klar over, at der var noget galt, så min far cyklede ofte over til Langelandsgade fra hospitalet, men pludseligt en dag fik han altså at vide, at han var uønsket og aldeles ikke skulle komme, han havde ikke noget at gøre hos hende..

Og min mor grød, og det gjorde hun meget ofte i de kommende år. Hun forsøgte at besøge hende, men det var det samme: ingen besøg!

Derefter kontaktede min far en nabo, Karlby, og en genbo, overlæge Løchte, og de kunne begge fortælle, at fru Jensen opførte sig mærkeligt, og at der meget ofte på alle tidspunkter af døgnet kom besøg af nogle unge mennekser, Mormoner, som også havde ringet på hos de andre på vejen, men var blevet afvist. Men hos fru Jensen havde de nu deres gang. Tillige kunne de fortælle, at en ung mand, som fru Jensen kaldte Willy, kom hos hende næsten dagligt.

Og Willy, hvem er så det? Nu bliver det indviklet: Da Holger, min mors "fætter", giftede sig med Lilly, medbragte hun en søn, Willy, som Holger adopterede. Og han havde kun kvaler og besvær med den dreng. Holger fik ham i lære hos en af byens mekanikere. Det var et stort værksted med mange ansatte. Det blev ret hurtigt kendt, at han stjal værktøj m.m. Så fik Holger puttet ham ind et andet sted, men det var det samme - kort sagt han var kriminel med diverse fængselsstraffe til følge. Men nu øjnede han altså en chance hos tante Kirstine, for hun var jo ikke rigtig i hovedet! Mere om det senere.

En nat ringede telefonen hjemme hos os i Faaborggade, og det var overlæge Løchte, som meddelte, at nu havde de beviset, og han havde ringet efter politiet, for nu skulle fru Jensen tvangsindlægges. Hun havde hele aftenen og det meste af natten rendt rundt i natkjole og bare ben i sutsko og ringet på dørene hos både naboer og genboere. Min far klædte sig på, startede cyklen til ÅkH, hvor han ved bl.a. denne genbos hjælp får hende tvangsindlagt på afd. C VI, som dengang hed ventesalen til Risskov eller Risskavs forgaard.

Og hvad så?

Tilbage til Langelandsgade kunne der overhovedet ikke være tale om. Hun bliver skrevet på venteliste til Risskov (altså psykiatrisk hospital). Min mor skriver under på, at hun skal umyndiggøres, og min far indsættes som hendes værge - et alvorligt skridt at tage!

Da der så kom besked fra Risskov, at nu var der plads, syntes hospitalet, at det var synd at flytte hende.

På Bethaniahjemmet havde forstanderinden, søster Johanne, været sygeplejeelev på KH - dengang først i 30'erne var KH ikke større end at alle kendte alle. Så ved hjælp af det bekendtskab - og gode ord og ikke mindst betaling - fik min far hende ind på Bethaniahjemmet. Men også der blev det galt nogle gange med hendes sindsforvirring, men hver gang der var plads i Risskov, havde fru Jensen fået det så godt, så det var synd at flytte hende. Og det gentog sig vel 3-4 gange i de sidste år.

JYDSK-FYNSKE STATSBADEPERSONALES
BIBLIOTEK

Navn:

Thorsten Jensen

Stilling:

Lang Vandvej 129

Tjeneste Nr.:

Station:

• EUBOH, AARHUS

De ønskede Bøger bedes opført i Nummerorden.
Der bedes anført et rigeligt Antal Numre, og ikke udelukkende blandt de senest tilkomne.
Før indenbys Interessenter er Biblioteket aabent alle Hverdage Kl. 3—4½. Dog byttes der ikke 2 Dage i Træk for samme Interessent.

Den 24. og 31. December, Paaske-Lørdag, Pinsen- Lørdag samt 5. Juni er Biblioteket lukket.

Følgende Numre ønskes:

1—2000	2001—3000	3001—4000	4001—5000	5001—6000	6001—7000	7001—8000	8001—9000	9001—10,000	10,001—10,500	10,501—11,000	11,001—11,200	11,201—11,400	11,401—11,600	11,601—11,800	11,801—12,000
13565		11619		13386		13188		9676		12896		10141			
13459		12454		13459		13171		8626		12481		11666			
13449		10640		13055		19075		8754		17034		12419			
13524		12704		13550		13457		9777		11446		13632			
13411		11571		13489		19459		7439		13978		5755			
13188		11953		13485		19416		5545		10127		9383			
13474		12288		13420		13418		3104		13177		4944			
13272		13097		13086		19474		7798		11161		3403			
13397		13123		13411		19423		9692		11497		7857			
13067		13414		12296		13377		6238		12289		7797			
13292		13514		11330		13574		13939		19685		11979			
13076		13143		10940		13284		13939		11982		12241			
11815		13459		10792		13067		11707		10729		10768			
		13474		13188		13565		12091		11127		11401			
				11524		13459		11018		11278		11442			
								11018		10380					

Vend

Den søndag, mine forældre og jeg kom til Langelandsgade for at finde frem, hvad hun skulle have med på Bethaniahjemmet, jamen, jeg glemmer aldrig det syn: i stuerne store tomme falmede pletter på væggene, billederne var væk på nær et par stykker. Og min mor gik grædende rundt og konstaterede, at det meste af sølvtøjet var væk, hendes fars frimærkesamling o.m.m. - alt havde hendes mor foræret væk. På 1.sal i soveværelset stod 2 senge med sribede olmerdugsdynner uden nogen form for betræk. Den ene havde hun formentlig ligget i, og i den anden stod en gryde med noget, der en gang havde været grønkalssuppe, men nu var en stor muggen klat. Tøj lå spredt overalt, snavset, ulækkert altsammen. I kælderen - forøvrigt den eneste gang, jeg nogensinde var i den kælder, og hvornår min mor sidst havde været der, kunne hun ikke huske. Alle hylder var sat til med syltetøjsglas fyldt med noget, der sikkert havde været syltetøj, men nu mug og atter mug - ikke alene i de glas, men på hylderne, i gryderne, ja. overalt. Og der lugtede! Det var rædsomt!

Og vi tog hjem ovenikøbet i en taxa fra hjørnet af Langelandsgade og Kaserneboulevarden, for min mor var helt ødelagt, og hun skulle hjem hurtigst muligt.

Nogle dage senere fik min far en rengøringsdame fra KH (en gang-pige, hed det dengang) med derover, og de gik klædeskab med kjoler og frakker igennem, og det viste sig at være godt nok, ingen møl eller lign. Så skabet blev flyttet direkte med indhold til Bethaniehjemmet tillige med et skuffemøbel - et dejligt møbel med en smal skuffe foroven, og så blev skufferne dybere nedefter. Hvad hun mere fik med, husker jeg ikke, men jeg husker, at min mor købte nyt undertøj, strømper, natkjoler o.s.v., og alt blev lagt i det skuffemøbel. I Langelandsgade kom min mor aldrig mere.

Det næste var, at huset skulle ryddes: en vognmand med hestevogn, naturligvis, nærmest skovlede alt ud, og flere vognlæs blev kørt bort direkte på lossepladsen. Så et nyt hold rengøringshold, 3 "gangpiger" skurede i flere dage, for så til sidst at få hele huset desinficeret. Huset skulle jo sælges, men min far ville ikke lægge navn til, hvis han ikke var helt sikker på, at det var i orden.

Og solgt blev det da.

Grund- og Ejendomssalg i Aarhus i Tidsrummet

1. Oktbr. 1931—30. Septbr. 1932.

4. Juni. Bogholder H. Therkildsen som
Værg for Bagermester R. P. Nielsen.
Langelandsg. 129. Matr. Nr. 117 aq-bk
Mkjdr. 23.000 Kr.

Og de sidste år på Bethaniehjemmet, ja, jeg var da med derovre nogle gange, men det var jo kun af pligt. Jeg husker kun hendes 75 års fødselsdag i 1938. Da ville hun have valnøddelagkage fra "Marie" - "mange lagkager, så der var nok til alle". Aldrig har jeg hverken før eller senere svælget i så megen valnøddelagkage - for der var rigeligt!

Vi boede dengang i Borggade, og det jeg husker bedst fra de år. er hendes "besøg", og det skal forstås på denne måde: hun besøgte os aldrig, men hun kom med breve skrevet på kagebakker, som hun puttede ind af brevsprækken. Hvad hun skrev på den kagebakke, aner jeg ikke i dag, for der var hverken hoved eller hale på noget af det. Men når man så, at hun kome svingende rundt om isenkrammer Lillelunds hjørne, så fløj hjertet op i halsen på een - hvad nu? Har mor set hende? hører hun brevsprækken klapre? hvis ikke så var det bare med at få fjernet det brev omgående, så

I min mors skuffer fandt jeg bl.a. dette billede:
"det er Asta og drengene" - citat slut.

Drengene er Holger og Peter, og jeg tror, det er Holger Rasmussen længst til venstre, men jeg er ikke sikker.

var der da den ærgrelse mindre den dag.

Og svingede rundt om isenkrammerens hjørne, ja, i bogstaveligste forstand: hun var altid klædt i sort, hat, flettestrømper, sko og og en stor sort paraply, hvadeneten det var bidende frost eller høj-sommer-sol- Og så gik det ud mod kantstenen, ind mod butiksvinduerne, svingende med paraplyen. Folk stoppede op og stirrede på den kone, som jo måtte være fuld. Det var vist noget med balancenerven, jeg ved det faktisk ikke, men jeg ved, at min far tegnede en speciel ulykkesforsikring for hende, for han var overbevist om, at hun en dag måtte ramle ind i et butiksvindue eller falde ud på kørebanen. På mirakuløs vis gik det nu aldrig så galt, men det var simpelthen et sørgeligt syn, og for min mor må det have været rædsomt.

Så pludseligt i juni 1939 fik hun en lungebetændelse, som sluttede det tragiske liv.

Men så kom der unægteligt et efterspil: Holger og Lilly. Kirstine havde jo oprindeligt testamenteret alt til fordel for Lilly's søn, Willy, og det testamente havde mine forældre fået omstødt. Men for "det gode forholds skyld" ville min mor gerne, at der "skulle gøres noget"

Det lange med det forholdsvis korte: en sommeraften bliver Holger og Lilly inviteret på Fedet, for at "de kunne tale om det". Jeg erklærede omgående: "jeg er ikke hjemme". Jeg fik bagefter fortalt, at mødet var sluttet i fred og fordragelighed, for mine forældre gav Holger og Lilly kr.6000 - som kompensation for den arv, som denne Willy var gået glip af. Det var rigtig mange penge i 1939!. Og det gode forhold var genoprettet, og de kunne da ses til jul, fødselsdage o.lign. resten af deres dage. Forøvrigt havde Holger på det tidspunkt købt bil på forventet efterbevilling!-

Nu kan der vist ikke fortælles ret meget mere om Kirstine Jensen, min mormor, men dette må vist også give et ret klart billede af hende, og af de problemer, hun gav sine omgivelser, for det må have slemt for mine forældre i almindelighed og for min mor i særdeleshed.

Måske er jeg gået for meget i detaljer i dette, og har fortalt for meget om, at min far gjorde dit, og min far gjorde dat, men sådan var det bare. Min mor kunne slet ikke overse den situation, og hun burde have været lykkelig over, at min far kunne overse situationen, og magtede at få det bedste ud af en umådelig dårlig og til tider håbløs situation.

til venstre
3-værelses-lejligheder

til højre
2-værelses-lejligheder

i midten
over indgangsdøren er vinduerne over trappeopgangen,
og de er med råglasruden hele vejen op.

For nogle år siden blev vinduerne i ejendommen skiftet ud, men der er 3 karnap-vinduer tilbage af de oprindelige, nemlig eet stort vindu uden sprosser, men med hængsler, så det kan drejes eller vendes helt rundt.

Billederne her er taget i 1989, derfor parkeringsplads og biler - det var der ikke i 1920'erne.

FAABORGGADE 21

Det var min farmors hus, og da mine forældre blev gift den 9. juli 1920, fik de en 3-værelses-lejlighed på 1.sal. Min farmor boede på det tidspunkt i en 2-værelses-lejlighed i stuen.

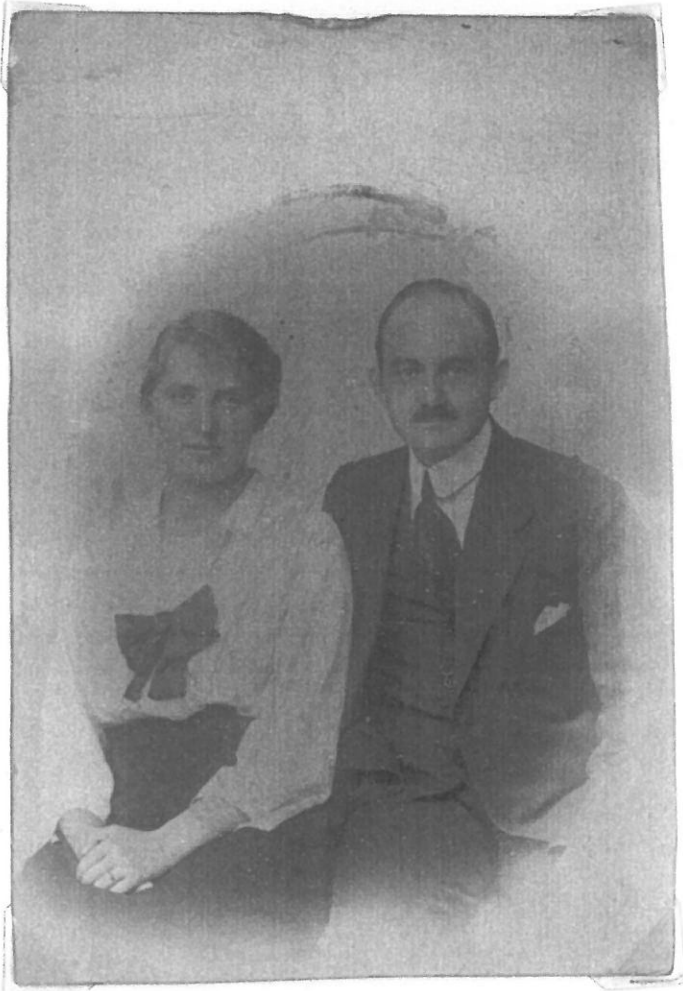
Som sagt 1.sal, 3 værelser, d.v.s. en spisestue, en dagligstue, soveværelse, køkken med dør til bagtrappen, hvor der var toilet fælles med naboen, men det var toilet med træk- og slip, og det var ikke hver mands eje dengang. De fleste steder var der "das" med tremmedør i gården. På Frederiksbjerg oplevede man etage-toilet første gang, da "Tagenshus" blev bygget, og det var forøvrigt en medvirkende årsag til, at mine farforældre solgte Bruunsgade 49, for der var nemlig tremmedøre.

Lejligheden i Faaborggade ser jeg stadigvæk meget tydeligt for mig med alle møblerne: Spisestuen med karnap! eet trin op! Der stod 2 kurvestole, 1 rundt kurvebord med broderet lysedug. I loftet hængte en meget køn og særpræget lampe med en masse glas, ikke prizmer, bare nogle lange glasrør i mat glas hele vejen rundt. Den kunne jeg godt have tænkt mig at have haft i dag. Midt på gulvet stod et stort solidt spisebord med en grøn filt-dug med en broderet blomsterranke på midten og en i hver ende - et bordtæppe, hed det, ikke en lysedug. Over bordet hængte en lampe. der kunne hejses op og ned. Den var med en glasskærm med perlefrynser. Senere blev der købt en fin silkeskærm med possementfrynser, så fin, at man ikke måtte røre ved den. Og for mit vedkommende betød det, at jeg skulle op på en stol, når jeg skulle hejse, så jeg ikke satte sorte fingeraftryk på den. 6 stiv-ryggede stole, og en buffet, som dengang hørte til i ethvert hjem. I hjørnet ved siden af buffet'en stod kakkelovnen, og på den anden side op mod karnappen stod et bogskab med glaslåger. På den tilsvarende væg på den anden side af karnappen stod en divan med et dertil indrettet divantæppe, som skulle dække hele divanen helt ned til gulvet, så man konstant kunne falde i frynserne. Der var linoleum på gulvet, ingen tæpper. Divanen stod helt hen til døråbningen ind til dagligstuen. Der var en rulledør, hvidmalet, men næsten altid rullet for, fordi dagligstuen kun var i brug, hvis der var gæster.

Det var den fine stue. Der var tæppe på gulvet. Det var mørkeblåt med små, meget små lyserøde blomster. 1 sofa, 2 store lænestole med mahognikanter, 1 rundt mahogni-sofabord, med en broderet lysedug, hvorpå der stod en vase og en bonbonniere. Møblerne var betrukket med blåt hestehår (det, der kradses). Ved siden af sofaen stod en "guld"søjle med 2 marmorplader med 1 lampe på. På den anden side af sofaen stod 1 lille sølvtøjskab med glaslåger - det ville jeg forøvrigt også godt have ejet i dag.

I den stue var der 2 2-fags-vinduer, og der stod 2 ganske ens vaser til pynt i de vinduer. Men så en aften skete der det, at et rullegardin røg op med et brag, og trak den ene vase med ned på gulvet. Den aften var min far ligeved, men også kun ligeved, at bande. Han blev virkelig ked af det, for det var nogle vaser, de havde fået i bryllupsgave af noget af hans familie. Den tiloversblevne vase kom til at stå på den nederste marmorhylde på "guld"-søjlen, for derefter mange år senere at ende i min vindueskarm.

Og så var der jo klaveret! hvor jeg sad tænderklaprende af kulde og skulle øve mig, og da jeg meget hurtigt blev træt af det, begyndte jeg at dreje rundt og rundt på klaverstolen så længe, at jeg fik kvalme og kastede op. Så var den øvetime da slut for den dag. Men min mor syntes ikke så godt om det "nummer"

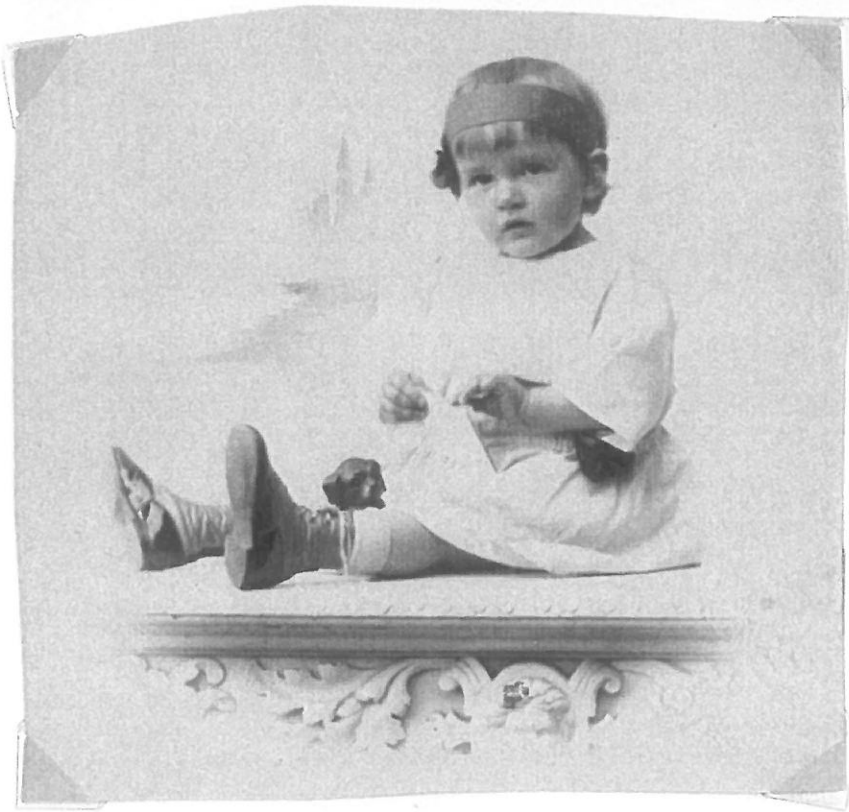

Bryllupsbillede

1920

Søndagstur
i skoven
juli 1922

Daabsattest

for *Freda Henriette Therkildsen*

Ødeby og Sogn

Aarhus, St. Johannes Sogn

Ødselsaar og -Dag

1921 - 28. December

Kirken, hvori Barnet er døbt eller fremstillet efter Hjemmedaab

St. Pauls Kirke

Daabsaar og Daabsdag samt — hvis Barnet er hjemmedøbt — Aar og Dag for Fremstillingen i Kirken

1922 - 26 Februar

Forældrenes fulde Navn og Stilling

*Kommuneassistent Gyalmar Charles Therkildsen
og Kusine, Henriette Albertine Marie, f. Jensen*

Overensstemmelsen med Ministerialbogen bevidnes.

Aarhus den *26 Februar* 19*22*.

Imst. Wiese
Sognepræst.

[Handwritten signature]

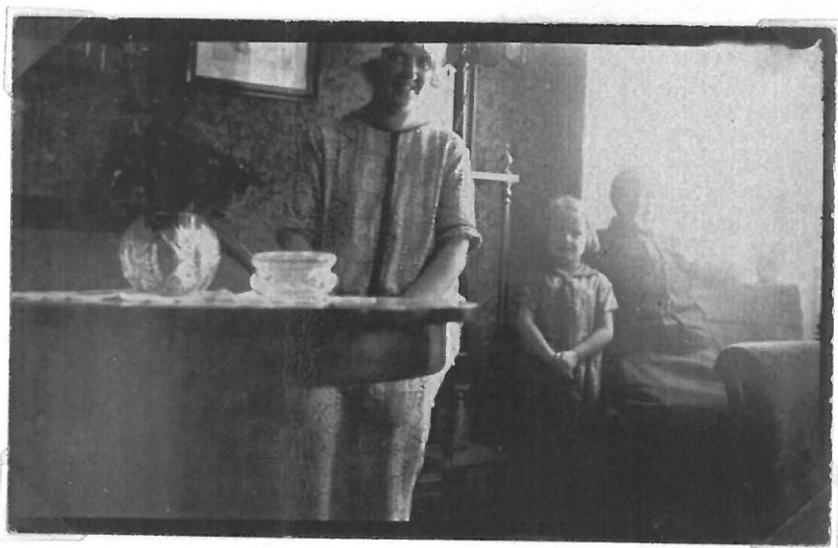
det er mig med klapvognen
og min mor til højre. Jeg
tror, det er Lilli til
venstre og Max, der går ved
siden af. (på bagsiden
Holger)

Karnappen's kurvestol,
men der mangler en pude
i sædet.

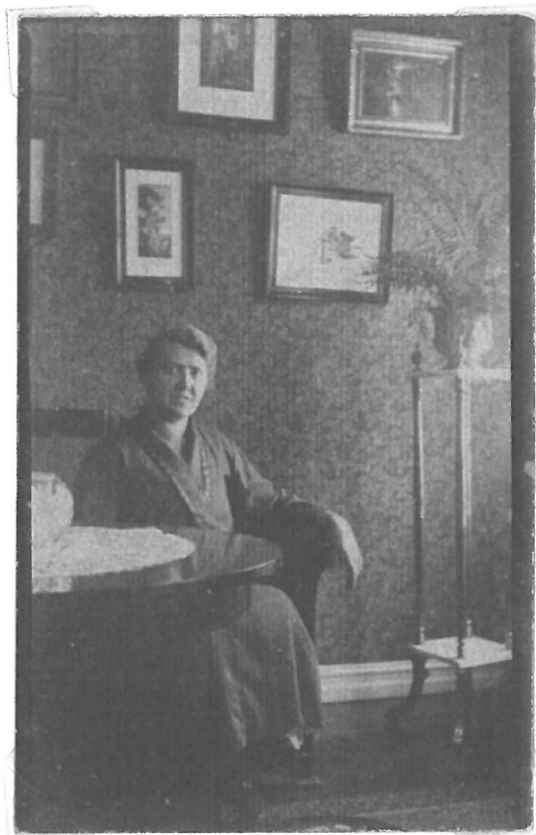

sommergardinerne
flot draperet
i karnappen.
juli 1923

Interiør fra dagligstuen.
Min mor i sofaen juni 1924

Juli 1926. min farmor
i baggrunden.
Man brugte formiddags-
kappe på håret af hensyn
til støv.

Gardinerne i de 2 stuer må jeg også fortælle lidt om. Der var et hold vintergardiner og et hold sommergardiner. Vintergardinerne var af tykt, tungt velour, som hængte lige ned, men som kunne trækkes helt for om aftenen, og en ret bred kappe, som sad fast på en rund mahognistang. Rullegardinerne blev naturligvis også rullet ned om aftenen - hvordan der var plads til det hele sammen med blomster i massevis, kan jeg egentlig ikke forstå, men sådan var det bare. Og det var selvfølgelig fordi det var en kakkelovnsfyret lejlighed, d.v.s., at der var meget varmt i og omkring kakkelovnen, mens, der var hundekoldt ved vinduerne. I dagligstuen var der en lille fin blank ovn, men den var ikke så god, for den kunne ikke "brænde over". Det kunne den store sorte i spisestuen derimod. "brænde over" betyder, at der næste morgen var gløder tilbage i kakkelovnen, og som man med megen snilde kunne få ild i igen. Jeg kan se min mor liggende på knæ foran den ovn, mens hun trak frem og tilbage i en stang, og rystede noget ned i askeskuffen, men ikke for meget og ikke for længe, for så gik "skidtet" ud - hun sagde forresten også en masse og højt, mens hun lå od rodede med det!

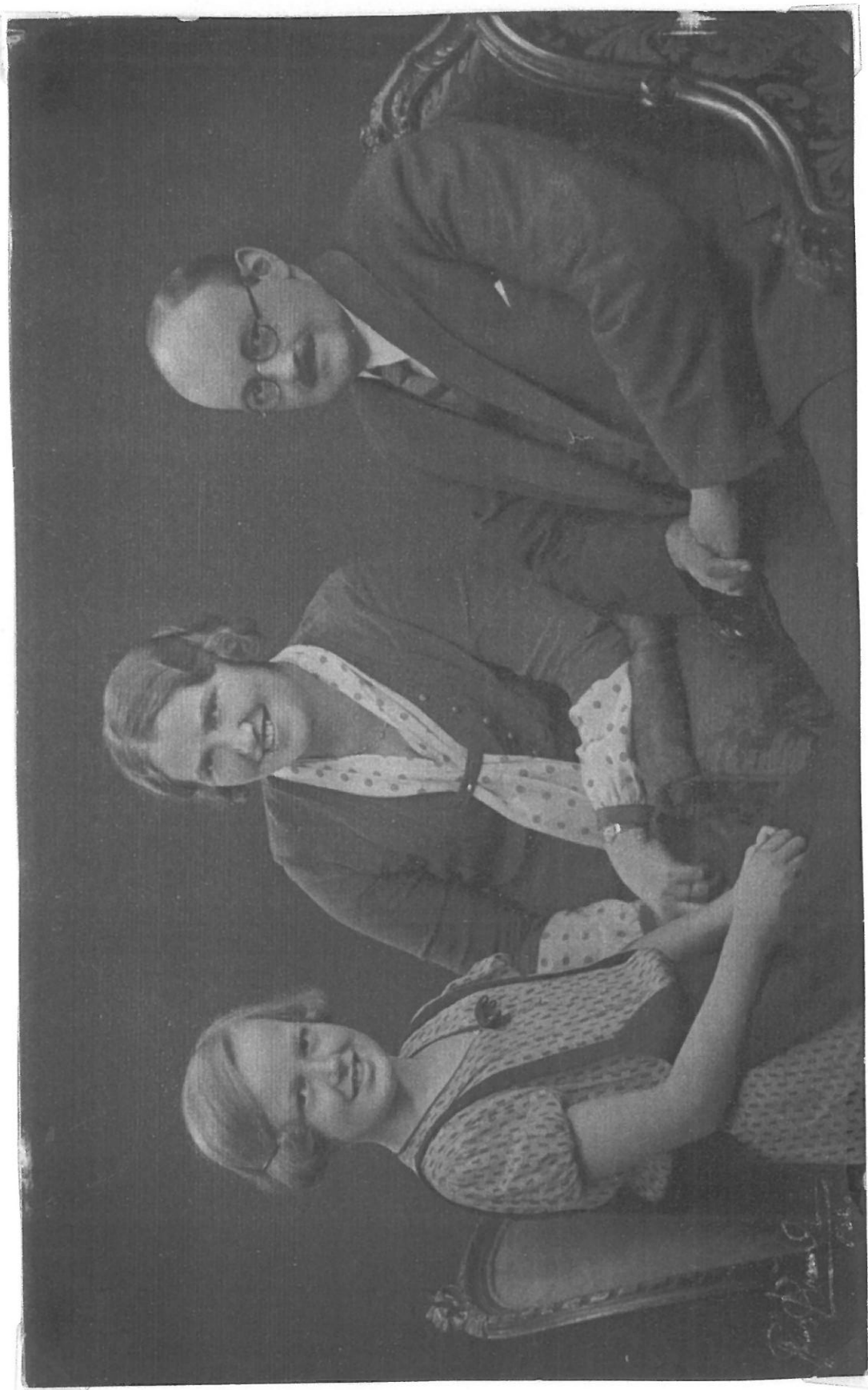
Netop af hensyn til kakkelovne med askeskuffer, der skulle tømmes, og koks der skulle fyldes på fra kulspanden, som stod ved siden af (det lyder ulogisk, men det var en kulspand, der var fyldt med koks, som min far slæbte op fra kælderen en eller to gange om dagen) - - en hovedrengøring var absolut påkrævet. Og så blev huset endevendt. Alt blev skuret og skrubbet, gulve ferniseret, og det varede mange dage. Når det var ovre, skulle sommergardinerne hænges op, og det var en festforestilling: om morgenen ankom en gardin-ophængnings-dame, eller hvad hendes titel ellers kan have været. Hun lecede i hvert fald af, at gå rundt og hænge gardiner op for folk.

Sommergardinerne var ganske tynde, lette, hvide blondegardiner, som skulle draperes på en ganske særlig måde. På sommergardinstangen var der slået et båndel fast på bagsiden, og på dette båndel blev gardinerne fastgjort med et utal af knappenåle, og til sidst blev de draperet ind til siderne og fastgjort med en rund "dime", en rosenknop lignende drapering. Jeg kan se det for mig, men det er ikke let at beskrive.

Det tog en hel dag med middagsmad og eftermiddagskaffe.

Der var jo også et soveværelse. Det var hvidt! alt var hvidt: senge, 2 klædeskabe, 1 barneseng (udtræksseng), 2 natborde, 2 taburetter, 1 toiletbord med 3-fløjet spejl. En broderet løber på midten af toiletbordet, og 2 broderede flaconer på sideskabene. På midten lå kam, børste, håndspejl o.lign., på sideskabene stod en rund glasskål med en glasstang i midten. Den var til ringe, brocher m.m., og på det andet sideskab stod en "ratraichisseur, udtales rafræsjisør, en flaske med sprøjte til forstøvning af parfume" - - iflg. fremmedordbog! Og parfumen skulle helst være "Soir de Paris", en blå flaske med en "sølv"-etiket!

Jeg må nu lige have med: oven på det ene klædeskab stod en meget særpræget papæske. Den indeholdt min fars høje silkehat, som blev taget frem til begravelse, og børstet meget forsigtigt med en fløjlsbørste. Men kun til begravelse. Når man fulgte "fra hjemmet til kapellet" var det kun den sorte Bowlerhat, der skulle i brug.

1932

Køkkenet husker jeg ikke helt tydeligt. Men jeg husker et køkkenbord med en grim sort vaske, en jernvask formodentlig, med een vandhane over, og det var med koldt vand, meget koldt. Vi havde hvert vort vandfad, som vi brugte til morgentoilettet, der som regel kun blev til vand på hænderne og lidt i hovedet. Ved "højtidelige" lejligheder blev der varmet en kedel vand, så man kunne blive vasket fra øverst til nederst. Al personlig rengøring foregik ved den køkkenvask. Sådan var det i hvert fald for mit vedkommende. Hvordan mine forældre klarede den "storkvask", ved jeg ikke, men jeg mener at have hørt, at min far sommetider sneg sig til et karbad på hospitalet. På døren ud til bagtrappen hængte vores håndklæder, så vi nemt kunne vaske og tørre hænder, når vi havde været toilettet ude på bagtrappen.

I den anden ende af køkkenet stod et lille skab med låger, sikkert et grydeskab. Ovenpå skabet lå en terrassoplatte, hvorpå der stod 2 gasapparater. Der må vel have været noget mere, men det kan jeg ikke huske.

Mig og min farmor!

i hendes soveværelsesvindue.

Det vender mod gården, og nedenunder vinduet kan man skimte nedgangen til kælderen, hvor der var forskellige rum. Der var også vaskerum til storkvask, og tørreloft - på loftet!

"Nu blev De filmet"!

Det var meget almindeligt, at en fotograf tog billeder af fodgængere, uden at de vidste. Så stak de et gult kort i hånden på den/dem, de havde fotograferet, og så var det naturligvis meningen, at man skulle bestille billedet. Mange gange "ville han lige tage det om, for at være sikker på, at det blev godt"

Min mor kunne ikke fordrage at blive filmet og købte aldrig de billeder. Men ingen regel uden undtagelse:

Her er hun og jeg blevet "filmet" i Park Alle uden for Park Alleen's bageri.

Der står desværre ingen årstal på bagsiden, så hvornår? hvor gammel ser jeg ud til at være? skolealderen? er det mon ikke den samme hat?

- - - - -

Hvor stor interessen kan være for at høre om de øvrige beboere i ejendommen, ved jeg ikke, men jeg har lyst til at fortælle, hvad jeg husker om dem.

I stuen til højre boede som sagt min farmor, og det var jo hos hende, jeg lærte at spille kort og at drikke te med mælk, og begge dele nyder jeg stadigvæk. Da hun døde 1. januar 1928, flyttede herr og fru Christensen ind. De havde en søn, der hed Erling. Han var "anderledes". Han sagde ikke far og mor om sine forældre, men derimod Mary og Viggo, og det var jo noget underligt noget!

Ved siden af til venstre boede herr og fru Hartvigsen. Han var karetmager. De havde 1 dreng, der hed "Ræmon", hvordan det staves, aner jeg ikke. Han var meget ældre end mig. Og 1 datter, der hed Irma. Hun var allerede dengang noget på et kontor. Men hos Hartvigsens spiste jeg pandekager med sirup. Jeg har aldrig fået det hverken før eller siden.

På 1. sal til højre boede herr og fru Borringgaard. De havde ingen børn, men var meget glade for alle andres børn. Han var lokomotivfører, hvilket bl.a. indebar, at han kørte på mange forskellige tider af døgnet, og mange af de aftener, hun var alene hjemme, kom hun over til mine forældre og drak aftenkaffe. Men pludselig blev han forflyttet til Struer, og det var efter min far havde overtaget ejendommen, og det var på det tidspunkt meget svært at få en lejlighed lejet ud, så den stod tom for længe, i hvert fald efter min fars mening. Men pludselig lykkedes det: ind flyttede en herr og fru Kjær. Om dem husker jeg kun een ting: det var jo dem, vi delte etagetoiletet med, og hvis vi skulle derud lige efter at herr Kjær havde været der, skulle vi have gummistøvler på efter min mors udsagn, hvorfor hun naturligvis omgående døbte ham: sprøjteføreren! Han hed aldrig andet indenfor vores lille interne 3-mands-kreds!

Ved siden af til venstre boede familien Therkildsen. Dem har jeg vist fortalt nok om.

På 2. sal til højre boede herr og fru Rasmussen med 2 voksne sønner, som begge var i lære - som hvad aner jeg ikke. Fru Rasmussen husker jeg som en stor og meget kraftig dame. Hun kom tit til min mor og drak eftermiddagskaffe. Hun havde altid en storblomstret kjole på, som regel ærmeløs, meget udringet foran. Og så havde hun altid en stor, lang perlekrans på, som jeg stirrede aldeles hæmningsløst på, for den stod i bogstaveligste forstand vandret ud i luften, altså på barmen - et fantastisk syn!

På 2. sal til venstre boede herr og fru Didriksen. Hende kan jeg intet huske om, men om ham husker jeg, at han var handelsrejsende, og var kun hjemme lørdag og søndag. Hvis jeg mødte ham på trappen, gav han mig altid 1 50-øre! i 1920'erne. Hvad svarer det til i dag? det var jo en mindre formue dengang, og min mor var rystet, hver gang jeg kom med den 50-øre, som gik direkte i sparebøssen. Men alle de 50-ører kunne jo være med til at bære over med en meget kedelig fejl, som Didriksen havde. Min mor var i hvert fald helt sikker på, at han kravlede op på en stige, når han skulle i seng om aftenen: så kom først den ene sko - bum ned på gulvet, lidt efter atter et bum, nå, så kom den anden sko "så kan vi godt lægge os til at sove".

Så er vi kommet på 3. sal til højre. Her boede frk. Asboe. En ugift, udearbejdende dame, som gik hjemmefra hver morgen, og som kom hjem om aftenen - det er hvad jeg ved om hende.

3. sal til ventre: Astrid og Ejnar Koss. De kan næsten blive et helt kapitel for sig.

Far og Koss mødtes på Aarhus Belysningsvæsen i 1907, og var venner resten af livet. Da Koss døde i en forholdsvis ung alder, kan jeg huske, at min far sagde: "det var så den eneste ven, jeg nogensinde har haft"

Kontoret på

Aarhus Belysningsvæsen
ca.1910

Det er Ejnar Koss, der står op allerbagest, og min far, der sidder ved pulten nærmest skranken.

De 3 forrest i billedet er:
fra højre Harald Nielsen, ham i midten, kender jeg ikke,
men yderst til venstre Peter Mogensen, og bagved ham kan man skimte en herre, som må være Wærum Christensen.

Koss var en meget høj mand med nogle enormt store fødder, mens hun var en lille, fin og meget sirlig dame. Hun var rød-håret og havde en meget sart hud, som ikke tålte een eneste solstribbe. Det var et meget umage par, og de havde en særlig måde at tale til hinanden på. Det kunne lyde, som om de altid var uvenner, men det var de absolut ikke, tværtimod, drillende på en godmodig måde.

Mine forældre og Koss's havde megen fornøjelse af hinanden, aftenkaffe hos den ene eller den anden, far og Koss spillede "idiot-66", damerne broderede, og også damerne kom tilsyneladende godt ud af det! Ikke alene i Faaborggade, men også efter at de begge var flyttet til andre og mere moderne lejligheder, faktisk lige til Koss's døde ikke ret længe efter hinanden.

Så er vi efterhånden nået til 4. sal, men det hed det ikke det var Manzard'en. Lejlighederne her var lidt mindre end de tilsvarende på etagerne. Der gik jo noget fra til tørreloft. Jeg kan ikke rigtig se det for mig, og jeg kan heller ikke huske, hvem der boede til højre i starten, men jeg kan huske, da den blev ledig. Det var i ca. 1930, og på det tidspunkt havde "bolignøden" sat ind. Så en ledig lejlighed betød dengang et væld af ansøgninger, som mine forældre sad ved spisebordet og sorterede. Blandt ansøgningerne var der en Karstenskov, som lige var flyttet til byen fra Aalborg med kone og en omtrent nyfødt pige, som hed Kirsten. Og de fik den lille Manzard-lejlighed.. Jeg fik somme-tider lov til at køre med denne Kirsten i barnevognen, og når fru Karstenskov skulle vaske, var jeg oppe "og passe Kirsten"! Og denne Kirsten Karstenskov er i dag lærer på Katrinebjergskolen.

Da jeg i 1938 havde fået realeksamen, og havde søgt et utal af job uden held, kom min far til at tænke på "ham Karstenskov, som fik den lejlighed den gang, han var jo prokurist hos Rahr's Tekniske Forretning - ham ringer jeg knagen'sparke mig til". Og sådan gik det til, at jeg 1. november 1938 begyndte som yngste lærling hos Rahr's. Var der nogen, der sagde: "den ene tjeneste er den anden værd"??

Manzard til venstre her boede "grevinden", og jeg har ikke indtryk af, at det kun var mine forældre, der kaldte hende det. Jeg tror, at alle omtalte hende som grevinden. Om hun havde lidt blå blod eller om det var fordi, hun "fin på den", ved jeg ikke. Det var en lille lejlighed, en lille stue, som absolut ikke blev større af, at den var tæt pakket med møbler. Hun havde en søn, der hed Tommy, men han var på kostskole, hvilket ikke var almindeligt dengang. Til lejligheden hørte et lille loftsværelse, hvor han boede, når han var hjemme på ferie. Jeg fik julegave af hende hvert år, den ene gang 2 hækledede flaconer!

Vi flyttede fra Faaborggade til april flyttedag i 1932 til Borggade 11, og vi boede der til september 1939.

- - - - -

Og her blev "De filmet"

Midt på den gode, gamle Clemensbro med det rigtige rækværk, som bestod udelukkende af en ring med en mand indeni. Da jeg befandt mig i barnehøjde, blev det i hvert fald til små mænd, nærmest tændstikmænd. De stod allesammen på skrå. Nogle hældte til højre, andre til venstre, men der var en eneste een, der vendte lige op. Og rækværket var ikke himmelblåt, men havde den farve et solidt jernrækværk skulle have, nemlig mørkegråt. Nu kan det kun beundres i lokalhistorisk samling!

På bagsiden af billederne har min far skrevet:
"Marts 1933"

Hvordan gik dagene for børn og voksne?

Min far cyklede hver morgen til kommunehospitalet, hvor han mødte kl.8, havde middag fra 12-13,30, hvor han kom hjem og spiste varm mad. Arbejdstiden sluttede kl.18, så der var smørrebrød kl.ca 18,15. Mødrene var hjemme og passede hus og børn. Sådan tror jeg, det var i de fleste hjem. Ingen i Faaborggade havde stuepige, men mange i mine forældres omgangskreds havde enten stuepige, vaskekone, strygejomfru. Min mor havde rengøringskone hver fredag, og det havde hun vel egentlig resten af livet. Jeg har aldrig set min mor med en støvsuger, men sommetider støveklude. Støvsugeren blev opfundet omkring 1910 - Nilfisk, og i 1930 kunne den købes for kr.95 kontant. Hvis man ikke havde råd til det, kunne man leje en støvsuger hos rullekone.

Og vaskekone havde vi, og det blev anset for luksus. Hun hed frk.Christensen og boede i Brammersgade. Så mor og jeg gik ned for at bestille hende til storvaske. Men den startede dagen før: alt vasketøj blev slæbt ned i vaskekælderens i min fars middagspause, for det skulle lægges i blød i nogle store træbaljer. Og ve den stakkels kone, som var gået fra vaskehuset uden at komme vand i de kar, for så var den nemlig "faldet i staver eller stavrasset"! Næste morgen, inden far tog på arbejde, skulle han ned og fyre op under gruekedlen, så den første hold var klar til frk. Christensen kom kl.8. Og så gik den stakkels kone ellers i gang: stod i damp hele dagen, alt tøj skulle fra gruekedlen over i en zinkbalje og gås efter i hånden event.med lidt ekstra brun sæbe på vaskebrættet, derfra over i skyllekar 3-4 gange, hales op og vrides. Men tænk for en lettelse den dag, vi fik en vridemaskine. Ganske vist skulle man dreje på et håndsving samtidig med at man førte tøjet ind gennem 2 valser. Vaskemidlerne var soda, brun sæbe og noget der blåelse; det var en pose med en eller anden blå substans, som skulle bruges i det sidste hold skyllevand. Omkring 1930 opfandt man Henko og Persil, så skulle man kun bruge brun sæbe på vaskebrættet. Efterhånden som tøjet blev vredet, slæbte vaskekone det op på tørreloftet i klædekurve. Om sommeren var det lidt nemmere, for så kunne det hænges op ude i gården. Kone var til sidst drivvåd ikke alene af vandpjaskeriet ved skyllekar, men også af sved. Både formiddagskaffe, middag og eftermiddagskaffe fik hun bbagt ned i kælderens, så hun kunne blive i det våde element, til hun var færdig - for så at komme igen næste dag for at gøre det sidste færdigt. Jo, det var en 2-dages-tur. Hvad mon daglønnen var for sådan en vaskekone. Der foresvæver mig noget om 5 kr., mon det da kan passe?

Jo, det er ikke helt galt. For sjov skyld har jeg lige slået op i en artikel af Annegrete Dybdahl: omkring århundred-skiftet var det 2 kroner og kosten om dagen, og i 1936 fik en vaskekone 6 kroner om dagen + kost.

Rengøringskone havde vi også, og det var også luksus. Jeg har egentlig en teori om, at min mor først fik en rengøringskone efter 1.januar 1928, da min farmor var død, nå, ja, det var bare en tanke! Hun hed i hvert fald fru Rasmussen, hendes mand var arbejdsmand, men arbejdsløs, og det var slemt. De havde 2 drenge på alder med mig, Hans Aage og Knud Erik. Jeg mener, at have hørt, at understøttelsen dengang var 2 kr. om ugen. Så der kunne vist ikke blive til andet end kartofler og sovs og noget rugbrød. En vintermorgen, da min far ruller op, ser han, at det har sneet om natten, og det var jo "et streng sjov", for der var langt fra Faaborggade til kommunehospitalet på cykel i flere meter sne, men "så kan Rasmussen vel da få lidt arbejde". Og den samme Rasmussen var den pågældende nat stået op kl.3, for at stille sig i kø ved arbejdsanvisningen i håb om at få udleveret en skovl, så han kunne komme ud og tjene en dagløn.

Juli 1926 har min far skrevet bagpå. Sikkert her fra Tangkrogen eller måske Varna. Min Farmor er med.

For de arbejdsløse var det dejligt med sne, jo mere jo bedre, for så var der penge at hente. For husejere var det derimod forbundet med mange udgifter. For det første skule der skovles både på fortov og den halve kørebane, og for det andet skulle sneen køres bort, den måtte ikke ligge på gaden ret længe, og det ville sige, at man skulle have fat i kulmanden, ham med den lille hestevogn, som altså også bragte koks ud, men som også kørte sne væk. Sneen blev kørt ned til tangkrogen - eller måske til det sted, hvor Kildegården ligger i dag. Her stod i hvert fald altid så meget vand, så kvarterets drenge løb på skøjter her.

Dengang "grevindens" Manzard-lejlighed blev ledig øjnede min far alletiders chance: han spurgte Rasmussens, om de kunne tænke sig at overtage den, mod at han overtog alle viceværtforpligtelserne. Han skulle feje gård og gade, skovle sne, slå et søm i hist og pist og ikke mindst tø frosne vandrør op. Og de var absolut med på den ordning. Om de overhovedet betalte nogen husleje, ved jeg ikke, men det kan ikke have været ret meget, for det havde de ikke råd til. Og så kunne mine forældre endelig begynde at se sig om efter en mere moderne lejlighed.

Og sådan fungerede det i mange år, også efter at min far solgte ejendommen, for køberen ville ikke bo der, så Rasmussens fortsatte som viceværtsfolk samtidig med, at hun gjorde rent hos min mor hver fredag.

Jeg må også fortælle om de 2 drenge: den ældste, Hans Aage, var i skolen en ug-dreng, og han kom i lære hos Alberts Nielsens kemiske fabrik, hvorfra han som knap 70-årig blev pensioneret, idet han endte som direktør for firmaet efter naturligtvis både HD og HA m.m., og købte lejlighed på Langenæshus. Den yngste, Knud Erik, blev ansat hos Århus Skattevæsen, og er også pensioneret nu. Så trods ensformig kost i form af kartofler og sovs, gjorde de det godt begge 2.

Og så var der børnene i Faaborggade. Vi var utrolig mange børn. Jeg legede mest med Karen Bak. Hun boede ovre i nr.12 i bagerens ejendom. Hendes far var elektriker på Frichs, men gik i konstant angst for at blive arbejdsløs. I samme nr 12 boede også Grete og Molly. Deres far var forvalter på Marselisborg hospital. Vi var nogenlunde jævnaldrende, og vi legede udmærket sammen, men Karen Bak var bedst. Vi legede meget med dukker og dukkevogne, men også glansbilleder, nipsenål, marmorkugler kunne være sjovt. Det var som regel i vores gård, vi legede, for i nr. 12 havde de en vicevært, som vi alle var bange for. Han hed Chresten "bolignød" af den simple grund, at han altid kunne skaffe en lejlighed, hvis der fulgte lidt penge med under bordet. Grete og Molly forældre f.eks. måtte købe en stol og en sofa, da de fik den ledige lejlighed i nr.12. Og Grete, som i dag bor i Assensgade nr.15, har også fortalt, at det var ikke uden grund, at vi var bange for ham. Han "havde et godt øje til små piger", havde hendes far sagt, så gå uden om ham! Der var mere fredeligt i nr.21. Det samme var tilfældet, når vi i dårligt vejr skulle lege indendøre. For Karen Bak havde en lillebror, Henning, og han drillede, for vi skulle lege i soveværelset alle 3, og det var træls. Hos mig fik vi lov til at lege i spisestuen om vinteren for der var for koldt i soveværelset. En gang imellem fik Karen Bak lov til at spise til aften hos os, og een eneste gang har jeg spist hos dem, men jeg kunne forstå på lillebroren, at det var da utroligt, så flot det skulle være, fordi "hun" skulle spise., og flot, ja, det var een skive hårdkogt æg på $\frac{1}{2}$ skive rugbrød, på en anden $\frac{1}{2}$ skrabet leverpostej med en strimmel rødbede - kort sagt - det var meget, meget småt. Da jeg kom og fortalte det, fik jeg at vide, at de var nødt til at spare allevegne, for hvis herr Bak blev arbejdsløs, så skulle de have lidt at "tære af".

Karen Bak og mig

Efter min fars udsagn fotograferet ca. på det sted,
hvor Kildegården ligger i dag.

Det er lige efter, at vi har haft mæslinger begge to,
derfor skulle vi have hue/kyse ned om ørerne.
Men Karen Bak undgik ikke mellemørebetændelse,
og var indlagt på Sct. Josefs hospital meget længe,
hvorefter fru Bak købte en hue nøjagtig magen til,
for den måtte bestemt være bedre.

Og hvad legede vi?

Udover dukker og dukkevogn så var det nipsenåle, marmorkugler, hoppede i paradiset med eller uden hinkosten, og alle de andre løb på løbehjul undtagen mig, det måtte jeg ikke få for min mor, hun ville ikke have sådan noget med fart på. Så når jeg fik lov til at prøve et af de andres, måtte jeg rundt om et hjørne, så hun ikke kunne se det! Der var ingen bilende trafik, så vi havde hele gaden til at lege på. Engang imellem kom der en heste vogn, men det var ret fredeligt. Der kom også en fiskemand med en trækvogn, og han råbte om røspætter og sild, og en appelsinmand også med en trækvogn, og han råbte: "a besvimer, a besvimer, o. dør o, dør" - - iflg min mor. Oversat betyder det: appelsiner, appelsiner, 8 ører, 8 ører!

Og skærsliberen: her slibes knives, her slibes sakse - - med egen melodi, for slet ikke at tale om gårdmusikanterne, det var virkelig festligt, og alle børn fulgte med rundt fra gård til gård, og samlede ind de penge, der blev kastet ned, 2-ører, 5-ører, indpakket i papir.

Om vinteren kælkede vi helst ned ad Michaelsensgade, den bakke var nemlig lang nok til både mit og Karen Baks mod. Om søndagen gik min far og jeg til et eller andet sted med en større og længere bakken, men det turde jeg ikke. Så tog min far turen alene på kælk med jakkesæt, slips, stor vinteroverfrakke og blød hat turen ned af den bakke og morede sig hjerteligt, men jeg blev sur, så han måtte finde en mindre bakke, som barnet turde være med til.

De store havde skøjter og tog på stadionsøerne, men uha, da, nej, det var da noget farligt noget!

Det var vist stort set, hvad vi fornøjede os med i 20'erne.

- - - - -

Jeg glemte sanglegene, og dem var der mange af:

"Der kom en mand fra det røde hav,
ej-sikke-laj-sikke-ladetus
og hvad vi den mand fra det røde hav,
ej-sikke-laj-sikke-ladetus
han ville finde kæresten sin,
ej-sikke-laj-sikke-ladetus"

(det er hjemmelavet lydskrift)

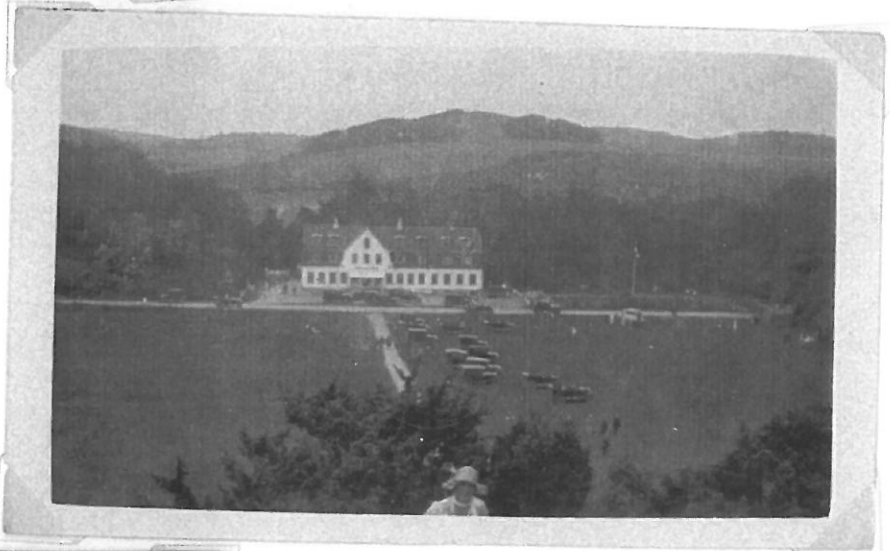
Den bedste sangleg var den om ringen:

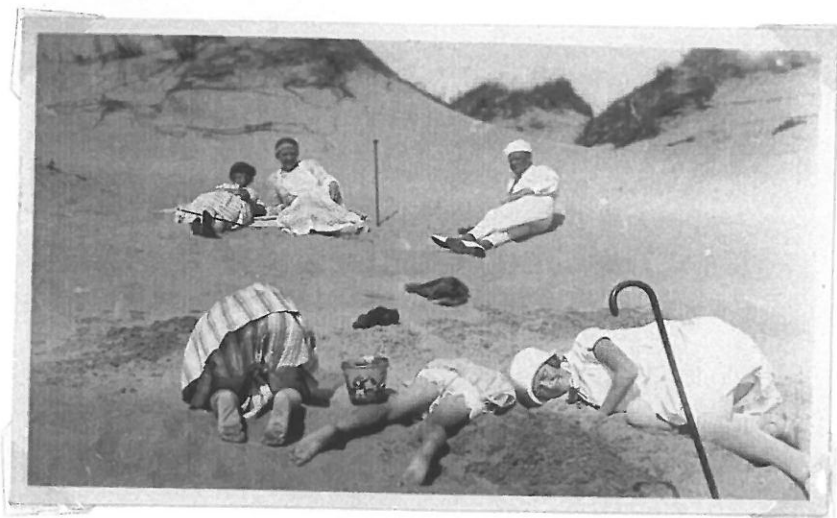
"Her er ringen, lad den vandre,
fra den ene til de andre,
ringen er gemt under bølgen blå
sig mig så - hvem har ringen på"

Bagpå billederne står
Juli 1927.

Om det er Løkken eller
Lønstrup, ved jeg ikke

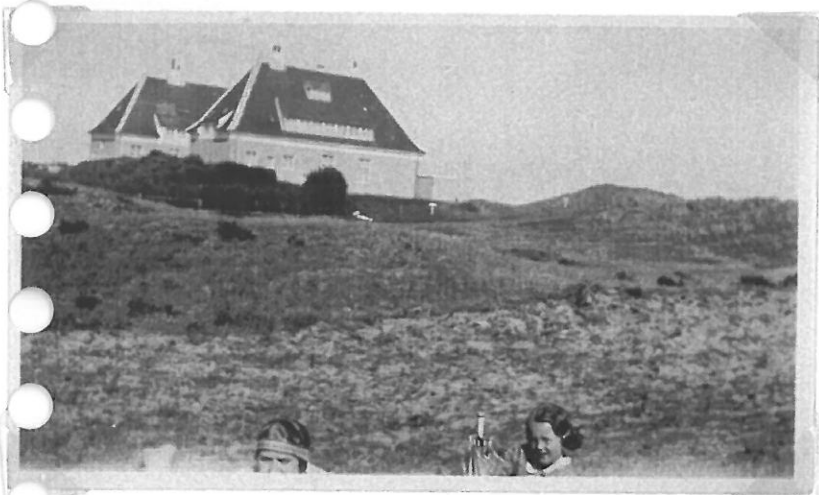

Juli 1928.

Det er mig med rumpetten i vejret. Min mor fik altid syet kjoler til mig samt bukser af det samme stof, for det så pæneste ud, idet bukserne altid hængte fornedden, fordi de var syet til at vokse i.

Læg mærke til, at jeg har strømper på! en tilsyneladende dejlig varm sommerdag ved Vesterhavet!

Læg også mærke til min fars Himmelbjergstok, der står plantet i sandet, mens han fotograferer

Bagpå billederne står
uli 1928.

Og det er enten Lønstrup
eller Løkken

SOMMERFERIE

Det var årets store begivenhed, for så skulle vi rejse. Så langt tilbage, jeg husker, holdt vi sommerferie på en sommerpension, d.v.s. med morgenmad, middag, eftermiddagskaffe, aftensmad og aftenkaffe. Vi fik aldrig set ret meget af omgivelserne, for det var der ikke tid til, når alle de måltider skulle passes. 2 somre var vi i Lønstrup, 1 sommer i Løkken. Derefter har mine forældre vel syntes, at der skulle forandring til, for så var på Møn. Det var en lang og besværlig rejse, men vi var der 2 somre, og begge gange boede vi i byen Borre. Jeg husker ikke ret meget af selve opholdet hverken det ene eller det andet sted, men jeg husker forberedelserne, for de var mange og lange, selv om vi kun skulle være borte i 8 dage: alt vores tøj blev vasket, kjoler strøget o.s.v., og til sidst blev det lagt i den store kurvekuffert. Den blev så tung, så der skulle en stærk mand til at flytte den. Derfor blev der sendt bud efter en "Drager" fra Hovedbanegården, og han kom nogle dage, før vi skulle rejse, for at transportere kurvekufferten på en cykel med et slags lad foran på styret, og få den med et tog, så den kunne være der, når vi ankom. Udenfor banegården både i Lønstrup og i Løkken holdt der flere små hestevogne med en kudske. Fra de store, fine hoteller havde kudsken en kasket med blank skygge og med hotellets navn skrevet på. Men fra de små pensioner havde de kun et papskilt med pensionens navn. Nå, min mor og jeg tog plads i det respektive køretøj, mens min far og kudsken gik ind for at hente den omtalte kurvekuffert. -- -- -- Den står forresten på Myggenæsvej i dag. Gad vide om låget stadig knirker på den meget særprægede måde, når det lukkes op og i? Ved nærmere eftertanke: det var egentlig en mærkelig oppakning, men sådan var det bare. Hjemturen var da ligeså trekantet, for da var kufferten fyldt med snavset tøj, og det blev den sikkert ikke lettere af..

Og så pludseligt et år skulle der rigtig ske noget - vi skulle til det store udland, vi skulle til Sverrig, til Kullen. Jeg husker intet fra den tur, hverken rejsen eller opholdet, kun een eneste ting står aldeles tydeligt for mig: da jeg vågner den første morgen, var min hovedpude og det meste af dynebetrækket oversmurt med blod - jeg havde haft næseblod om natten! pinligt, nærmest en skandale!

Da jeg kom i skole, syntes jeg pludselig, at det var en underlig sommerferie: på et sommerpensionat - og så bare i 8 dage, resten af ferien var jeg hjemme. Alle andre skulle både til bedsteforældre, mostre, fastre, fætre og kusiner - alt sådan noget talte de meget om. Nå, men det lå jo lidt tungt for mit vedkommende!

Det var ferierne fra Faaborggade. Fra Borggade blev det noget anderledes. Derom senere. Måske.

En "Drager" kræver måske lidt forklaring:

På de fleste store banegårde fandtes et uniformeret "korps", Dragerne, og de stod på spring, når folk steg af toget, for at få lov til at bære bagagen op af trapperne, ud til en taxa - eller til sporvogn. Og det skulle de naturligvis have penge for, de levede af det. Man kunne altså også få dem til at komme helt hjem med bagagen - eller hente den i hjemmet, og det kostede så meget mere.

Fru Helga Egdø's Danse- og Ballet-
Institut.

Her begyndte jeg at gå til dans i 1928.

Når man havde gået i 5 år, havde man chance for at få 5-års-medaljen - sølvmedaljen.

Men det var ikke en, man bare automatisk fik, når de 5 år var gået.

Man skulle til en speciel opvisning, 4 par på gulvet af gangen, og et dommerpanel afgjorde, om man var dygtig nok til Sølvmedaljen!

Jeg kan huske, vi bl.a. skulle danse vals, quickstep, tango og onestep.

Man var stolt, det var en ære at få sølvmedaljen - jeg har ganske vist aldrig hørt om nogen der "dumpede".

Efter 10 år kunne en guldmedalje erhverves efter samme princip.

Men jeg holdt op på danseskolen, da jeg havde fået realeksamen, så det blev kun til 9 år for mit vedkommende, og det var egentlig nok, men sjovt var det.

Fru Egdø havde dengang danseskolen i gymnastiksalen på frk.Koch's skole.

BORGGADE 11
- - - - -

Dertil flyttede vi til april flyttedag i 1932. Dengang flyttedes der almindeligvis 2 gange årligt, enten 3. tirsdag i april eller 3. tirsdag i oktober - det var flyttedagene.

Og det var unægtelig en forandring. Ind i et helt nyt hus, som knap nok var færdigt, trappeopgangen var i hvert fald ikke, der var intet gelænder, og alt lugtede nyt. En 3½ værelses lejlighed med centralvarme, ingen kakkelovne, der skulle fodres. Og jeg fik mit eget værelse med altan! Vi fik eget toilet med bad, et badekar, og der kom varmt vand ud af hanen. Første gang, jeg var i karbad, lå jeg der så længe, at jeg lignede et hengemt æble i marts.

Hvordan lejligheden var møbleret, husker jeg da noget om, men ikke nær så tydeligt som Faaborggade. Vi fik nye møbler til dagligstuen, men klaveret var der stadig. Spisestuen var den samme, og soveværelset vel også, det var i hvert fald hvidt over det hele.

Men jeg fik helt nye møbler på mit værelse: en ottoman med en seks-kantet pølle til pynt, et bord, en stol med armlæn, en taburet og en kommode - alt lyse-grøn-malet. Og et ret primitivt garderobeskab med et fortræksgardin blev sat op i et hjørne. Som sagt altan, en lille med tremme-gelænder. Fra spisestuen var der en stor altan, nærmest bygget ind i huset - man kaldte den en loggia (lådsja). Den vendte forøvrigt mod nord. så det var ret begrænset med sol.

MEN - der var et for mig meget alvorligt men: der var ingen, jeg kunne lege med. Jeg kunne stå oppe på altanen og se 2 store drenge, Jørgen og Finn Gottlieb, cykle rundt nede i gården. Selv om jeg havde haft en cykel, ville jeg da aldrig have vovet mig derned. Jeg tror egentlig ikke, jeg var nede i den gård een eneste gang, hverken for at spille bold eller sjippe, for alene, nej det var der ikke noget ved, så hellere blive oppe hos sig selv. Jeg var i Faaborggade en enkelt gang, men det var ingen succes, for jeg hørte jo ikke til mere. Og Karen Bak, som jeg havde leget med hver eneste dag, hun besøgte mig een gang - det var absolut heller ingen succes. Der var ikke andet at gøre, end at indstille sig på, at jeg skulle underholde mig selv. Men hvor jeg kedede mig!

Heldigvis var der skolen om formiddagen, så gik den tid. men ingen kammerater boede i det kvarter. Først da vi blev lidt ældre og selv "kunne finde hjem", begyndte vi så småt at ses efter skole.

Jeg gik på danseskole hos fru Egdø en eftermiddag om ugen, men det var også først, da vi blev omkring de 14 år, at vi fik lov til at gå strøgtur efter dans. Omkring 1934-35 åbnede det første varehus i Ryesgade, Pallas hed det, men fik ret hurtigt navneforandring til "Alpas". Det blev vores udflugtsmål i mange år. Det var noget helt nyt, at man bare kunne gå derind, og se sig om, man behøvede ikke absolut at købe noget. Men vi havde meget svært ved at komme forbi chokoladeafdelingen i almindelighed og flødebollerne (negerkys) i særdeleshed! Vi var 6, der i flere år mødtes i Alpas: Ella, Aase og mig samt Aage, Svend Aage og Finn. Aase siger ganske vist, at det var ikke Finn, der var med, men derimod Poul Erik Arland, og han havde altid penge, så han kunne give en "træstamme"! Kun træstammen har gjort indtryk på mig! Men festligt var det!

- - - - -

(Ryesgade: Pallas/Alpas/SBV/Daells Varehus)

Mere om Borggade: aftenerne!. De aftner, hvor mine forældre var hjemme, de var gode. Vi spillede Ludo eller Rommy, og min far og jeg lavede aftenkaffe. Min mor var temmelig ofte syg i de år, så det blev en vane, at far og jeg gik i køkkenet og lavede kaffen, og det var helt fint. Men alle de aftner, hvor de ikke var hjemme, de var væmmelige. De havde en ret stor omgangskreds, og var som følge deraf ofte ude, og jeg var alene hjemme. Jeg syntes ikke, jeg var direkte bange, men lide det kunne jeg i hvert fald ikke. Om vinteren, når det var mørkt, gik jeg i seng, inden de gik, og træk dynen op over hovedet, men om sommeren, når det var lyst, kunne jeg da ikke gå i seng kl. ved 19-tiden. Jeg vænnede mig aldrig til det i Borggade, det var altså væmmeligt. I det hele taget står de år i Borggade ikke som særlig lyse og lykkelige. Måske på grund af temmelig megen sygdom, måske på grund af den uro omkring min mormor - det har jeg tidligere omtalt - jeg ved det ikke, men det var ikke helt godt. Måske har mine forældre haft det nogenlunde på samme måde, siden de efter kun ca. 6 år flyttede til Mejlgade.

-- -- - - -

SOMMERFERIE

- - - - -

Det blev nu på en helt anden måde, end det hidtil havde været, ikke mere med sommerpensioner.

Det første år i 1932 var vi ingen steder. Det havde vist været dyrt at flytte, og min fars forestående 25-års-jubilæum til september, den 16., var også under forberedelse. Den sommer skulle "nydes" på den nye loggia, der som sagt vendte mod nord, og hvor der var hundekoldt. Men der blev spist nogle Paradisgade-isvafler den sommer, indendøre i varmen, forstås!

I 1933 fandt mine forældre på at leje et sommerhus på fedet, men kun i skoleferien. Det blev på Adelvej omtrent oppe ved Ndr.Strandvej. Hos Andersen, som kom hver lørdag og slog græs-plæne med en brodersaks, og lugede og rev. Et dejlig bjælkehus med en meget velholdt og dejlig have med solbærbuske, så vi levede stort set ikke af andet end solbærgrød den sommer. Men det bedste af det hele var en gynges i haven. Jeg havde aldrig prøvet sådan et monstros før, men jeg sad der i den gynges fra morgen til aften i samtlige 6 uger. Jeg blev køresyg, kastede op, men det var der ikke noget at gøre ved, jeg gyngede bare. For der var nemlig heller ikke nogen, jeg kunne lege med. Børn var der nok af, men en fra et udlejningshus, nej, det var ikke så let. Altså tog jeg en tur mere i gyngen.

I 1934 havde mine forældre "fået blod på tanden", og der blev lejet sommerhus for hele sommeren. På Adelborgsalle øverst oppe ved Ndr. Strandvej. Det hed "Derf" (stav det bagfra). Et rødt murstenshus med en ikke særlig velholdt have, men meget hyggelig med nogle gode lækroge. Vi flyttede ud fredag før Pinse. Det var koldt og vi frøs. Der var ikke gas indlagt, madlavning o.lign. foregik på primus, og min mor fandt ud af, at de varmede, altså flyttede hun disse 2 primus'er ind midt på gulvet inde i stuen, kogte kartofler, stegte bøf o.s.v. siddende på gulvet i stuen - hun var aldrig rådvild - og det lusede.

Og den sommer i 1934 skete underet: jeg fik en cykel! Vi var flyttet ud, før jeg fik sommerferie, så jeg kørte med bus frem og tilbage sammen med alle de andre originaler, som heller ikke havde cykel, blandt andre Allan Friis, som ikke alene havde margarine i håret, men også en hårklemme. Det var ikke de kommunale basser dengang, men en privat vognmand, Ingemann fra Risskov, der havde ruten. Til tider var det hurtigere og i hvert fald behageligere at tage motortogget ffra Skolebakken til Fortevej.

Men en aften erklærede min far, at vi i morgen skulle ind til Laursen i Volden og købe en cykel.

Og så løb min far aften efter aften op og ned ad Adelborgsalle ved siden af mig på cykel - og dog - - d.v.s. han løb ved siden af mig, indtil vi var uden for min mors synsvidde, så puttede han sig ind i en busk - han var træt af det renderi. Men jeg var sikker på, at jeg ikke selv kunne vende nede ved enden af vejen, hvortil jeg fik at vide: "du skal knagensparkeme nok komme af". Og det kom jeg, og jeg kom også op igen og kørte til hækken, hvor min far havde skjult sig, derefter løb han pænt ved siden af det sidste stykke!

Men lært det fik jeg da, og så cyklede jeg resten af sommeren, op ad den ene vej og ned ad den anden. Jeg faldt selvfølgelig nogle gange - stort postyr - forbindkassen frem o.s.v. - - Men jeg måtte ikke cykle i skole det år, og det var nu meget rimeligt. Først året efter i '35 cyklede jeg til skole.

En aften kom min far hjem fra sin daglige aften-strandtur, og meddelte min mor, at han var ved at købe vejens kønneste hus, og hun skulle med ned at se på det nu. En anden kjole på, en kam gennem håret og af sted. Da de kom hjem, havde de omtrent købt Adelborgsalle 31 (det hed "Sonne", der var ikke husnumre, men det komme ganske kort tid efter, og "Sonne" blev pillet ned). Omtrent købt, ja, for man skulle da sove på det en nat, men det blev afgjort et par aftener senere til overtagelse 1.januar 1935. Det var Ernst Christensen, der ville sælge, for han havde købt et kæmpehus på Holmevej. (Ernst Christensen var den ene af Bdr.Christensen chocolate-fabrik)

Så i 1935 til pinse flyttede vi for første gang på Adelborgsalle 31, og derefter hver sommer i årene derefter. De solgte huset i 1957. Da havde vi haft mange virkelig gode år, og jeg var ærligt talt meget skuffet over, at de solgte. Vi var dengang nogle, der gerne ville have overtaget det, men det var slet ikke på tale. Det skulle sælges, og den økonomiske side af den sag, oversteg på det tidspunkt vore evner. Der skulle også kostes en hel del på det, bl.a. træk og slip. vaskekummer, og meget mere, men det kunne da være kommet lidt efter lidt, men som sagt, var det overhovedet ikke på tale, at vi her bare kunne overtage det. Vi var vist mange, der var skuffede dengang, men sådan blev det altså.

I 1935 gav min far kr.7.400 for det, og solgte i 1957 for kr.38.000.

- - - - -

Jo, det var dejlige somre på Fedet. Når først forårsrengøringen var overstået med edderkopper, døde fluer og meget andet krapyl, så nød vi det. Vi havde utrolig mange gæster, næsten hver week-end. Alle dem mine forældre havde besøgt i vinterens løb, kom på besøg til hel-dags-arrangementer med spisning o.s.v.

Men der var ikke nogen i min aldersklasse, og på vejen boede der ganske mange børn og unge, men de var enten for små eller for gamle. Men på det tidspunkt havde jeg vel mere eller mindre frivilligt vænnet mig til at underholde mig selv. Og klassekammeraterne skulle som regel ud at rejse, men det skete da ret ofte, at en eller anden var hjemme og kunne besøge mig, og så var det jo så heldigt, at hun kunne overnatte hos mig i den øverste køj på mit værelse.

Nu skulle vi naturligvis ikke rejse mere i sommerferien, men derimod rejste vi i efterårsferien til København i 4-5-dage; det gjorde vi i mange år. Vi boede på et hotel Garni i Colbjørnsensgade på hjørnet af Istedgade. Kvarteret var ikke så berygtet som i dag, men helt godt var det ikke, men hotellet var helt i top, privat ejet af 2 frøkner. Der var ikke fælles spisesal, morgenmaden fik vi bragt op på værelset, og vi gik ikke sultne ud på sight-seeing i København om formiddagen.

Sådan gik min sommer- og efterårsferie i mange år. Det vil sige, efterårsferien sluttede i 1939, da var vi i København for sidste gang, for så kom 1940 i vejen for yderligere rejseri.

- - - - -

Jeg har fortrudt, at jeg sluttede Fedet af her, jeg vil have noget mere med. Vi havde mange dejlige år, masser af gæster, snak og latter, herligt. Og når vi var alene 3, spillede vi krocket, og vi morede os, bare vi sørgede for, at min mor ikke tabte, for det forstod hun ikke. Vi gik ture langs stranden, og op ad de forskellige veje, hjem til aftenteen med ristet brød. Vi havde det godt.

Een ting mere har jeg lyst til at fortælle, nemlig om vores "de la triné" oplevelser. Noget har jeg nok fortalt, men det skal med på tryk.

Ved et gammeldags das i gården forestiller man sig som regel noget uhumsk. det var vores absolut ikke. Det blev kalket een gang om året, skuret een gang om ugen, der var ikke antyning af edderkopper eller lign. Natmanden kom een gang om ugen og tømte spanden. Han hed forøvrigt Jens Lyn henvisende til hans umådelig rolige og sindige tempo. Han havde også dagrenovationen, og hans hænder så ganske forfærdelige ud, men "det var da ikke så galt, og nu havde han fået noget salle af lægen". Morgenen efter, nat manden havde været der, var min mors morgenritual: sætte en kedel vand på gasapparatet, og når det kogte, vandrede hun først over på das, og skoldede låg og sæde, derefter hele vejen ned af den lange have gang, for lågen ud til vejen skulle også skoldes. Var det regnvejr, foregik det med vandkedlen i den ene hånd og en paraply i den anden. Og naturligvis den lange røde kimono og brune damesko på. Så kunne man komme på huset. I det hele taget havde min mor "en Prik" med at skolde eller svitse alt. Fik vi rundstykker sendt ned fra bageren, en gaffel ind i hvert rundstykke, og derefter ind i gasflamme, for hvis nu bagerjomfruen var forkølet, og havde brugt fingrene til at tørre næsen med, eller havde hun været på das for derefter at pakke vores rundstykker - hun havde sikkert ikke vasket hænder efter dasbesøget. Sådan havde min mor mange ideer om andres snavsede hænder. Jeg har arvet mindst een af de ideer: En serviet, papir eller stoft, jeg tørrer aldrig munden i retsiden af en

serviet, jeg starter altid med at vende vrangen ud, for der her ganske givet ikke været så mange fremmede fingre på vrangen, og der er heller ikke mønster, som kan smitte af!

Jeg skrev, at natmanden kom een nat om ugen, og jeg fortalte også, at vi havde altid mange gæster. De to ting kunne ikke altid harmonere: spanden blev fyldt før tiden! Og så måtte min far i gang, og det var ingen spøg, men en festforestilling var det. Han iførte sig noget dertil indrettet tøj, som altid hængte i vaskehuset og skoe og alpehue. Så blev der gravet en rende rundt om augustæble- eller annanasæbletræet. Derpå tændte han en pibe, pulsede vildt og voldsomt, så han var helt indhyllet i tobakstågen, gik på lokum, fattede om spanden, og i meget hurtigt trav hen til det pågældende træ, tømte spanden, jord på i en fart, spanden på plads, og derefter den helt store storvask, og "tak, må jeg så få kaffe nu". Der var altid mange æbler på de to træer. I april måned 1990 kom jeg ned af Adelborgsalle, og så, at både augustæble- og annanasæble-træerne var blevet fældet, men det er nok mange år, siden de sidst har fået gødning.

Som sagt: det var nogle dejlige år på Fedet, også efter jeg var kommet ud af skolen og begyndt på kontor, cyklede frem og tilbage ad cyklestien langs Risskov, gik tur på stranden om aftenen - - og sådan kunne jeg blive ved.

- - - - -

M E J L G A D E 103
- - - - -

Som så meget andet var det lidt af en tilfældighed, at vi flyttede til Mejlgade.

Da vi flyttede til Borggade, var det en dejlig gade, ingen genboere, men udsigt til Haanværkerforeningens have/park, og jeg har tidligere fortalt, at det ærgrede os noget, da der blev bygget lige overfor, men derfra og så til af flytte - der var lang vej.

En sommeraften på Fedet kommer min mor hjem fra fru Rønby's fødselsdag, hvor hun blandt andre havde været sammen med fru stentrykker Chr.Olsen, som ejede ejendommen Mejlgade 103. I samtalens løb havde fru olsen sagt til min mor "var det da ikke noget for Dem at få den tomme lejlighed, vi i øjeblikket har?" Og min mor var fyr og flamme, da hun fortalte det, og jeg syntes egentlig ikke min far var helt afvisende!

Næste aften var vi alle 3 inde for at se lejligheden, som var helt vidunderlig: 2 stuer, den ene større end den anden, ud mod kystvejen, en spisestue med kønne træpaneler på væggene ud mod gården, et soveværelse og et pigeværelse, og da vi ikke havde anden ung pige end mig, skulle det naturligvis være mit værelse. I spisestuen var der midt på gulvet en "knap" (under spisebordet forstås), og den var beregnet til at fru en i huset kunne ringe på stuepigen ude i køkkenet - men det ringesystem blev fjernet.

FRa spisestuen førte en lang gang ud i køkkenet, et meget stort køkken med et spisekammer så stort, at man stod derinde og smurte mad.

Badeværelset med indgang både fra den lange gang og fra pigeværelset, var ikke ret stort, eller syntes ikke ret stort, for der stod et gammelt, fritstående badekar med løvefødder og gesvejsninger. Så var der en håndvask og et toilet, ikke mere.

Hele lejligheden var meget misligholdt, den så faktisk forfærdelig ud, den havde stået tom temmelig længe. Den foregående lejer var Hakon Mielche med 3 eller 4 drenge. Han var blevet enkemand, og skiftende husbestyrerinder prøvede på at styre den menage, mens han rejste jorden rundt - på det nærmeste. Men stentrykker Olsen lovede den gjort i stand fra øverst til nederst, hvis vi ville have. Jeg tror næppe, der blev nogen fast aftale netop den aften - jeg tror bestemt, at min far skulle sove på det mindst een nat.

Men resultatet blev da, at vi 1. september 1939 holdt vores indtog på 1.sal i Mejlgade 103. I en helt ny-istandsat, dejlig lejlighed, nyt badeværelse, hvor løvefødderne var fjernet, og et lille fikst sidde-badekar muret ind med fliser og hvad der ellers hørte til på et badeværelse. Og det blev nogle dejlige år.

Nej, jeg må hellere først fortælle, at der blev købt nogle flere møbler til de 2 store stuer, nye gardiner, og til mit værelse blev der købt et rigtigt klædeskab med hylder i den ene side og til bøjler i den anden. Men, ja for der var et men: det var et lille værelse, sekskantet med et vindu ud mod gården. Der kom aldrig en solstribе - i det hele taget lidt småt med lys. Jeg opholdt mig aldrig i det værelse, kun når jeg sov. Det var ikke hyggeligt at sidde derinde. Der var temmelig indeklemt, men der var dejlig varmt, for der gik et ret stort varmerør igennem fra gulv til loft, så radiator var aldrig i brug. Men bortset fra det, var der dejligt og hyggeligt alle andre steder i huset

Fra stuerne var der en meget fin udsigt ud over havnen, og man kunne følge skibene ind og ud af havneindløbet, forbi molerne og videre ud på bugten. Dagens højdepunkt var københavner-bådens afgang hver aften kl. lidt over 24 fuldt oplyst, indtil den rundede molen. Når vi havde gæster, skulle de absolut have det syn med, inden de løb efter den sidste sporvogn, som gik fra Trøjborg kl. 24, altså samtidig med, at båden sejlede fra kaj. Man stod med overtøjet på inde i stuerne, og min far stod med lommeuret i hånden, for der var ikke megen tid at give væk af.

Desværre varede det ikke så længe, før der blev sat en stopper for den udsigt som for så uendelig meget andet: nemlig 9. april 1940, da man vågnede usædvanlig tidligt om morgenen ved et infernalsk spektakel af flyvere. Jeg stod op og så ud af det lille vindu i mit værelse. Med lidt held kunne jeg se himmel på størelse med et frimærke, så det blev jeg ikke meget klogere af. At det var flyvere kunne jeg høre, også at der var mange, men se noget, nej. Jeg måtte ind i stuen. Her stod min far i sin blå badekåbe med begge hænder i lommerne: "jeg må op på hospitalet og have fat i noget mørkelægningspapir" - "i hvad?", sagde jeg, de er da på vej til Norge, hvortil han svarer: "knagen-sparke-mig, nej, det er alvor, dette her". - - Replikskiftet her er nogenlunde ordret citeret, jeg kan endnu se situationen for mig, for så kommer min mor og siger "hvad i alverden er det for en larm? det lyder som flyvere. Hjalmar, hvad sker der?" - - - "hvad skal vi gøre?" - - - Egentlig mine forældre i en nøddeskal: en ny, usikker situation for min mor, men det må Hjalmar da vide og også vide hvad vi skal gøre.

Og der blev mørkelagt. Min far kom slæbende hjem med sort papir i lange baner samt rundstokke. Om aftenen kom en portør fra hospitalet - han hed i øvrigt Paaske - og han skar og klippede og sømmede fast på stokkene. Men det hele blev lavet ret nødtørftigt, for "det kan vel ikke vare ret længe, dette her". Og sommeren stod for døren, og vi skulle flytte på Fedet. Men da vi flyttede ind igen, varede "det" stadig ved, så det hele måtte gøres mere effektivt, så ikke en lysstribe kunne trænge ud.

At krigen/besættelsen vendte op og ned på mange ting, kan ikke være nogen hemmelighed. De store ting kan læses i historiebøger - her vil jeg kun fortælle om omvæltningerne i vores egen lille cirkel.

Jeg gik på handelsaftenskole i paradisgade skole, og at gå hjem derfra kl. 22 kunne være et problem, og mange aftner stod min far og ventede på mig. Det betød, at der havde været en del skyderi især omkring Molsgade-kvarteret. Så skulle vi hele vejen udenom ad Kystvejen, og tyske soldater trampede rundt om os med maskingeværer i hoftehøjde. Det var ækelt, og vi åndede lettede op, når vores gadedør faldt i efter os.

Gå alene i biografen kunne man ikke, i hvertfald ikke kl. 19, men måske en søndag kl. 15 eller kl. 17.

Og luftalarmerne: jeg sad i en sporvogn an aften på vej hjem, da der blev luftalarm i Nørregade, og sporvognen standser naturligvis, og vi måtte alle sammen i et offentligt beskyttelsesrum i Borggade lige overfor den ejendom, vi lige var flyttet fra!

I Århus Teater blev der luftalarm midt i forestillingen, og fra Teatret gik vi som så ofte før over på Hotel Royal, atter luftalarm, og midt i den varme fiskefilet måtte vi i kælderen. Man kom ikke meget ud i de år, for det tog noget af fornøjelsen, alene tanken om, "hvordan kommer vi hjem".

Arrangeret:
Rundskue-Komiteén
1941

Algangs-Leder
U. Riis Poulsen
Gymn.- & Danselærer
Tlf. 6649

AARHUS

ALGANG

JUBILÆUMSÅRET 1941

Algang
Kl. 19.45

Ankomst
Kl. 21.14

Under krigen blev der arrangeret både Al-sang og Al-gang - man skulle jo komme hinanden så meget ved!

Alsang foregik på Bispetervet, hvor man sang de danske sange, f.eks. "Danmark, i tusind år".

Det var egentlig en fantastisk oplevelse, som utrolig mange mennesker deltog i.

Algang foregik på Ringgaden med start ved Stadion og vendepunkt ved Marienlund, og tilbage til Stadion. I 1941 gjorde jeg turen fra kl. 19,45 til kl. 21,14, og så fik man et diplom! Fra Stadion gik vi til Rud.Wulffsgade, og fik øl og sodavand og leverpostejmad hos en af kammeraterne fra Rahr's, og som sad med et gibsbæn, så gå med kunne han ikke, men han kunne smøre mad, og vi var sultne. (vi = en flok fra Rahr's)
Fra Rud.Wulffsgade gik jeg hjem til Mejlgade, så det blev en temmelig lang tur den aften.

Ved nattens luftalarmer i Mejlgade indrettede mine forældre og jeg os snedigt, syntes vi da selv: når alarmen lød, så op og gribe det tøj, der altid lå fremme, nemlig badekåbe, tykke sokker ulden trøje og plaid, nej rejsetøppe hed det dengang, så ud i den lange gang fra spisestuen til køkkenet - der var nemlig ingen vinduer - så hurtigt ind i spisestuen efter hver vores lænestol, som lige kunne stå i gangen i forlængelse af hinanden. Når vi så var pakket ind i tæpper og hvad ved jeg - der var nemlig koldt, meget koldt, ja, så sad vi der på rad og række og prøvede på at halvsove, indtil der kom en ladning flyvere, var det mon tyskere eller englænder, vi lærte at kende dem på lyden. Var det tyskere, så kunne vi godt sove videre, men var det englændere, så holdt vi vejret, for så ville der ganske givet falde en bombe eet eller andet sted. Når afblæsningen lød, så drog vi af sted med vores stole og tumlede ind i seng.

Det var påbudt ved lov, som det vist hed, at enhver ejendom skulle indrette et beskyttelsesrum i kælderen. Det var som regel et pulterum, der blev inddraget til formålet. Vinduer skulle lukkes udefra med sandsække og derefter sømmes til med brædder, og der skulle være siddeplads til alle husets beboere, og helst et toilet indenfor rækkevidde. Og så skulle der udnævnes en husvagt. Han var på et kursus, hvad han lærte, ved jeg ikke, men han blev udstyret med en hjelm. Om livet havde han et bælte, hvori der hængte forskelligt værktøj, bl.a. en økse. Hvilke formål han og hans økse havde, fandt jeg egentlig aldrig ud af - mon han skulle hugge eventuelle indespærrede ud? jeg ved det ikke, og der blev heldigvis aldrig brug for at finde ud af det på de relative fredelige kanter, som det trods alt var her under det meste af besættelsen.

Offentlige beskyttelsesrum blev indrettet forskellige steder i byen, og samtlige forretninger havde "en kælder", som man kunne - og skulle - søge tilflugt i, hvis alarmen lød, mens man gik på gaden.

Men nu tilbage til vores lille verden i Mejlgade 103. Samtidig med starten på den første vinter under besættelsen fik vi tillige en isvinter at slås med. Det skulle senere vise sig at blive til 3 isvintre på stribe. Og det var vinter. Ikke alene tonsvis af sne, men tillige isslag den ene dag efter den anden. Og blæst. Når jeg søndag middag gik efter 3 kager tik eftermiddagskaffen var det noget af et kunststykke at komme rundt om Mejlborg hjørne, og en søndag gik det da også så galt, så jeg måtte ned på aale 4 for nærmest at kravle rundt om hjørnet, og kagerne tog en lang glidetur. Heldigvis havde jeg netop den søndag købt 3 ens kager (Tivoli-kager fra "Marie") så de kunne da senere skæres ud i 3 lige store stykker. I den vinter, jeg var på Radiumstationens kontor, var det en morgen komplet umuligt at komme op af Østboulevarden. Både min far og jeg og i øvrigt alle andre måtte til tider have hænderne til hjælp. og bogstavelig talt kravle på alle fire. Af og til holdt vi pause ved et træ, mens vi grinede færdig, for det så helt idiotisk ud. Min mor kom ikke meget ud i de perioder, som faktisk strakte sig over mange måneder. Allerede på det tidspunkt havde hun jo prøvet at brække både en arm og et ben, så hun var bange.

Især husker jeg een morgen, ja, jeg glemmer aldrig det syn: det havde været tåget, altså rimfrost hele natten, og da jeg kom op på hospitalets terræn var træerne pyntede med nærmest isklokker, som tyngede grenene næsten til jorden, og som skinnede i alle mulige farver efterhånden som lyset brød igennem. Det kan egentlig ikke beskrives, men jeg har aldrig hverken før eller senere set noget så imponerende - selv ikke i nutidens

fjernsyn - og dette var natur.

Men indendøre var der sandelig også koldt. Det blev straks den første vinter småt med brændsel. Vårten, Chr.Olsen og hans hjemmeboende søn, Holger, stod i fyrrummet næsten hele døgnet, og fodrede fyret med forhåndenværende brændsel. Det var døgnjob for at der overhovedet kunne komme varme i radiatorerne. Man måtte ikke have over 18 gr.i stuerne, men kunne man overhovedet når de 18 gr.var man glad. Hos os betød det, at vi lukkede helt af for den største stue: trak tykke gardiner for døråbningen, fyldte op med en stak aviser, mørkelægningsgardinerne trukket for døgnet rundt, en anelse varme på radiatorerne, for at de ikke skulle fryse - der var isnende koldt i den stue. I den mindste stue krøb vi sammen og prøvede at holde varmen ved hjælp af tykke trøjer og tæpper om benene, og gik så ellers tidligt i seng. Det var det varmeste sted, der fandtes. Når vi om morgnen trak gardinerne op, var ruderne frosne helt op, ikke blot lidt rim, nej, et tykt lag is, som man åndede på, for at få et lille hul, så man havde en anelse om, hvordan vejret var udenfor. Et øjeblik efter var det åndehul frosset til igen. Der løb ingen vand ned i vindueskarmen, før det blev forår!

Og hvordan var man så som ca. 18-årig klædt på til. sådan en vinter? jo, det var ikke just noget udstyrsstykke! Naturligvis med undertrøje, 2 par benklæder, uldne strømper, altså lange, som blev holdt oppe af en hofteholder, med det resultat, at der var et væmmeligt stykke med bart. Så blev man forsynet med et par uldne rædsler til overtræksbukser - de var himmelblå! Den første vinter havde jeg en meget tynd frakke, hvor jeg måtte have tykke trøjer under, næste vinter fik jeg en "pels" - måske lammeskind, jeg ved det ikke, men varm var den. Jeg brugte den helt til vinteren 1946-47, og i min på det tidspunkt ret gravide tilstand, blev hægterne flyttet helt ud i kanterne, den kunne næsten nå sammen, kun næsten, og siden har har ikke brugt den. I øvrigt gav vi den til en indsamling til Holland efter en katastrofe(oversvømmelse) i ca.1949. Og så de uldne strømper. ih, hvor var jeg træt af dem. Jeg havde 2 par til en hel vinter, så de var stoppet i en uendelighed op på hælene. Mine jævnaldrende havde allesammen skibukser og fedtlæ'r støvler - sådan udtaltes det, jeg ikke hvorfor. Det var en slags skistøvler, men de gik længere op på benene. Men eftersom min mor ikke ville se mig med bukser på, ja, så havde jeg altså uldne strømper! Og sko? fodtøj? det kan jeg ikke huske. Når det var høj sne, havde jeg gummistøvler på, og de var sørme kolde. Jeg frøs altid mine fødder og ben i det hele taget, mine knæ - jeg kan endnu se mig selv sidde og prøve på at gnide lidt liv i 2 røde knæ, som til tider var så stive af kulde, at jeg næsten ikke kunne gå op af trappen, ih, hvor det dog ville have lunet med et par skibukser, for der havde man nemlig knævarmere på indenunder, men det kunne man jo ikke have udenpå fine uldstrømper.

Dengang var det virkelig vinter.

Mens jeg skriver dette, kommer jeg til at tænke på, hvordan mon gamle mennesker dog klarede sådan nogle vintre. Dengang var jeg jo ung og noget mere fiks på benene end i dag, og mine forældre var nogenlunde mobile, min far i hvert fald. Dengang kunne jeg kravle på alle fire rundt om Mejlborg's hjørne, og ovenikøbet grine af det og se det komiske. Men i dag! Alene tanken om isslag, blæst, 25 gr.frost - og hjemmebagerens hjørne! jeg kom ikke udenfor en dør! Og der var overhovedet ikke noget at grine af!

Og indendøre, hvor der var så gribende koldt overalt, brændsel var ikke til at skaffe, kul, koks, tørv, brunkul, alt var meget svært at få. Og alle de kakkelovnsfyrede lejligheder, der dengang fandtes, det var stort set ældre mennesker, der sad der og frøs. Hvordan de klarede sig, ved jeg ikke, men jeg tror, at man hjalp hinanden - havde een en tørv tilovers, ja, men så gav man den til naboen, hvis de manglede. Der var i det hele taget en ganske særlig hjælpsomhed og "kommen-hinanden-ved" i besættelsesårene.

Transportmidler var der ikke. Privatbilerne var opklodsede, rutebilerne til forstæderne kørte, når de kunne starte, eller de fik fyret op i generatoren, sporvognene kørte nogenlunde regelmæssigt indtil 21. august 1944 da sporvognsremisen blev bombet - der blev een bivogn tilbage. Taxa, ja, der var een taxa, der fik benzinration. Den har jeg kørt i en gang, nemlig 10. september 1943. Ikke til kirke heller ikke fra kirke, nej da gik vi, men fra Mejlgade til Kildegården, da vi skulle hjem kl. 19,30. Den blev bestilt flere dage i forvejen, for vi skulle gerne have så meget med hjem, for hvordan skulle vi ellers få minepersonlige ejendele og alle bryllupsgaverne med hjem. Der var undtagelsestilstand, så vi skulle være indendøre inden kl. 20.

At Mejlgade-tiden blev præget af krigen er uden for enhver tvivl. Der var ikke megen selskabelighed, og den smule der var blev henlagt til søndag eftermiddag, for om aftenen var problemet jo at komme hjem. Dog holdt mine forældre fast ved deres ugentlige kortspil-aften, hver fredag aften. Jeg indrømmer, at jeg nød den aften for mig selv derhjemme, det var hyggeligt. Men hvis der blev luftalarm, forsvandt noget af hyggen. En fredag, husker jeg, da kom mine forældre ikke hjem før kl. 2, for der blev blæst alarm, mens de vandrede fra Sdr. Ringgade til Mejlgade. Det var ikke hyggeligt for nogen af parterne.

Jeg var hos Rahr's tekniske Forretning dengang, og havde truffet nogle jævnaldrende, som man egentlig gerne ville komme lidt sammen med, men det blev aldrig til andet end en cykletur, en enkelt biografur med den ene eller den anden, men det var besværligt, så det var ikke ret tit. Lysten manglede for alle parter.

Vareknapheden prægede også hverdagen: "hvad skal vi have til middag på søndag" - "det kommer æn på, hvad slagteren har" Selleribøf, rødbedebøf, kartoffelfrikadeller og grød og atter grød!

Rationeringskort skulle vi hente på skolerne søndag formiddag, så vidt jeg husker hvert kvartal. Vi skulle hente i gymnastiksalen på Paradisgade skole, og det skiftedes min far og jeg til, der var ingen grundt til at stå i kø begge to, for det varede det meste af formiddagen.

Sko, strømper, undertøj og tøj i det hele taget kunne være svært at få. De fleste forretninger solgte kun til deres faste kunder. Man gik ikke lige ind fra gaden, for at købe et par strømper, men vi manglede såmænd ikke noget. Mine forældre havde altid handlet bestemte steder, i bestemte forretninger, og det kom dem tilgode nu. Og min mor havde en ganske særlig evne til at få "bukke-varerne" frem. Der lå kun ganske få varer fremme, men når en fast kunde som f.eks. min mor spurgte efter det ene eller det andet, ja, så bukkede ekspedienten ned under disken og halede den nævnte vare frem - det var "bukke-varer!" Nej, vi manglede ikke noget. Vi har aldrig været tvunget til at lave sko af gamle klude forsålet med gamle, udslidte cykledæk.

Hvis jeg har fået Mejlgade-tiden til at lyde noget negativ, så er det forkert. Det var den absolut ikke. Den var efter min mening meget bedre end Borggade. Vi havde det godt, vi havde det meget hyggeligere, hele atmosfæren var meget bedre i de år - det er vanskeligt at forklare, men det var nogle dejlige år. Naturligvis var hele ens hverdag, ja, alt var præget af besættelsen, men det betød også et helt enestående sammenhold, ikke alene mellem vi 3 på 1.sal, men mellem alle - alle talte sammen, alle hjalp alle.

For mit vedkommende var tiden i Mejlgade i hvert fald en dejlig tid - fra 1.september 1939 til 10.september 1943 - Da begyndte en helt ny epoke i mit liv.

J U L E N
- - - - -

Hvordan husker jeg julen fra dengang? Og hvordan oplevede jeg den?

Jeg ved faktisk ikke, hvad jeg skal svare. Den gjorden vist ikke noget særligt indtryk på mig.

Det første, der skulle ske, var at der skulle gøres rent: gardinerne skulle børstes (senere støvsuges), der skulle skures gulve, kakkelovnene pudses, køkkenet endevendes.

Derefter skulle der bages: småkager, franskbrød, formkager m.m. Så skulle der pyntes lidt op i stuerne. Det var nu ikke så meget, men lidt kurve og kræmmerhuse blev klippet og klistret, og jeg havde en nissemand med rigtige træsko, og han blev stillet frem hvert år. Kravlenisser var ikke opfundet, og langt mindre julekalender. En juleklokke blev pyntet med en grankvist og hængt op mellem stuerne i døren, og en buket grøn i to store gulvvaser, pyntet med pilekviste. Jeg husker ikke, at der var ret meget mere til pynt.

Men så kom naturligvis juletræet. Så vidt jeg husker, købte vi det hos en af de stedlige juletræshandlere, som så sendte det hjem til os senere efter lukketid. Med juletræsfoden sat på. Mor og jeg pyntede det med kurve, lys og glimmer, og til sidst stjernen i toppen.

Der må jo også være blevet købt julegaver på et tidspunkt. Jeg blev i dag (søndag 16.dec.1990) spurgt om, hvad jeg gav mine forældre i julegave dengang. Det aner jeg simpelthen ikke! Jeg fik ikke lommepege, så jeg havde ingen mulighed for at købe noget på egen hånd. Jeg går ud fra, at min mor og jeg var ude den ene dag for at købe noget til min far, mens han og jeg så må være gået en anden dag for at købe til mor. Men hvad? jeg kan ikke komme i tanker om noget som helst.

Juleaften: vi fik andesteg fyldt med æbler og svedsker, rødkål, brunede kartofler og brun sovs. Og i anledning af julen var der blevet købt 1 - skriver een - flaske rødvin, som mine forældre fik 1 glas hver af, måske 1½ glas, så der var lidt til rest til de sidste juledage!. I nogle år holdt min mors tante Henriette og onkel Albert jul hos os, og så blev der ingen rest rødvin til de sidste dage! Og jeg fik en sodavand. (så det er ikke i mit barndomshjem, jeg har lært at drikke - og nyde - rødvin)

Anden blev stegt sidst på formiddagen og slukket for ovnen inden vi skulle i kirke. Det er det eneste, jeg med sikkerhed, husker, og også at det var hundekoldt, når vi skulle hjem fra kirke. Det snede som regel, dengang var der nemlig vinter så det kunne forslå. Nå, så hjem, tænde for ovnen med anden, brune kartofler o.s.v. Spise andested og Ris a`la mande med rød sovs - portvin, nej, absolut ikke. Først mange, rigtig mange år senere kom der et glas portvin til.

Juletræet blev tændt - levende lys naturligvis og en gulvspann med vand inden for rækkevidde - det kunne jo ske, at der gik ild i en gren. Og så endelig gaver. Og hvad fik jeg så i julegave? Gaverne lå aldrig under træet, for der var ikke så mange gaver "det så ikke ud af noget", så min mor havde gemt dem et eller andet sted, og så kom hun med een af gangen. Men hvad fik jeg dog? Jeg kan huske det år, hvor jeg fik en kælk. Den kom min far trækkende med, og på den sad min dukke "Adda" med et fint nyt porcelænshoved - hun havde nemlig haft "kraniebrud" engang i den foregående sommer!

Og så husker jeg også meget tydeligt den jul, hvor jeg fik en cykel, ikke en brugt, nej en helt ny. Da har jeg været ca. 13 år, og så måtte jeg være gammel nok til at forstå, at det var en dyr gave, så der stod både glædelig jul og hjertelig til lykke med fødselsdagen på den. Samme tekst stod der på en gave et par år senere: en rejsegrammofon. Og der fulgte en plade med, nemlig "Det kimer nu til Julefest" og "Glade Jul, dejlige Jule" - den plade blev næsten slidt op i den jul, for jeg havde jo ikke andre, og hvordan jeg overhovedet fik flere plader, anerr jeg ikke, lommepege havde jeg stadigvæk ikke, jeg må vel have fået en plade de næste år til jul og fødseksdag, men ret mange blev det nu aldrig til, men dog "I Wien under blomstrende ranker" - den kan jeg udenad den dag i dag!

Det er vel de største julegaver, jeg nogensinde har fået som barn og sikkert også derfor, jeg husker dem. Hvad jeg ellers fik, ja, det har vel været såkaldte bløde pakker, noget praktisk, måske noget jeg skulle have alligevel. Jeg fik også julegave fra tante Henriette, fra Asta og fra Holger og Lilli - slut - der var ikke flere Nå, jo, "Flemming"-bøgerne fik jeg også, jeg har 4, mon det har dækket 4 "juler"?

Hvad sagde Julen mig som barn? Det kan jeg svare på - og endda ganske kort: intet! Og hvordan skulle den egentlig kunne sige mig ret meget: far og mor og barn siddende på hver sin stol ved siden af et tændt juletræ, synge kunne vi ikke, bare sidde og se på at det ene lys brænder hurtigere ned end det andet. Så bortset fra det træ, gaverne og en noget festligere middagsmad, var der såmænd ikke den store forskel på den dag og en almindelig søndag.

Det var værst, når jeg hørte kammeraterne fortælle om alle de mennesker de skule være i julen: mostre, fastre og et hav af fætre og kusiner, som de legede med og havde det sjovt med, og a l l e de gaver, de dog fik. Ærligt og redeligt: jeg var misundelig! Det må altså også have været sjovt!

1.juledag gik vi fra den ene æblekage til den anden. Det har jeg fortalt om tidligere i en anden forbindelse.

2.juledag skulle den store julefrokost indtages:sild. sylte, leverpostej, rullepølse, lun medisterpølse, tunge med peberrodssalat og ost. Dertil delte mine forældre 1 øl! Men det var ikke altid, til at skylle al den mad ned, så gik de i køkkenet og hentede et glas vand! jeg fik en hel sodavand! Derefter gik vi en strøgtur, for at se de julesmykkede gade endnu en gang, inden det blev pillet ned. Det hængte forresten nytår over, hvis det da ikke blæste ned i en af julestormene.

Det var min barndomsjul i store træk, og det lyder vist jævnt kedeligt, og det var det faktisk også, og det sagde mig intet, julen altså. Nogle typiske traditioner havde vi ikke, bortset fra maden, som skulle være som den plejede at være, ellers var der noget helt forkert! Det er ikke ment som nogen bebrejdelse, for hvem skulle jeg dog bebrejde? det er heller ikke ment som nogen beklagelse, for jeg har absolut intet at beklage mig over med hensyn til min barndoms jul. Men at den sagde mig noget, nej det gjorde den ikke.

Da jeg selv fik familie, prøvede jeg efter bedste evne at gøre meget anderledes end jeg var vant til, prøvede i al beskedebhed at skabe noget, der skulle ligne traditioner, såsom giftig-grønne marcipansnitter, småkageudrulning med forme som grise, fugle m.m. Og jeg prøvede . . . nå, ja, jeg prøvede meget forskelligt. Om det lykkedes, det må andre afgøre.

- - - - -

F Ø D S E L S D A G

min fødselsdag i særdeleshed og børnefødselsdage i almindelighed.

Det er lidt vanskeligt at holde min fødselsdag ude fra julen. De 2 dage flyder ud i eet for mig. Det var de samme gæster, vi event. havde om aftenen, som vi havde haft juleaften, tante Jette og onkel Albert. Hverken Asta og Rudolf eller Holger og Lilli var med, for ingen af dem "kom mine forældre sammen med" i hvert fald ikke i "de unge år". Af mere eller mindre ukendte årsager var forholdet ikke så godt, men det har jeg vist antydnet tidligere. Først omkring min konfirmations-alder begyndte man at komme lidt sammen - de var i hvert fald med til min konfirmation.

Hvis der overhovedet kom nogle voksne om aftenen, var det kun til chokolade, kaffe, boller og flødekager.

Til middag fik vi alene 3 stegt lever og citronfromage i mange år, ja, i hele Faaborggade-tiden og også de første år i Borggade - det var nemlig min livret, sagde min mor!

Da jeg kom i skole, begyndte jeg at blive inviteret til fødselsdag hos kammeraterne - fra kl. 3 - til kl. 6 - det var taksten, og jeg ville naturligvis også gerne have kammerater fra 3-6, men det var ikke så nemt på den tid af året. Men jeg fik skrevet invitationer, og jeg havde dem med i skole et par dage før ferien, så de kunne nå at svare inden juleferien. Og der var mange nej, tak. een skulle til juletræ, en anden skulle til moster eller, familieeksamen, altså. Men nogle blev der da tilbage, og som kom, hvis de huskede det. Vi fik chokolade (cacao) med flødeskum, boller med smør og vistnok også lagkage med glasur, men lagkagelys var ikke opfundet. Der var et par steder, vi fik brunssviger-kage, det var billigt, og det fyldte godt.

Og hvad legede vi? Hos mig brugte vi meget at klæde os ud. Min mor kunne altid finde nogle gamle kjoler og underkjoler og skørter og ikke mindst hatte, hendes ældste sko, måtte vi også låne. Min fars gamle bløde og fedtede hatte var også gode.

Når vi var trætte af det, legede vi skjul, og jeg husker, at der engang var en, der havde skjult sig oppe på eet af klædeskabene i soveværelset. Hun - eller rettere hendes kjole var temmelig "lådnen", da hun kom ned, og min mor var rystet, for hun havde ikke regnet med, at "der ligefrem skulle gøres hovedrent inden den forestilling" At nullermændene under sengene skulle fjernes, det vidste hun, men ovenpå klædeskabene, nej, det var for meget!

Så var der ordsprogsleg. Det legede vi ved næsten hver fødselsdag. Hvad er ordsprogsleg? Det kan nærmest sammenlignes med den fjernsyns-udsendelse, der kører for tiden (1990-91): Gæt og Grimasse, og når jeg ser den udsendelse, føler jeg mig hensat til barndommens ordsprogsleg, måske er den i dag mere avanceret, end vi dengang kunne præstere.

Børnefødselsdagene sluttede som regel med, at vi fik is med vafler, altså kagevafler med noget sødt creme imellem. At drikke dertil fik vi saftevand.

Vi gav også hinanden gaver, og af gaveemner husker jeg egentlig ikke andet end sæbe, brevpapir og lommetørklæder. De ting gik igen på ethvert gavebord. Nå, jo, hvis en fødselsdag faldt omkring påske, så var næsten alle gæster så originale, at man gav påskeæg, ligesom hende ved juletid altid fik mindst een aldeles udtørret marcipangris! Vi gav aldrig penge, undtagen

Aase. Hun har senere fortalt, at hun altid skulle give lommetørklæder, for det syntes hendes far, var praktisk. Og de hængte hende langt ud af halsen, så sommetider nægtede hun at medbringe lommetørklæder, og fik så i stedet 1 krone med som gave!

Den mest originale gave, jeg har fået af en kammerat, Inge Topp-Pedersen, var en node: Rokoko-Menuet af Chr. Danning, som var hendes onkel, og som netop havde udgivet den. Jeg lærte også at spille den, i hvert fald første halvdel - det var den bedste! den mest iørefaldende!.

Da vi i 1963 havde 25 års jubilæum, var jeg i forbindelse med mange af kammeraterne fra dengang. En af dem, Lis Fryd, fortalte, at det eneste hun kunne huske fra min fødselsdag var en sommerfugl, som sad på ruden. Den husker jeg også. Den havde jeg fået af "grevinden" fra Faaborggade (tidl. omtalt). Den var mekanisk, ved hjælp af en lille nøgle kunne den trækkes op og sættes på ruden med en sugeskive, og så baskede den på livet løs med nogle meget farverige sommerfuglevinger, og bevægelserne blev naturligvis langsommere efterhånden som optrækket udløb, for til sidst at gå helt i stå, men det smarte var, at den ikke faldt ned fra ruden, men kunne blive siddende og se meget dekorativ ud.

En anden fortalte - og fortæller stadig - at hun glemte at komme 2 gange. Så ringede min mor efter hende, og et øjeblik efter stod hun pustende, med strittende hår - og med lommetørklæder - uden for døren. Det var Aase Worsøe.

Sådan er der da også forskellige ting, jeg husker fra de andres fødselsdage, nogen skøre ting er det, nogle af dem i hvert fald:

Lis Fryd, som boede Hans Brogesgade 21, har jeg tidligere fortalt. Hvad vi legede, ved jeg ikke, men at det har været sjovt er uden for enhver tvivl, for vi grinede meget, så meget at jeg kom til "at prutte" højt og lydeligt! Jeg blev så flov, så jeg løb hjem omgående. Og tudende fortalte jeg min mor om hændelsen, og jeg ville i hvert fald ikke derover igen. Det syntes hun naturligvis var noget pjat, og hun sagde bl.a. "hvad vil du sige til dem i skolen i morgen?" Og det kunne hun jo have ret i, så jeg tøfledede slukøret derover igen, og jeg tror egentlig ikke, der var nogen, der havde bemærket hverken lugt eller flugt! Me-en - måske havde min mor ringet til fru Fryd og orienteret hende om "katastrofen". Jeg ved det ikke, der blev aldrig talt mere om den ting. Og det var så den 26. marts 1929 eller 30!.

Aase Worsøe, Bruunsgade 49, det var herligt, for der kunne vi lege ude: ned af Bruunsgade, Jægergårdsgade, Clausensgade og Brammersgade. Og vi løb og løb, hvad vi løb efter ved jeg ikke, men sjovt var det. Vi blev kaldt ret tidligt op. for Aase var spejder og skulle klædes om i uniform, for hun skulle til Sct. Georgs parade - den 23. april. Så hun var aldrig med til sin egen is-afslutning, og midt i isen kom spejderne marcherende ned af Bruunsgade, og vi stod i vinduerne eller nærmest hængte ud af vinduerne og vinkede til hende. Og så gik vi hjem.

Så var der Anne Marie Grandjean. Hun boede i villa "Expres", Fuglsangsalle 33. Hun havde fødselsdag 23. sept., men holdt den altid den 26. sept., som dengang var fridag i anledning af kong Chr. X's fødselsdag. Villa "Expres" var - og er - et stort hvidkalket, firkantet hus i 2 etager. Forneden var der både spise-stue, dagligstue og herreværelse med store chesterfield møbler - og så havde de en papegøje, der kunne tale! Fra en af stuerne var der bygget en ret stor havestue til med direkte udgang til en stor have med store gamle frugttræer - ja, alt var stort i det hus, og hvor var der hyggeligt. Vi legede i haven hele dagen eller sad i den havestue og drak saftvand og hvad, der ellers hørte sig til af spiseligt. I haven spiste vi naturligvis

blommer og tildels modne æbler. Der var også et par drenge med til hendes fødselsdag, vistnok nogle af hendes brors kammerater. Den ene af de drenge havde et så vidunderligt navn, så man kan slet ikke lade være med at huske det: Algot Oehlenschläger. For et par år siden læste jeg i en avis, at han fyldte 70 - han var dengang købmand i en mindre landsby i det sydlige jylland, købmand Oehlenschläger!flot!

En søndag i januar 1991 gik jeg en tur op omkring Fuglsangsalle 33. Jeg ville se, om den store, hvide, flotte villa "expres" stadig lå der. Det gjorde den, men det flotte var borte: renseri i kælderen med et stort grimt navneskilt, og hvid, ja, gråhvid, afskallet, navnet var væk. Og den pragtfulde have var borte. Der var bygget et nyt hus på den grund, og der var sat et tåbeligt stakit op så tæt på havestuen, så der absolut ikke er nogen udgang den vej mere, men, selvfølgelig, der er jo heller ikke nogen have at gå ud i - - sørgelige rester, forfald fra en stor, god tid.

Jeg tror, jeg vil fortælle lidt mere om Anne Marie Grandjean i skoleafsnittet.

Lige en fødselsdag mere hvorfra jeg husker en bestemt ting: hos Gertrud fik vi ikke is som afslutning, men derimod en dessert, som jeg syntes så godt om, at jeg beskrev den for min mor, og spurgte om ikke hun kunne lave den, for den var virkelig dejlig. Jo, det kunne hun da nemt. Den bestod ikke af andet end æggehvider med lidt saft i (den var lyserød) og dertil en almindelig creme, så "det er en meget billig dessert"!! uha, hvor mødre dog skal være forsigtige med, hvad de siger - billig - havde de ikke råd til is?

Gertrud har jeg også lyst til at fortælle mere om i afsnittet om skolen.

Der er en ting, jeg absolut ikke kan huske, og det irriterer mig: hvordan kom vi hjem klokken 6 fra de forskellige steder? De nærmeste f.eks.Hans Brogesgade, Bruunsgade og det kvarter, da er vi jo selv gået hjem, men fra Fuglsangsalle, Vesterbrogade og Dronning Margrethesvej 55? herfra kunne jeg da ikke finde hjem. Blev man sat i en sporvogn?, nej, umuligt. Jeg har spurgt Aase, som er den eneste med en ligeså god og "gammel" hukommelse som min, men hun er på det punkt ligeså blank som jeg, og ingen af os kan se for os, at fædre eller mødre er troppet op for at hente os. Det er et ? , og det må desværre blive hængende.

28.juni 1991 til føjer jeg:

tirsdag d.7.maj var jeg hos Aase i Bruunsgade 49. Jeg skulle absolut komme til frokost kl.13, så vi kunne få en god lang snak. Det fik vi - den sidste. Mandag d.13. 1991 døde Aase.

MIN KONFIRMATION

Den 22. marts 1936 blev jeg konfirmeret i Skt Pauls kirke hos pastor Sølling, og selve dagen - og årsagen til dagen - kan ikke have gjort særlig megen indtryk på mig, for det er meget begrænset, hvad jeg husker.

Hvem var med? ja, det må jo have været tante Jette og onkel Albert, Asta og Rudolf, Holger og Lilly og jeg tror nok, at herr og fru Koss var med. Men hvem ellers? jeg kan ikke huske det.

Hvad fik vi at spise, og hvem lavede det, havde vi kogekone? det er udelukkende ??

Derimod kan jeg huske nogle af de gaver, jeg fik:

Af mine forældre fik jeg et armbåndsur, omtrent guld, hidtil havde jeg "kun" haft et såkaldt billigt skoleur.

Af tante Jette og onkel Albert fik jeg en ring med en klar rød sten (den solgte jeg engang, jeg var i pengenød)

Herr og fru Koss gav mig også en ring. Den var meget kønnere, den var med en lille hvid sten (den tabte jeg)

Af Holger og Lilly fik jeg en rafrachisseur og en flaske parfume, Soir de Paris.

En bonbonniere, glas med broncelåg med et spejl indvendig, fik jeg af herr og fru Rønby, og Gudrun Rønby (g.Steffensen) gav mig et ret stort og efter min mening ikke særlig kønt kors i en ret lang kæde, og med nogle underlige sten i selve korset. Hun var dengang ansat hos guldsmed Rasmussen, og begge dele var i guldsmedens æsker.

Af herr og fru Mogensen fik jeg et cigaretbæger, meget kønt, det man kalder krakeleret porcelæn.

En spiseske og gaffel fik jeg også, men jeg kan ikke huske af hvem. Skeen spiser jeg stadig med, men gafflen har jeg slidt op, den knækkede midt over for nogle år siden, da jeg stak i en kartoffel.

Penge fik jeg overhovedet ikke. Det brugte man ikke, det ville nærmest have været en falliterklæring, hvis nogen "kun" gav penge.

"Hjortens Flugt" af Chr.Winther var en stående gaveartikel, således også på mit gavebord.

Min klasselærerinde Bodil Stock gav os allesammen efterhånden som vi blev konfirmerede en meget fin lille bog fra en serie, der hed "Guldbøgerne" - Dansk Ruskind-Serie. Jeg fik

"Trækfuglene" af St.St.Blicher i grønt ruskindsbind. Hele klassen fik en bog hver, og der var så vidt jeg husker ikke 2 ens titler, og ligeledes var det forskellige farver ruskind..

Men nu nok om al det, jeg ikke husker. Jeg vil hellere fortælle om mit tøj, for det husker jeg, både på selve dagen og anden-dagen.

En lang hvid kjole og en lang hvid underkjole, ikke skørt, blev syet til mig, den var meget pæn, men ærmerne var dumme. Hvide sko og et hvidt lommestørklæde, som min mor havde broderet meget fint med hulsøm og IT i det ene hjørne, og en håndkniplet blonde udenom. Heldigvis skulle jeg ikke pudse næse, for det havde der ikke været plads til. Jeg har det da ilggende endnu. En sort salmebog hørte også tøj.

Og så er spørgsmålet så atter: hvordan kom vi fra Borggade til Skt. Pauls Kirke? gik vi? nej, det kunne jeg ikke med de nye hvide sko. Vi har ganske givet taget en sporvogn både frem og tilbage - for taxa - umuligt!

Efter konfirmation var det almindeligt, at man inviterede til ungdomsgilde, og for os i en ren pigeskole blev det de sædvanlige kammerater fra klassen, man inviterede til en aften, eventuelt til lidt spisning, enten et par stykker smørrebrød eller en varm ret og hos mig naturligvis en dessert.

Men en dag fik jeg sendt med posten en meget fin invitation til et ungdomsgilde hos Inge Topp-Pedersen, Sdr. Ringgade 15, og invitationen lød på middag, påklædning den hvide kjole - - og med "kavaler". Det var meget fint! Men hvore i alverden skulle jeg dog finde en "kavaler". Jeg gik ganske vist på danseskole, men der var ikke nogen af de fyre, jeg havde lyst til at invitere. Derimod boede der i Nørregade lige om hjørnet ved Borggade en Finn Gotlieb. Hans forældre havde en frugt- og grønthandel i Nørregade 55?. Han var da en ganske pæn fyr, absolut ikke lige mit sværmeri, men en kavaler skulle jeg bruge, hvis jeg ville med til det ungdomsgilde, og det ville jeg meget gerne. Den dag i dag kan jeg undre mig over, hvordan jeg fik taget mod til mig og fik inviteret denne Finn, og han har sikkert været ligeså forbløffet, så han sagde omgående ja tak.

Vi tog en sporvogn til Sdr. Ringgade, men jeg havde fået penge til en taxa hjem, for han skulle ikke have udgifter i forbindelse med en lidt mærkelig invitation. Der kunne nu ikke være tale om, at jeg betalte den taxa. Dengang var det altid "ham", der betalte for "hende". Jeg tror, det ville være gået hans ære for nær, hvis jeg havde betalt. Vi stod længe på hjørnet af Nørregade/Borggade for at finde ud af, hvem der skulle betale, men jeg kom nu hjem med mine penge i behold - heller ikke dele lige over, kunne der være tale om.

Inge Topp-Pedersen's far var køkkenchef på Hotel Royal, og som følge deraf var det ham, der stod for madlavningen i det hjem, som efter moderens og datterens mening var noget finere end vi andres: "min mandkøkkenchefen" - og det var ingen morsomhed. Han var en meget venlig mand, nærmest selvudslettende, man hørte intet til ham, når man kom i huset. Den aften havde han taget sit hvide køkkentøj på samt den hvide kokkehue, og han serverede for os. Typisk for mig: det eneste jeg husker af den middag er desserten. Det var en udhulet appelsinskal fyldt med appelsinfromage, pyntet kunstfærdigt med flødeskum og kandiserede appelsinstykker. Den smagte naturligvis herligt, men der var for lidt af den!

Da vi havde spist, blev spisestuen tildels ryddet, så vi kunne danse til rejsegrammofonens skratten.

Om vi morede os, ja, det gjorde vi vel. Det var da helt anderledes, end plejede at holde "fest".

Jeg husker ikke ret meget fra selve aftenen, jeg husker bedst besværet med at finde en "kavaler". Jeg har ikke set ham siden, det vil sige, det har jeg. Finn Gotlieb boede i mange år i Pontoppidansgade, og på Fedet på Ndr. Strandvej. Men jeg har ikke talt med, selv om vi udmærket kan kende hinanden, når vi mødes på gaden. Vi var da ikke hinandens store sværmeri, som man kunne drømme om om natten, men han var nødvendig i den lidt tåbelige situation, jeg var kommet i: med "kavaler".

Mit anden-dags-tøj det var flot, meget flot. Jeg skulle have en dragt, det brugte alle på det tidspunkt, så min mor og jeg gik i Magasin, og fik 4 dragter sendt hjem i udvalg, for min far skulle jo se dem. Den jeg helst ville have, var en mørkeblå dragt med 7/8 lang jakke, en swagger, hed det, og det var moderne. Den kostede kr. 78,00. Men min far sagde nej, den var da meget pæn, men den klædte mig ikke, sagde han. Derimod en grå/blå tweed-dragt med kortere jakke og et ret bredt blåt læderbælte, det var den, jeg skulle have. Den kostede kr. 135,00 - det var virkelig mange penge i 1936. Dertil en blå silkebluse og et blå-grå-tribet tørklæde, blå handsker og blå sko, hvor der blev savet en centimeter af hælene, så jeg havde en mulighed for at gå nogenlunde naturligt på dem. Jo, jeg var meget tilfreds med mig selv og min påklædning. Men jeg glemte jo hatten, for det hørte også med. Den var blå, naturligvis, den kunne egentlig minde meget om en skråhue fra en spejder-uniform, men der var en fjer på den ene side, en stor fjer. Jeg kom senere ud i regnvejrs med den, og da smittede den af, min pande var mørkeblå, og det løb ned ad mine kinder, og det var næsten ikke til at vaske af.

Anden-dagen, mandag den 23.marts, startede med at vi gik på skolen og delte "slik" ud. Vi havde aftalt i forvejen, hvad vi ville komme med, så vi ikke alle 8-10 kom med det samme. Een havde "slikæbler med - det var et æble sat på en pind og dypet i en karamelsovs. En anden karameller, 2 slog sig sammen om negerboller, og vi var 4, der havde slået os sammen om træstammer - det var jo dyrt, så det skulle vi være 4 om!. Derefter gik vi strøgtur, men vi frøs, vi var jo kommet i sommer-tøjet, og det var hundekoldt. Derfor bestemte vi os for at besøge vores matematik-og fysik lærerinde, Jeppe. Frk.Ebba Wittrok Jepsen boede i Tåsingegade, og hun var tilsyneladende meget glad for at se os. 2 blev sendt ned til bageren på Stjernepladsen for at købe kager, mens andre dækkede bord og lavede kaffe og te.

Derefter ret hurtigt hjem, idet de fleste skulle have anden-dags-gæster til "restegilde". Hvad jeg skulle, aner jeg ikke. Der var i hvert fald ikke noget med biograf eller lignende.

Jeg har lyst til at fortælle lidt mere om tøjet: den hvide kjole blev til skoleballet året efter farvet lyserød - gammelrosa hed det, og min mor købte noget meget stor-blomstret stof, som der blev syet en jakke af. Det passede meget godt sammen, så det var såmænd ikke så tosset, som det måske lyder. Senere, det har været ca.1940, da jeg skulle til en personalefest hos Rahr's, blev den farvet sort, og der blev købt noget sort stof med lidt guld-indvævet mønster til jakke - eller snarere en bolero, et "guldstoffbælte", og skoene var også blevet farvet sorte. Og det var så absolut den pæneste udgave af den konfirmationskjole.

Tweed-dragten brugte jeg utrolig meget og længe. Jeg brugte den i skole i de sidste år. på cykel til og fra fedet år efterår. Sidste gang, jeg havde den på, var i foråret 1944, men da strammede den meget, rigtig meget!. - - Det må vist siges, at være et godt køb, selvom den var dyr dengang. Den ville egentlig også have været moderne idag - og skoene med en rem over vristen - havde været helt fine i dag.

S K O L E N

I august 1928 begyndte jeg i N.Koch's skole på Åboulevarden. Jeg spurgte engang, hvorfor jeg skulle i frk.Koch's skole, som efter den tids forhold lå meget lang fra Fåborggade, mens Fjordsgade skole lå - og ligger - næsten ved siden af. Men jeg fik et meget svævende svar, noget om at der var så mange drenge, og dem kunne man da ikke lege med. At min mor havde gået i frk.Koch's skole, som dengang hed frk. Lindhardt's skole, har næppe påvirket valget af skole, for min mor har jo aldrig lagt skjul på, at hun hadede at gå i skole.

Men som sagt var det en lang skolevej, og min mor fulgte mig om morgenen og hentede mig til middag. Vi gik i skole fra kl.9-1 hver dag, naturligvis også lørdag.

På et tidspunkt fandt min mor ud af, at en af de andre mødre, der fulgte, boede i Hans Brogesgade 21, altså lige ud for Fåborggade. Det var fru Fryd, og pigen hed Lis Fryd. De to mødre lavede den aftale, at min mor tog Lis med om morgenen, mens fru Fryd tog mig med hjem. I øvrigt havde fru Fryd "ung pige", så det blev meget hurtigt til, at den unge pige hentede os fra skole. Og det fungerede, ja, i umådelig lang tid, syntes jeg, og det var "træls". Lis og jeg var overhovedet ikke på bølgelængde, hun var lige så lille og spinkel, som jeg var stor og klodset. Vi fulgtes ikke ad, for jeg gik altid mindst 4 skridt bagefter de andre, så det var ikke en særlig hyggelig hjemtur. Jeg kan ikke huske, hvornår jeg begyndte at klare skolevejen alene, men jeg kan huske, at det vitterligt var alene, for der var ikke andre, der skulle samme vej - Lis og jeg havde fået nok af hinandens følgeskab.

Jeg skulle skynde mig hjem, "gå den lige vej", for min mor sad i karnapvinduet, og så når jeg rundede hjørnet af Michalsensgade. Og så ned og lege med Karen Bak og de andre, det vidste man da, hvad var - og dog. Forholdet til legekammeraterne i barndommens gade blev anderledes. De gik jo allesammen i Fjordsgade skole, og kunne tale skole sammen, mens jeg derimod ikke rigtig kunne være med, for sådan en privatskole elev kunne ikke tale om de samme ting. Blot sådan en ting som karakterer kunne give nogle drabelige diskussioner på trappestenen: jeg talte om ug, ug+, mg+, mens de talte om 6 og 6? og 5 plus - hvor tåbeligt, men det værste var dog, at jeg var alene med mig og mine ug, mens de var mange om 6-tallerne!

Skoleåret i kommuneskolerne gik dengang fra april - april, d.v.s. at de lige var begyndt i en ny klasse, når de fik sommerferie, mens skoleåret i privatskolerne gik fra august - august, altså man begyndte ny klasse efter sommerferien - egentlig ret logisk - og sådan er det da også blevet i alle skoler for snart mange år siden, men ikke dengang - da var det privatskolerne, der var "sære".

En anden ting, som nok også var med til at ødelægge forholdet - eller i hvert fald gøre det noget, var pengene - tænk at betale for at gå i skole, det var dog fjollet! Ja, måske.

Dyrt var det:

"ved indtrædelse i skolen betales kr. 10."

1. underklasse kr. 7,00 om måneden
stigende gradvist til
realklassen kr. 24,00 -

Årsberetningen 1938-39, som sidder bagest i mappen, kan fortælle meget om, hvad alt kostede, og hvilke bøger, der skulle købes hvert år. Bøgerne blev hvert år bestilt hos boghandler Holst på Store Torv, og de blev sendt hjem sammen med nogle ark brunet

kardus-papir til indbinding af bøgerne, og dette bogomslag blev vendt til jul, så kunne vrangsideen holde resten af skoleåret, eet sted skulle der jo spares!

Alle de bøger må have kostet en mindre formue, men netop de årgange af min fars regnskaber har han smidt ud: "det er ikke alt, du skal se" Og hvorfor ikke?

Stilehæfter, regnehæfter og nogle små notesbøger skulle købes på skolen hos frk Koch på et ganske bestemt tidspunkt, når hun havde kontortid. De kostede 15 øre.

Til syning/håndarbejde skulle vi også selv betale materialerne, men kunne ikke selv bestemme hvad vi ville sy eller strikke, og det kunne i øvrigt også være ligegyldigt, for jeg opnåede aldrig at blive færdig med noget håndarbejde i et skoleår, og vi måtte ikke tage det med hjem. Jo, een gang blev jeg færdig: vi skulle strikke 1-altså een - bomuldsok, og når den var færdig, skulle der klippes hul først på tåen, og hullet skulle stoppes med rødt garn (sokken var hvid). Derefter skulle der klippes hul på hælen, og dette hul stoppes ligeledes med rødt garn. Min mor var rasende. Hun havde hullede sokker liggende i massevis, som jeg kunne få med, hvis jeg skulle lære at stoppe huller. Det var urimeligt at strikke en sok, for derefter at klippe hul på den! Det var nu hendes mening om den ting!

Tilbage til skolevejen: de sidste år fra Fåborggade blev Park Alle anlagt, og der hvor Rådhuset ligger i dag, var der kirkegård, som blev gravet op. Når man gik over de opgravninger, stødte man meget ofte på et ben eller en knogle, som man selvfølgelig sparkede til, sågar det halve af et kranium fandt en dreng en dag, og så stod han der og spillede "Hamlet" - to be or not to be! Allerede dengang - det har været i 1930-31 - vedtog jeg med mig selv, at jeg ville brændes engang, for tanken om at nogen på et senere tidspunkt skulle sparke til mine knogler, huede mig ikke!

Da vi i 1932 flyttede til Borggade, fik jeg en anden skolevej, og den var bedre. Den var mere interessant gennem Badstuegade eller Volden over Torvet (nu Pustervig) videre ad Immervad og Åboulevarden, og så var der næsten altid nogen at følges med og snakke med i hvert fald på hjemturen. Men jeg kom stadigvæk hjem til opvarmet middagsmad. Hvis jeg overhovedet kan tillade mig at beklage mig over noget i min barndom, så må det blive den opvarmede middagsmad hver dag i 10 år undtaget søndage og ferier. Men hvis søndagsmidagen f.eks. var forloren høre, kunne jeg slet ikke nyde det ved tanken om de 2 skiver, der om mandagen blev vendt på panden sammen med nogle brunede kartofler og en klat brun sovs. Og sidde alene og spise det ved det store spisebord, stirre på buffet med alle platterne over (der var en der hængte $\frac{1}{2}$ cm lavere end de andre), det var altså ikke særlig opmuntrende. Ret hurtigt fandt jeg ud af at tage en bog med til underholdning (om tirsdagen "Hjemmet"), så jeg tillagde mig egentlig nogle dårlige spisevaner. Jo ældre jeg bliver jo mere undrer jeg mig over den forestilling. Først da jeg kom på kontor i 1938 med kontortid fra 8-17, blev det ændret til middagsmad om aftenen.

Om selve skolegangen hvad skal jeg fortælle om den? Om vi lærte mere og bedre end i kommuneskolerne, kan jeg ikke bedømme, men de fleste af os har klaret os ganske almindeligt med den viden, vi fik.

I 2.klasse fik vi fru Bodil Stock som klasselærerinde. Jeg har senere fundet ud af, at hun var blevet krigs-enke (1.Verdenskrig) med 2 piger, læste så på seminarium, og var netop blevet færdig i 1929, og startede altså med at blive klasselærer for os. Hun underviste i dansk og historie, men det var navnlig som danskelærer, hun satte sit præg på os. Hun talte et ualmindeligt pænt sprog, grammatik og tegnsætning var hun nærmest ekspert i (man bemærker det næppe her i mine skrivelser). Litteratur ikke mindst - det var hendes store interesse. I mellemskolen læste vi det ene værk efter det andet lige fra "Guldhornene" til "Genboerne", og hvad der må ligge derimellem. Og "Sct. Hans Aftenspil", uha, ja, det kom jeg op i til mellemskoleeksamen, og kunne ikke sige et ord om den ting. Det var et ironisk/satirisk syngestykke, belærte censor mig om, for jeg vidste det ikke. Det syngestykke havde jeg ikke læst særlig godt, for jeg kunne ikke lide det, så alene det at trække den litteratur-seddel med det navn, det var nok til at gøre mig mundlam.

"Et Dukkehjem" kunne vi ikke nå at læse i skolen, så hun inviterede os hjem en aften, så vi kunne læse og gennemgå "Et Dukkehjem". Det var absolut ikke almindeligt, at en lærer inviterede elever hjem privat, men vi var "mine egne børn", så vi skulle have så megen litteratur, som hun syntes, vi havde brug for.

"Mine egne børn" - det var et udtryk, hun brugte om os tidligt og silde, vel fordi vi var den første klasse, hun fik. Men da vi havde hørt det flere hundrede gange i årenes løb, var vi meget irriterede over det, kort sagt: det hængte os langt ud af halsen. I en periode havde vi sat os i hovedet, at vi ikke ville ned i frikvarterene, så vi gemte os rundt omkring, f.eks. på et toilet, men 13 piger stuvet sammen på eet toilet, kunne ikke tie stille ret længe - - - "og det er mine egne børn" - var hendes eneste kommentar, da hun fandt os!

Vi havde forbindelse med fru Stock til vores 25 års jubilæum i 1963 og mange gange senere i de sidste år, hun levede. Jeg fandt bl.a. ud af, at hun var samme årgang som min mor (1894), så hun var virkelig en "gammel" klasselærerinde, og sådan opfattede vi hende naturligvis også dengang, men hun var en dame, både af udseende og væremåde, en flot dame, som havde "pli" - og hun vidste det!

Fru Stock underviste også i historie. Det brød jeg mig ikke meget om. Hun hængte sig meget i årstal og remser: Gorm den Gamle, Harald Blåtand o.s.v. Men når vi sommetider kunne lokke hende til at fortælle om 1.verdenskrigs udbrud i august 1914, så var der noget ved en historietime. Hun opholdt sig i Frankrig på det tidspunkt, og hun kunne fortælle meget levende og interessant om problemerne med at komme hjem.

Geografi, Zoologi og Botanik det var heller ikke mig. Det var kun opremsning af floder og byer, og af næsehorn og flodheste. Botanik kunne endda gå an, det kunne være ret interessant - og dog! Men jeg fik da lært at lære udenad. Alt det, jeg ikke forstod ret meget af, lærte jeg udenad, så jeg havde lidt at sige, hvis jeg blev hørt.

Nej, så var matematik da til at tage og føle på, særlig da vi nåede til Ligninger og kvadratrødder, det kunne ligefrem være en fornøjelse. Til matematik og fysik havde vi frk. Ebba Wittrok Jepsen, aldrig kaldet andet end Jeppe af både lærere og elever, hun ønskede at hedde Jeppe, hun præsenterede sig Jeppe. Hun var en meget særpræget type, særpræget påklædning - og - frikadeller ved ørerne i så mange år, så jeg husker hende bedst med den frisure. Pludselig efter en sommerferie mødte hun kortklippet - meget kort - det var helt forkert, næsten moderne, men selvfølgelig mere praktisk. I de små klasser var vi bange for hende, hun var skolens "bussemand". Var der slagsmål enten i skolegården eller på gangene, så tog Jeppe 3 lange skridt til den stridende parter, og så var det slagsmål slut. At hun havde lune og sans for humor, fandt vi først ud af i IV, mellem/real-klassen, og i de store klasser var vi absolut ikke bange for hende, men vi havde respekt for hende. Hun var reel, ikke slesk, ingen rygklapper, sagde tingene ved deres rette navn, og det både til direktør-datteren og til arbejdsmands datteren - det kan egentlig ikke siges om ret mange af de øvrige lærere - der var en del "fedteri". Men Jeppe kunne sige til den stakkels elev, der stod ved tavlen og aldeles ikke kunne finde løsningen på ligningen: "sæt dig ned. Du er dum! Jeg kan ikke lære dig noget!" - - Pædagog ? nå, ja? Men det var da ærlig snak.

Lære udenad: det gjaldt ikke mindst salmevers, et utal af salmevers, og vers i det hele taget, både til religion og mange gange også til dansk.

Skoledagen startede med morgensang kl. 9. Vi gik samlet klassevis to og to til gymnastiksalen, hvor vi sang en salme, frk. Kock, senere fru Nordby bad Fadervor, derefter sang vi sidste vers af nr.106 i min skoletids salmebog:

Giv os, o Gud,
vi på dit bud
maa leve saa tilsammen,
at vi hos dig
evindeligt
I Himmerig
Kan faa din Glæde, Amen!

Hver dag i 10 år, jo, jeg kan det endnu.

Fru Stock spillede til enten på klaver eller orgel.

Derefter forlod vi gymnastiksalen igen samlet klassevis på række. Som bekendt fik jeg lært adskillige salmer og salmenumre i de 10 år, men ironi tilside: det var en god start på dagen!

Maj 1931

fra venstre mod højre: i forreste række

Gunhild Jensen, Etti Westergaard, Lis Fryd, Vibeke Søndergaard
Gertrud Udengaard, Nora Krøyer, Irma Lillian Holst Andresen,
Ingeborg Hinge.

i anden række-

Fru Stock, Kirsten Lassen, Ruth Nielsen, Käte Rasmussen
Aase Worsøe, Marie Vinderslev, Ella Spliid, Annalise Baden,
Fritze Kjær.

i tredie række

Karen Mathiesen, Kirsten Kruse, Lizzi Jørgensen, Kirsten
Munch Petersen, Anne Marie Grandjean, Inga Therkildsen
(i bageste række: nr.2 og nr.4: navnene skal vist nok byttes om.)

- - - - -

5.klasse 1933/34

rækken langs væggen, 2 og 2, forrest:

Irma Lillian Holst Andreassen (hun sad alene altid. Hun var ikke "som
vi andre")

bagved, nærmest væg: Ingeborg Hinge og Gunhild Jensen

- - - Karen Mathiesen og Kirsten Lassen

- - - Inge Topp-Pedersen og Ulla Rasmussen

- - - Lizzi Jørgensen og Eva Nielsen

stående op af døren: herr Fredbøg, op af væggen: fru Stock.

I vinduesrækken:

ved forreste bord:

Lis Fryd og Marie Vinderslev

næste bord: Inga Therkildsen og Gertrud Udengaard

- - Anne Marie Grandjean og Käte Rasmussen

bageste bord: Ella Spliid og Aase Worsøe

- - - - -

I december 1932 døde frk.Koch efter længere tids sygdom under hvilken fru Nordby havde fungeret som skolebestyrer. Derfor har det vel været naturligt at foreslå hende at overtage skolen, men hun manglede kapital. Allerede i januar 1933 sendte hun breve ud til samtlige forældre, hvori hun anmodede om økonomisk støtte. Hun udstedte en form for obligationer á kr.100,00. Hvormeget der kom ind ved den aktion, ved jeg ikke, men åbenbart nok til, at hun kunne overtage skolen. Jeg ved, at min far købte 2 stk. á kr.100. Den ene blev indfriet få år efter, mens den sidste først blev indfriet umiddelbart efter, at jeg var gået ud af skolen - der var vedlagt 2 fribilletter til det års skolebal.

Samtidig med at fru Nordby overtog skolen, blev det vedtaget, at man skulle begynde at forberede sig på, at lave skolen til, en fællesskole. Og det første skridt blev taget ved skoleårets begyndelse 1933, idet der blev ansat 2 lærer, for man kunne vist ikke forvente at få drenge ind i en skole, hvor der udelukkende var lærerinder. Og de 2 lærer kommer ind i "mit billede" nu:

I 5. under startede vi på engelsk. Vi fik Frk.Secher, som efter sigende var meget dygtig, men det nåede vi desværre ikke at finde ud af, for vi havde hende kun i 1 år. Hun rejste fra skolen. Men næste skoleår fik vi den ene af de nye lærere, herr Halvor Christiansen. Ham havde vi til engelsk i 3 år, så rejste han fra skolen til Klostermarksskolen i Aalborg. Alt det, vi havde lært i de 4 år, blev fuldstændig ødelagt, det blev kvalt, i IV mellem og real, idet vi fik en lærer, Jensen, hed han, og han havde absolut ikke gaver til at lære noget som helst fra sig. Og engelsk blev et dødkedeligt fag, nogle timer, der bare skulle overståes. Læse på det hjemme kunne man jo knap nok, for hvordan skulle det udtales. Kun de, der havde ældre søskende, som de kunne få hjælp af, fik lidt ud af det. Vi andre var i knibe ikke mindst til eksamen, det var pinligt.

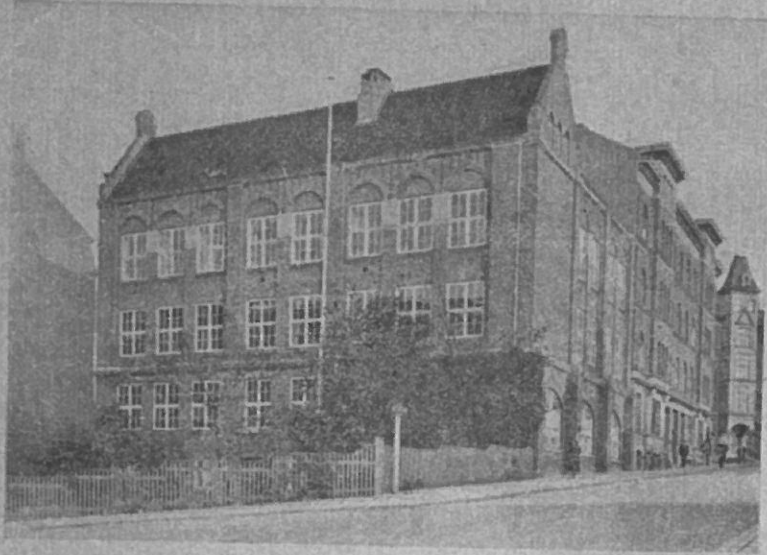
Han blev i øvrigt "smidt ud" nogle år senere, ved jeg, men det var for sent for vores engelsk-kundskaber.

I I mellem startede vi på tysk, og vi fik herr Fredbøg, og det var bedre. Andreas Fredbøg, hed han. Han var absolut ikke nogen charmetrold, men han var dygtig, kunne være morsom, når situationen indbød til det.

Durch, für, gegen, o.s.v. og an, auf, hinter, o.s.v. - - jo, remserne skulle læres, og vi kunne dem, for vi kunne lide faget tysk, og vi kunne lide Fredbøg. Hvis tiden tillod det sidst på skoleåret, læste han op af forskellige bøger de sidste 10-15 minutter af timen, f.eks. læste han "de seks", og han kunne læse op, meget levende, så vi ærgrede os, når klokken ringede ud. Den klokke sad man ellers ofte og ventede på med længsel, men aldrig i hans timer.

Ca.10 år efter, jeg var gået ud af skolen, mødte jeg ham i RYesgade: "næh, goddag, Inga" - - imponerende!

Alle de andre lærer(inder) er der såmænd ikke noget særligt at skrive om. De var jævnt kedelige, og ingen af dem gjorde sig særlig bemærket. Det er i hvert fald mit indtryk. Og halvgamle var de. Hende vi fik til skrivning i underskolen, Frk.Groes-Petersen, jamen, hende havde min mor også haft - hun må da have været helgammel!

N. KOCH^s SKOLE
73. SKOLEAAR
1938-39

Men det værste af alt var dog gymnastik. Jeg vil have lov til at sige: jeg hadede det!

Og hvem vi havde til gymnastik, kan jeg slet ikke huske. Vi havde mange forskellige, den ene værre end den anden.

Lige indtil IV mellem og real. Da fik vi en ny og helt ung lærerinde, fru Staalby. (hun er lige fyldt 80 år, så det vil jo sige, at hun har været ca. 10 år ældre end os dengang). (og nu) x)
Da fik vi moderne gymnastik, ikke mere med spring over hest eller andre uhyggelige redskabs-øvelser. Og hun gjorde selv gymnastik med, det var dog aldrig før set. Da vi gik i realklassen, var hun gravid, men gjorde selvfølgelig både arm- og knæbøjninger som den naturligeste ting af verden, men hvor var det dog nyt og helt ukendt for os. Hende skulle vi have kendt noget tidligere, så havde man måske ikke haft så svært ved at komme i gang med gymnastik senere i livet.

Skolebal en gang om året blev indført, da fru Nordby kom til. Skolens elever opførte en komedie som regel en vaudeville. Da jeg gik i realklassen blev det Heibergs "De Danske i Paris", og vi der eventuelt var egnede til at være med skulle møde instruktøren, skuespiller ved Aarhus Teater, Kaj Paaske, hos fru Nordby. Hun boede dengang privat på skolen allerøverst oppe. Til mig skulle der findes en rolle, hvor der ikke skulle synges, og det er jo ikke nemt i en vaudeville. Men det lykkedes, og det var sjovt at være medtil.

Derefter var der polonaise, lancier og almindelig dans. Jeg lånte et par gange en søn af en af min mors skolekammerater, Ebba Jensen. Han hed Torben Jensen, og han var kedelig, stiv, tør og lo aldrig af nogen ting - det har sikkert heller ikke moret ham. Så hellere gå til skolebal uden lånt dreng. Man kunne sagtens gå polonaise to og to piger sammen.

Ved skoleårets slutning var der translokationen. De første mange år blev den holdt i skolens gymnastiksal, men den blev efterhånden for lille, så vi rykkede over i Christiansgade i KFUK's festsal. Vi gik i samlet flok med skolens fane i spidsen. Der var et fast program for afslutningen hvert år: overrækkelse af eksamensbeviser, flidspræmier og bestemte sange, der skulle synges hvert år blandt andre "Her Peder kastet Runer over spange", og i vores ungdommelige overmod hed den aldrig andet end "herr Peder kasted op i store spande". Det har sikkert været, fordi vi ikke forstod teksten, og nu ved nærmere eftertanke i skrivende stund - jeg forstår det stadigvæk ikke!

En anden af sangene på programmet var "Vort Hjem du danske Jord", og der står et eller andet sted noget om "Rug og Kløver røde". Som følge deraf skulle salen pyntes med rug og rødkløver, så vi måtte dagen før finde en rugmark og "stjæle" noget af bonde-mandens rug.

Under skolebal glemte jeg at fortælle, at jeg blev udtaget til fanebærer i realklassen og øvede flere dage i gymnastiksalen, indtil fru Nordby en dag spurgte, hvilken farve min balkjole havde. Det var det år, hvor konfirmationskjolen var blevet farvet lyserød. Jamen, uha, nej, så gik det sandelig ikke an, lyserød kjole til det røde Dannebrog, så kjolen og dermed jeg blev kasseret som fanebærer.

x) i øvrigt fik vi også på det samme tidspunkt musik til. Fru Staalby's svigerinde, altså også en fru Staalby, spillede alt fra Schubert, Chopin, Mozart, altså klassikere, aldrig døgnets melodier. Jo, det var virkelig en fornøjelse.

Om gymnastik glemte jeg at fortælle, at vi forår og efterår spillede rundbold eller langbold oppe på galgebakken. Der var langt fra Åboulevardens, så vi skulle løbe hele vejen for at nå at spille et par omgange, for derefter at løbe tilbage til skolen til næste time.

Senere fik vi stillet en græsmark til rådighed i Eckersbergsgade. Der var knap så langt, men løbes skulle der. D.v.s. de fleste var på cykel, det var kun os uden cykel, løb.

- - - - -

Svømning foregik på samme måde - i løb altså.

Det var i IV mellem, at vi i forårsmånederne løb ud til badeanstalterne på Strandvejen (ca. ud for Holmevej/Carl Nielsensvej) styrtede i vandet mens fru Staalby stod på badeboerne og dirigerede. Jeg havde heldigvis lært at svømme i Aarhus Svømmehal, så jeg slap for korkbæltet. Også her var det ret begrænset, hvormeget vi kunne nå, inden vi måtte løbe tilbage til Åboulevarden. Men jeg fik da et svømmebevis ud af det.

- - - - -

Husgerning må jeg altså også fortælle om. For det var særpræget. Det var i III mellem hver onsdag. Efter 1 time fra 8-9 på skolen gik vi til husgerning fra 9-2. Det var nede omkring Knudrisgade/Nørrebrogade. Der var - og er vistnok stadig - en lille sti ind fra Nørrebrogade og som hed Kærlighedsstien. Der boede fru Thiede med sine 2 børn, som hed Just og Ida. De var voksne, vi så dem aldrig, og helt internt omtalte vi dem altid som Ist og Juda!

Det vil være alt for flot, at kalde den en husholdningsskole, jeg vil snarere sige, at det var en ret stor meget gammeldags lejlighed med et meget stort køkken med eet langt bord og flere små borde alle med voksdug på. Rundt på disse vandrede deres store, fede kat, og da den engang tissede i sukterskålen med sukker i, da mistede vi altså appetitten. De samme borde brugte vi til at rulle dej ud til horn o. lign. bagværk - det var uhumsk. Når vi havde "vaskedag", storvask, havde hun kogt tøj, inden vi kom, og skulle vi stå og skrubbe på både hendes egne og børnenes underbukser på vaskebrættet, skylle det, vride det og hænge det op ude i gården. Det sidste havde vi meget svært ved, for vi var helt ødelagte af grin: jeg har aldrig hverken før eller senere set så store underbukser som fru Thiedes, og når så vinden tog i dem! - det var også det eneste, der var at grine af ved den gang husholdning. Det spild af tid og penge. Det kostede bl.a. en meget stor, dyr kogebog, som vi skrev enkelte opskrifter i. Jeg har bogen endnu, men jeg har aldrig brugt en eneste af de opskrifter. Jeg synes, de lugter af kat! Der var snavset overalt, selv om vi både skulle pudse vinduer, skure og skrubbe alle vegne - nej det var uhumsk! Vi så aldrig andet end køkken og vaskehus, aldrig hendes stue, eller måske stuer - der blev aldrig åbnet en dør til privaten.

- - - - -

Som afslutning på skolegangen var det skik og brug, at realklassen tog på en rejse. I de fleste år havde det været i Danmark, men efterhånden blev det til det nærmeste udland, Tyskland. Det var desværre aldrig hele klassen, der var med, for vi skulle selv betale, og ikke alle forældre havde råd til at sende pigen ud på sådan en relativ dyr tur, og de var simpelthen nødt til at sige nej af økonomiske grunde. Der var noget forkert i det system, men det kunne vel ikke være anderledes. Da jeg havde taget realeksamen i 1938 var vi ved Rhinen. Et Randers-foretagende arrangerede en bustur for en privat Aalborg-skole og for frk.Koch's skole. Vi boede og spiste på vandrehjem i store sovesale. Fru Nordby og Jeppe var med. Men vi var ikke ret mange fra realklassen, så man spurgte i IV mellem om der var nogen der, der måtte komme med for at vi kunne blive deltagere nok til at turen kunne gennemføres.

I dag begriber jeg ikke, at min far i 1938 gav mig lov til at tage til Rhinen. Vi fik strenge instrukser både hjemmefra og fra skolen: vi måtte ikke give os i snak med nogen og da slet ikke tyske soldater, men heller ikke tyske civile måtte vi stole på. Og der var tyske soldater overalt. Om det så var på den traditionelle sejltur på Rhinen. Der var ikke andre end tyske soldater og så os!

Det var da en ganske udmærket tur, prisen taget i betragtning, for selv efter den tidsprisniveau var det en ret billig tur. Jeg husker da mange af de ting, vi så, men jeg husker også, at vi var konstant sultne, for vi fik ikke andet end suppe, kød så vi bogstaveligtalt ikke i de 12 dage. Vi fandt derimod et dejligt sted i Boppard, hvor vi kunne få jordbærtærte med flødeskum, og det sted besøgte vi hver dag i de dage, vi var der. Til både middag og aften fik vi vand at drikke til suppen, så vi kom ikke til at lide af væskemangel!

Nogle af de aalborg-piger, vi var sammen med, tog den helt store tur en aften i Paderborn, og kom ualmindelig fulde hjem. De havde ingen lærerinde med, kun en enkelt lærer. Så da de kom og kastede op overalt, så måtte både fru Nordby og Jeppe i gang med at få dem i seng, og alle de andre aalborg-piger blev jaget ud af poserne og måtte op og vaske og gøre rent efter kammeraterne. Det skete kun den ene gang, men da havde de jo også oplevet Jeppe og hørt nogle af hende savtakkede ord, så de følte ikke trang til at gentage den forestilling.

Fra Celle husker jeg tydeligt "det gamle slot, hvor dronning Karoline Mathilde levede sine sidste år". Det var stort med en masse lange gange og en masse trapper, og der var umådeligt snavset overalt. Vi blev hurtigt enige om, at der ikke havde været vasket gulve siden Karoline Mathilde levede der.

Rutebilen, vi kørte i, gik i stykker et par gange undervejs, så vi fik også set et par tyske værksteder. Særlig galt blev i Soest. Det er næsten den by, vi husker bedst, for der blev et par timer ufrivilligt ophold.

Men hjem kom vi i god behold, men trætte og sultne

Real- og Mellemskoleeksamen.

Lørdag den 28. Maj.

Kl. 9½ Realkl.: Regning og Matematik. (Frk. Jepsen, Skolebestyrerinde Frk. Bjerregaard).

Tirsdag den 31. Maj.

Kl. 9 Realkl.: Dansk. (Fru Stock, Hr. Komm. West).

- 9 IV M.: Dansk. (Fru Nordby, Lærerinde Fru Dall).

Torsdag den 2. Juni.

Kl. 9 Realkl.: Naturlære. (Frk. Jepsen, Hr. Skolebest. Okkels, Aabybro).

- 10 IV M.: Naturhistorie. (Fru Aagaard, Lærerinde Fru Schmidt, Kejlstrup).

Onsdag den 8. Juni.

Kl. 9 Realkl.: Historie. (Fru Stock, Realskolelærerinde Frk. Haugaard).

- 9 IV M.: Regn. og Mat. (Frk. Jepsen, Lærerinde Frk. Esvang).

Lørdag den 11. Juni.

Kl. 9 Realkl.: Naturhistorie. (Fru Aagaard, Hr. Faginspektør Baltzer, København).

- 10 IV M.: Historie. (Fru Stock, Hr. Realskolelærer Hartvig).

Mandag den 13. Juni.

Kl. 8 Realkl.: Engelsk. (Hr. Jensen, Hr. Undervisningsinsp. Bjørneboe).

- 9 IV M.: Naturlære. (Frk. Jepsen, Hr. Realskolelærer Berg Nielsen).

Onsdag den 15. Juni.

Kl. 10 Realkl.: Fransk. (Frk. Alstrup, Hr. Realskolelærer Poulsen).

Lørdag den 18. Juni.

Kl. 9 Realkl.: Geografi. (Fru Nordby, Hr. Komm. Gamdrup, Grenaa).

- 9 IV M.: Tysk. (Frk. Alstrup, Hr. Skolebestyrer Fryd).

Tirsdag den 21. Juni.

Kl. 9 Realkl.: Tysk. (Hr. Fredbøg, Hr. Komm. Tage Hansen).

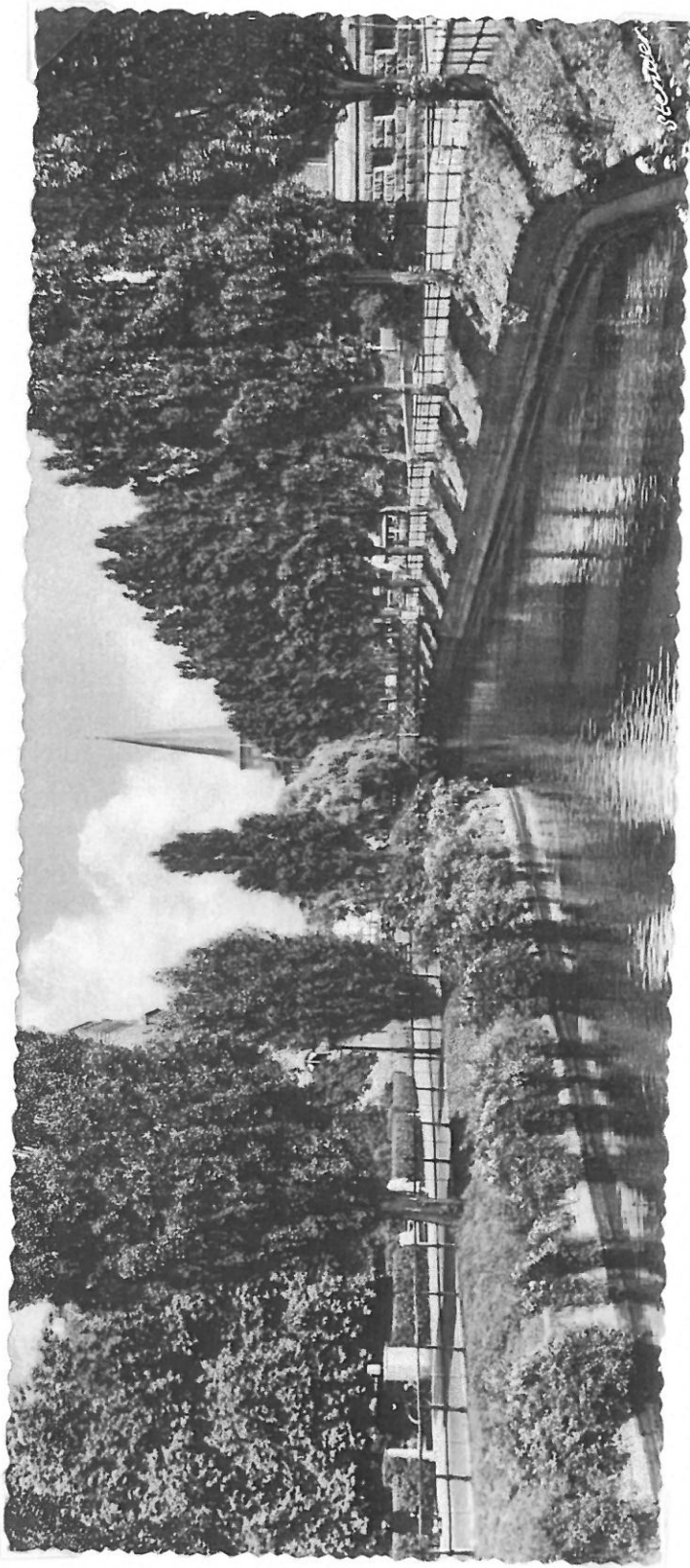
- 8 IV M.: Engelsk. (Hr. Jensen, Hr. Skoleinspektør Thorgills).

De skriftlige Prøver afholdtes i Skolens Gymnastiksal den 9., 10., 11. og 12. Maj.

Haandarbejdet censureres i Realkl. af Lærerinde Fru Dall og i IV M af Komm. Frk. Mary Hansen, Odense.

Tegningerne i IV M censureres af Hr. Komm. Tage Hansen.

Sidste Skoledag er for Realkl.s Vedkommende Onsdag den 25. Maj og for IV M. Fredag den 27. Maj.

Jeg aner ikke, hvad det
billede har med frk.Koch's
at gøre. At det er Aarhus å,
kan man tydeligt se. Og lidt
højt til højre går Mørksgade
fra, og der må skolen jo
ligge bagved de store træer.
Og Domkirken i baggrunden
er der heller ikke tvivl om.
Ingen årstal på.

Men det er et flot billede.

Miss [unclear]

MISS SUZIE
April 1940

SVØMMEBEVIS

for Elever fra „N. Kochs Skole“, Aarhus.

Navn: *Inga Therkildsen*

født den: *28. December 1921*

har bestaaet

„Den lille Svømmepøve“,

der omfatter: 1. 100 m fri Svømning *ug* 2. Flydning i almindelig Flydestilling *ug*
3. 30 m Rygsvømning *ug* 4. 15 m Bjergning *gx*

Summa Points *22 $\frac{1}{3}$* Gennemsnit: *mgx*

Bestyrerinde.

Svømmelærerinde. *J. Skalleby*

og Realskole

Vidnesbyrd.

Fuga Henriette Therkildsen

født d. *28-12-1921*

i { Købstad
eller
Sogn og Herred } *Aarhus*

blev optaget i Skolens *I Under* klasse d. *1-8* 19 *28*,

og forlader den efter bestaet *Real* eksamen d. *23-6* 19 *38*.

Skolen skal i Henhold til § 10 i Lov af 24. April 1903 om højere Almen-skoler m. m. meddele følgende Vidnesbyrd om Elevens Forhold i Skolen:

Fuga Therkildsen har hele sin Skoletid taget Arbejdet alvorligt. Det er blevet udført med Grumsdighed og Omhu, og da hun har gode Evner, forlader hun Skolen med absolut solide Kundskaber.

Hun har en nydelig Karakter, en rolig og dannet Fremtræden og et elleværdigt Væsen.

Skolen medgiver hende sin allerbedste Anbefaling.

A. Nordby

Bevis

for

Mellemskoleeksamen.

(Eksaminandens fulde Navn:)

Inga Henriette Therkildsen

født den

28-12-1921

i { Købstad
eller
Sogn eller Herred }

Aarhus

har i Eksamensterminen

Maj-juni 1937

som Elev i

A. Rods pr. Hellen- og Realskole

bestaaet Mellemskoleeksamen.

(Sted og Datum for Underskriften:)

Aarhus d. 24 juni 1937

(Underskrift af Skolens Styrer:)

A. Rods

De af Eleven opnaaede **Karakterer** findes anført omstaaende.

Bevis

for

Realeksamen.

Eksaminandens fulde Navn: *Luga Henriette Therkildsen*

født den *28-12-1921*

i { *Købstad*
eller
Sogn eller Herred } *Århus*

har i Eksamensterminen *Maj-Juni 1938*

som Elev i *N. Rods pr. Melleum- og Realskole*

bestaaet Realeksamen.

Sted og Datum for Underskriften: *Århus d. 23-6-1938*

Underskrift af Skolens Styrer: *N. Nordby*

RAHR`S tekniske forretning A/S
- - - - -

Da jeg var færdig med skolen, skulle jeg finde et job - men hvad? Det måtte vel blive noget på et kontor - men hvor?

30`ernes arbejdsløshed gjorde sig stadig gældende, så det var ikke sådan, at man lige kunne finde et job.

Jeg skrev ansøgninger i een uendelighed, håndskrevne, og afskrift af eksamensbevis og af skolens anbefaling, ligeledes håndskrevne, og jeg sendte til samtlige banker her i byen og til alle store virksomheder, til blandt andre Aarhus Oliefabrik, og jeg hørte aldrig et ord fra nogen af dem.

Og da vi nåede hen omkring 1. august, var det ved at være lidt træls at gå og drysse hjemme. Ganske vist boede vi da på Fedet, så ind imellem kunne det være meget hyggeligt, men alligevel!

1. september meldte jeg mig til et maskinskrivningskursus og til et kursus i stenografi. Sidstnævnte blev jeg ganske god til, men har aldrig fået brug for det i det virkelige liv.

Og jeg skrev stadig ansøgninger.

Til sidst var det ved at gå os på allesammen. Vi kunne meget nemt blive lidt sure på hverandre. Noget måtte der gøres.

Så kom min far til at tænke på Karstenskov. Jeg har fortalt om familien Karstenskov under Faaborggade-afsnittet - om hvordan de fik en ledig manzard-lejlighed, da de flyttede hertil fra Aalborg. Og den ene tjeneste er den anden værd, siger man.

Altså ringer min far til ham, der var ansat hos Rahr`s som bogholder, og spørger "har De brug for en elev på kontoret"? Ja, det havde de, for deres pige-elev kørte på sidste år, så de stod for at skulle finde en afløser til at lave kaffe!

Det korte med det lange blev, at jeg 1. november 1938 begyndte som kontor-lærling med en 3-årig kontrakt. Det indebar også, at jeg skulle gå på handelsaftenskole.

Det blev en god tid, en dejlig tid, hos Rahr`s, hvor jeg fik lært meget og andet end at lave kaffe. Som kontrakten foreskrev blev jeg flyttet fra den ene afdeling til den anden, men endte i bogholderiet, og her blev jeg 2 måneder, efter jeg var udlært. I de 3 elev-år havde jeg fået henholdsvejs 30, 40 og 50 kr. om måneden, men i de sidste 2 måneder fik jeg den svimlende sum af 125 kr. om måneden - det var ret meget i et privat firma. Vi fik også tantième omkring nytår, det var som regel en ekstra månedsløn.

Jeg var meget glad for at være hos Rahr`s. Jeg fik mange jævnaldrende kammerater, og vi sås også efter kontortid, det var meget hyggeligt allesammen, og jeg var såmænd gerne blevet der "til mine dages ende", men man burde vel se noget nyt, "ikke gro for fast" - hvorfor ved jeg ikke, men det var meningen, det lå i luften, man skulle videre på "lønskalaen"! Så den 31. december 1941 sagde jeg farvel og tak til Rahr`s.

- - - - -

HANDELSAFTENSKOLE

Det var efter min mening spild af tid og penge, men iflg. lærekontrakten var firmaet forpligtigt til at betale en aftenskoleuddannelse for lærlingen.

Ugens 4 første dage mødte man kl. 18, så det gik hurtigt hjem for at spise, hen på Paradisgade skole, hvor man så sad og halvsov til kl.22. Lidt hjemmearbejde var der vist også, men det blev jeg nu ikke overanstrengt af.

Til maskinskrivning havde vi en lærer, som startede med at sige, at han helst ville skrive sit navn på tavlen, hvorpå han skrev "Herholdt", så vi var klar over, at han virkelig hed Herholdt, for vi måtte endelig ikke tro, at han sagde herr om sig selv!

Engelsklæreren hed Roving - en kedelig størrelse.

Det eneste, der var en lille smule opmuntrende var bogføring, og dog - det var allerede på det tidspunkt lidt forældet. Det var manuel Ruf-bogføring, men selv hos det relativt lille firma som Rahr`s havde man indført maskinbogholderi, og der var mange kammerater fra de helt store firmaer, f.eks. Aarhus Dampmølle, hvor man havde endnu større og mere moderne bogholderi, så de gad knap nok følge med "til det pjat".

A propos Aarhus Dampmølle: det er den eneste klassekammerat, jeg husker, og husker navnet på. Det var Ejnar Christensen, som allerede dengang forstod at gøre sig bemærket. Han var i øvrigt knusende dygtig (senere direktør for Dampmøllen, derefter Rugbrødsfabrikkerne, formand for adskillige idrætsklubber, f.eks. Roklubben, sagde sin mening i dagspressen mindst een gang om ugen).

Som jeg tidligere har nævnt, var det ret tit et problem at komme hjem fra Paradisgade under krigen, men færdig med den aftenskole blev jeg da. Den afsluttedes med eksamen, men den husker jeg intet om. I det hele taget gjorde de 4 gange 4 ugentlige timer i 3 år ikke særlig meget indtryk på mig, det var blot noget, der skulle overståes.

Hvad det kostede, har jeg ikke ide om, det var som sagt firmaet, der betalte, og de penge var dårligt givet ud. Det år, jeg begyndte, var vi ialt 5 eller 6 fra Rahr`s, der gik på skolen i forskellige klasser, og vi var allesammen enige om, at det var tidsspild.

ipefri.

LÆRE-KONTRAKT

(Kontrakten skal indsendes til Godkendelse, inden Lærlingen træder i Arbejde hos Læremesteren (Principalen) altsaa ogsaa inden Prøvetidens Begyndelse).

I Henhold til Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet, med hvilken Lov vi er bekendt, indgaar undertegnede

Rahr's tekniske Forretning A/S, Aarhus,

som Læremester (Principal) og undertegnede Bogholder Therkildsen

den Fader til, ~~Moder til, Værgemor~~ Inga Henriette Therkildsen
(Det ikke benyttede overstreges)

med undertegnede Lærling Inga Henriette Therkildsen

(Skal kun udfyldes i de i Lovens § 3, Stk. 3, omhandlede Tilfælde),

der er født den 28/12-1921, og

¹⁾ som ikke tidligere har været i Lære,

²⁾ som tidligere har været i Lære, jfr. indslagne tidligere lærekontrakt og ligeledes hos lagte Brødering fra velkommende Læremester (Principal) om Forholdets Godkendelse

Det ikke benyttede overstreges.

følgende Lærekontrakt og forpligter os til i vort gensidige Forhold at opfylde og underkaste hvad den nævnte Lov foreskriver.

Undertegnede Læremester (Principal) erklærer herved at opfylde de i Lærlingeloven omhandlede Vilkaar for at kunne antage Lærlinge, jfr. herved Lovens § 2.

1.

Lærlingen er antaget til Oplæring i **Kontor** faget fra den **1. November 1938** at regne, og Læretidens Varighed, jfr. Lovens § 3, Stk. 2, bestemmes til **3 Aar**, skriver **tre** Aar, saaledes at Læretiden udløber den **31/10-1941** *)
De 6 første Maaneder af Læretiden anses som en gensidig Prøvetid, jfr. Lovens § 6.

Kjørlige Tidsangivelser ikke anvendes.

2.

Læremesteren (Principalen) skal efterhaanden oplære Lærlingen saa fuldstændigt som muligt i Faget, jfr. Lovens §§ 11 og 19, Stk. 5.

Ved Læretidens Udløb skal Lærlingen aflægge Svendep prøve, jfr. dog Lovens § 11, Stk. 3. Udgifterne ved Svendep prøvens Aflæggelse afholdes af Læremesteren (Principalen).

Saa fremt der i Henhold til Lærlingelovens § 11, Stk. 3, ikke kan eller skal aflægges Svendep prøve, meddeler Læremesteren (Principalen) Lærlingen et Lærebrev, jfr. Lovens § 11, Stk. 5. **)

Læremesteren (Principalen) skal holde Lærlingen til paa forsvarlig Maade at deltage i den for Faget almindelige saavel almindennende som faglige Undervisning, jfr. nærmere Lovens § 12.

3.

Lærlingens Løn er i Overensstemmelse med Reglerne i Lærlingelovens § 4, Stk. 1, anset saaledes:

Fra	til	***)	1. Aar	Kr.	30,00	pr. Maaned	bagud
»	»		2. "	»	40,00	»	" "
»	»		3. "	»	50,00	»	" "
»	»			»		»	" "

Lærlingen ~~har~~ har ikke som Vederlag udover den foran angivne Pengeløn, Kost og/eller Logi hos Læremesteren (Principalen).

Lønnen udbetales ~~forud~~ bagud. Udbetalingsdag: den sidste i hver Maaned.

BEVIS

FOR

STATSKONTROLERET

HANDELSMEDHJÆLPER-EKSAMEN

LINIE B

(Eksaminandens fulde Navn)

Inga Therkildsen

født den

28. December 1921

har i Eksamensterminen

April 1942

som Elev i

(Skolens Navn)

Aarhus Handelsforening

Handelsskole.

bestaaet Handelsmedhjælper-Eksamen (jfr. Lov om Handelsskoler af 23. Juni 1920, § 7 a).

(Sted og Datum for Underskriften)

Aarhus, den 1. Juni 1942

(Underskrift af Skolens Leder)

Narger Larsen

(L. S.)

RADIUMSTATIONEN
- - - - -

1. Januar 1942 begyndte jeg på Radiumstationens kontor på Århus Kommunehospital.
Der var en dejlig arbejdstid: fra kl.8,30 til 15,30, een dag om ugen dog til kl.17,00, og hveranden lørdag fra 8,30-12.
Og lønnen husker jeg ikke helt nøjagtig, men den var i hvert fald på over 200 kr(der foresvæver mig noget med 234 kr) men så skulle jeg jo i fagforening, HK, det forventede man, så der gik noget fra til kontingent.
Det er vist al det positive, jeg kan sige om Radiumstationen -
- hvor var jeg dog ked af at være der. Jeg befandt mig absolut ikke godt. Der var en meget dårlig arbejdsplads, dårligt "klima" med sladder, bagtalelse og ikke mindst misundelse over hele linien. Så der er ingen grund til, at jeg uddyber det nærmere.
At jeg holdt ud i omtrent 2 år, skyldtes udelukkende, at jeg blev forlovet, ringforlovet 1.november 1942, med udsigt til at skulle giftes inden for en overskuelig fremtid, og da det ikke var min tilkommende mands mening, at jeg skulle være udearbejdende hustru, ja, så var det bare at holde ud.
Den 31. august 1943 sagde jeg farvel til Radiumstationen - og ikke mere - færdig!

- - - - -

10. september 1943 blev jeg gift, og en helt ny epoke begyndte, og det har vel været den vigtigste del af ens tilværelse med de største udfordringer. Man er næppe sluppet lige godt fra dem alle, har gjort meget forkert, fejl, som man først har opdaget, når det var for sent at rette fejlene. Men - ærligt talt - når jeg tænker tilbage, ja, så er jeg egentlig ganske godt tilfreds med mig selv!

Og nu er jeg nået til min 4. alder - og sidste.

Der tales og skrives så meget om "den 3. alder", men det er forkert efter min mening. Jeg vil til en hver tid påstå, at det er "den 4. alder":

1. alderstrin: barndomsårene
2. - ungdomsårene
3. - ægttestanden/erhverv/karriere
for manges vedkommende det hele på een gang
4. - alderdommen (et grimt ord, men selv ikke
jeg kan finde noget bedre)

Hvert nyt alderstrin har krævet en omstilling, i nogle tilfælde umærkeligt i andre tilfælde helt bevidst.

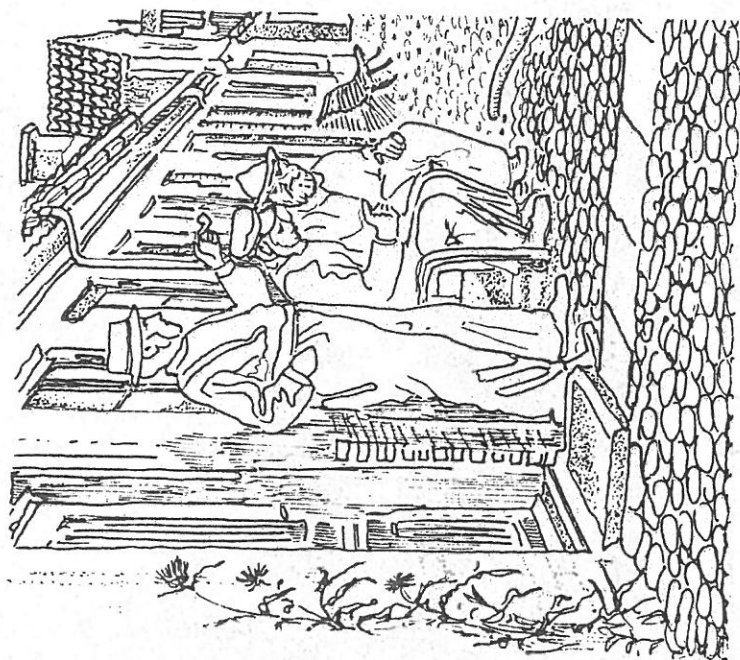
Den 4. alder indtrådte for mit vedkommende, da min mand blev pensioneret. Det krævede en absolut bevidst og ikke umærkelig omstilling for begge parter. Da den var bearbejdet og fungerede, ja, så gled det til sidst over i alene-tilværelsen for mig. Så skulle den tænkes igennem og bearbejdes, og det synes jeg egentlig, jeg er kommet ganske godt fra: dyrker den hobby, Bridges, som jeg heldigvis fik indarbejdet på et rimeligt tidligt tidspunkt, og jeg har prøvet - trods alderen - at tage lidt nye udfordringer op, bl.a. Erindringssskrivning! Måske har jeg ikke behandlet emnet helt korrekt "efter bogen", men efter mit hoved. A propos hoved: så længe alderdommen ikke sætter alt for tydelige spor i hovedet, har jeg absolut grund til at være tilfreds med tilværelsen. Jeg har intet at beklage mig over, jeg burde skamme mig, hvis jeg gjorde.

Århus i maj 1991

Ange Jørgensen

J. Therkildsen,

Alle 4 deler

Levnedsbeskrivelse

1. udgave af denne spørgeliste udkom 1976

OM AT SKRIVE ERINDRINGER

Ældre mennesker skriver ofte til Nationalmuseet og fortæller, at børnebørnene har bedt om at få en levnedsskildring af bedstefar eller bedstemor, og så er problemet: hvad har interesse for eftertiden?

Kan Nationalmuseet tilbyde nogen hjælp?

Om livet på landet har vi en lang række hæfter om emner spændende fra kornhøst til slagtning, fra kirkegang til markedsbesøg. Dette er vort gamle arbejdsområde.

Vi er ved at udarbejde hæfter med spørgsmål om dagliglivet i andre miljøer.

Her følger et forsøg på hjælp til beskrivelse af et levnedsløb. Det viser sig ofte, at barneårene og ungdommen er den periode, som står tydeligst i erindringen. Beskrivelsen af denne bliver da den mest udførlige, men vi vil alligevel meget gerne også høre om de senere afsnit af Deres liv. I det følgende gives en række stikord, men det er meget velkomment at tage andre emner op.

Med hensyn til hvor meget man skal skrive, er hovedreglen: jo udførligere en beskrivelse er des interessantere. Hvis beretningen engang skal trykkes, kan den altid forkortes, men om hundrede år kan ingen gøre den mere udførlig, hvor brændende man end ønsker det. Enkelte berettere har skrevet 5.000 sider om deres oplevelser, men på 100 sider kan der også fortælles meget af interesse.

Mange kan ikke lide at sætte sig selv i centrum. Det er vi opdraget til at lade være med. Men skal man give sin erfaring videre til eftertiden, er der ikke noget, man kan fortælle så pålideligt om, som om det man selv har oplevet, iagttaget og tænkt.

Det er en almindelig erfaring, at man ofte kan lære af andres fejltagelser, af det som ikke lykkedes. Alligevel er det almindeligt, at forfattere af levnedsskildringer nøjes med at berette om det, som lykkedes, om det der blev gjort rigtigt. Hermed unddrager man imidlertid de næste generationer en mængde nyttig viden.

Mange kvier sig ved at anføre andres navne. Vi vil imidlertid gerne senere kunne sammenholde beretningerne med andre kilder, som findes i vore arkiver. Derfor vil vi gerne have de rigtige

navne. Man kan eventuelt i erindringerne bruge for eksempel H.M. og så til sidst bringe en navnefortegnelse (eventuelt i lukket konvolut), hvor der står: H.M. = Hans Mortensen, skomagermester, Smedegade 7, Lemvig, min mosters mand, var meget drikfældig.

Til museets arkiv findes der papir af en særlig holdbar kvalitet og i en størrelse, der passer til arkivets skuffer. Papiret findes både med linier til håndskrift og uden linier til skrivemaskine. Det er ikke nødvendigt at bruge dette papir.

Når De har skrevet 3-4 afsnit, er De velkommen til at sende disse til gennemsyn. Mange er flere år om at skrive erindringer. Hvis De ikke er vant til at skrive, kan det i begyndelsen være svært at få udtrykt det, som man gerne vil have frem. Prøv at skrive mere udførligt.

Mange opgiver at skrive, fordi det er svært at stave rigtigt, forme korrekte sætninger og skrive pænt. Dette er imidlertid ikke noget problem. Skriv blot løs. En anden kan rette eventuelle fejl. Det er kun indholdet, som spiller nogen rolle for eftertiden. Husk også, at der er færrest oplysninger fra de dele af befolkningen, som har sværest ved at skrive. Nogle undskylder sig med, at deres liv har været helt almindeligt og uden større begivenheder. Sådanne liv vil vi meget gerne have beskrevet, for at eftertidens opfattelse af levevilkårene kan blive så korrekt som muligt.

Hvis De er født i udlandet, hører vi meget gerne om dette land, og vi er interesseret i Deres iagttagelser over forskelle i sædvaner mellem Deres fødeland og Danmark.

Spørgelisten bedes venligst sendt tilbage sammen med besvarelsen til

NATIONALMUSEETS ETNOLOGISKE UNDERSØGELSER
BREDE
2800 LYNGBY

med mindre De af en eller anden grund gerne vil beholde den.

8. Familiens mening

Religiøs holdning hos de forskellige familiemedlemmer og i omgangskredsen. Var der nogen, som søgte at påvirke i religiøs eller ikke-religiøs retning. Nye strømninger, som kom frem og måske atter svandt igen.

Kirkegang, andagt, bøn, religiøs litteratur og blade, møder, religiøst præg på dagliglivet, billeder og pyntegenstande og statuer af religiøs art.

Politisk holdning hos de forskellige familiemedlemmer. Se iøvrigt spørgsmål ovenfor om religiøs holdning.

Holdning overfor andre erhverv og samfundsklasser, holdning til kongehus og til nationale spørgsmål.

Holdning til kønsrollemønstre og sexuelliv, ændringer heri.

Beskriv hvad opdragelsen bevidst og ubevidst sagde om forholdet til det andet køn.

Holdning og kendskab til afvigere af forskellig art, i familien, blandt bekendte, blandt andre.

Holdning til fremtiden. Ønsker og forventninger til fremtiden.

UNGDOMSÅRENE

9. Uddannelse

Denne er det vanskeligt at stille almindelige spørgsmål om. Man har sine egne ønsker og drømme, andre personer giver råd og stiller krav, forholdene sætter grænser for ens muligheder.

Konfirmationen, forberedelse og eventuelle følger.

Fortsat skolegang.

Valg af erhverv. Hvilke erhverv havde De kendskab til. Hvem valgte. Hvad ville De selv gerne være. Hvad bestemte valget.

Uddannelse, arbejdspladsen, arbejdstiden, arbejdspladsens ledelse, løn, arbejdsfæller, takt og tone på arbejdspladsen, sygdom som følge af arbejdet. Eventuelle skift af arbejde, arbejdskamp.

10. Boligforhold

11. Fritid

Kontakt med søskende, forældre, familie.

Omgangskreds, klikker.

Fritid, ungdommens mødesteder, interesser, politik, sport, foreninger, læsning, musik, dans, spil, ferie o.s.v.

12. Valg af ægtefælle

I nogle kulturer afgøres dette valg efter omhyggelige rådslagninger mellem familiens ældste, der udvælger en ægtefælle af rette familie, stand, opdragelse og egenskaber. Her i landet er det i hvert tilfælde delvis de unge, der selv må finde den rette - eller den bedst mulige. At dette valg ikke altid har været let, og at valget først er truffet efter flere fejlslagne forsøg, er normalt en af de ting, man foreholder næste generation viden om. Dette er måske uklogt, og Nationalmuseet hører gerne herom. Vi er villige til at opbevare beretningerne lukket i et passende åremål, om det ønskes.

Hvilke regler var der for de unges samvær, hvilke af disse blev overholdt, og hvilke blev det ikke.

Forlovelse, ringe, familiebesøg o.s.v.

VOKSENLIVET

13. Bosætning

Hvad var bestemmende for, at der kunne holdes bryllup.

Indtægten.

Valg af bolig, indretning, anskaffelse af møbler og udstyr. Svarede boligen til ønskerne, eller kunne disse først opfyldes efterhånden.

Dele tog forældrene i valg og anskaffelse.

Brylluppet.

14. Familiens dagligliv.

Fortæl om familiens dagligliv som i afsnit 3-7. Visse begivenheder kan få stærk indflydelse på dagliglivets udformning, for eksempel børnefødsler, sygdom, hospitalsophold, dødsfald, arv, flytning til anden bolig, kvarter, by eller landsdel, og endelig kan skilsmisse medføre fuldstændige ændringer.

Kursus for forfattere

Samløbet for omsorgsarbejde i Århus vil starte kursus i, hvorledes man skriver erindringer.

Melodi: To, som elsker hinanden...

Jeg gik på kursus og lærte
et flække kurve og rør,
men nu kan man også lære,
hvad ingen har tænkt på før,
at skrive sine memoarer,
en strålende biografi,
for det er jo ikke noget,
der forudsætter geni.

Johanne Louise Helberg
har prøvet at løse den sag.
Det samme har Helle Virkner
og Harald Nielsen og Krag,
men de har ikke forstået,
det krævede fantasi
og andre slags færdigheder,
som folk kan få kursus i.

Selv Leonora Christina,
som sad og skrev i et tårn,
har klaret sig uden de tilskud,
som ingen kendte tilforn,
og Andersen, eventyrdigter,
har heller intet fornomt.
Han gennemgik grueligt meget,
men så blev han også berømt.

Så kan man undre sig over:
Hvordan har de båret sig ud?
Nu kan jeg komme på kursus
og skrive, oplagt og glad,
talentfuldt, et jammeramnde,
som nok bliver venligt budomt.
Føret går jeg et kursus igennem,
hvorpå jeg bliver berømt.

P. P. 73

Århusposten

24/12-73

På de næste par sider nogle kuriositeter, som jeg fandt påbunden af min fars pengekasse.

Jeg kan vanskeligt forklare, hvad det er.

Annoncen fra 3/9-29 om L'Hombre spillere: det må have været far og Koss og Wærum Christensen, der har søgt en fjerde mand, som må være blevet Rønby. Han var også kontormand, noget med kul og koks.

9 matadorer: det må være noget ganske særligt, siden det er blevet noteret med dato o.s.v.

Min mors legitimationskort: ja, sådan et havde vi allesammen under krigen, og han har åbenbart gemt mors, vedlagt hendes visitkort med både deres eget tlf.nr. og mit på bagsiden.

Men det mærkelige ansigt med brudstykker af en tekst i kanten, det aner jeg ikke, men jeg kan ikke nænne at kassere det.

Pengesedlerne taler for sig selv.

Men den "hundredkroneseddel", "Generalstrejkepartierne" o.s.v. - - det ved jeg simpelthen intet om!

L'Hombre.
 Tre Kontorfolk i trediveerne søger
 fjerde Familie til ugentlig Spilleaften
 i Hjemmet. Billet mrkt. »Sydlige By-
 del 803« modt. Aarhus Stiftstidende.

9 Natadom
 d. 4/10. 1946. Mrs. Parsberg

Henriette Therkildsen II
 Strandparken 16
 Aarhus
 Tlf. 27392.

Legitimationskort
 for
 Sikkerhedsomraadet i Jylland.

Navn Therkildsen, Henriette Marie
 Stilling Frue
 Bopæl Mejlg. 103
 Født d. 6 9-1894 i Aarhus
 Indhaverens Underskrift Henriette Therkildsen

Aarhus Folkeregister
 d. 16/10 1946
 [Signature]

Kortet skal altid medføres.

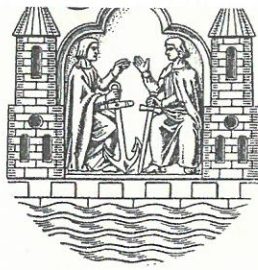

1 KRUNE

UDSTEDT AF NATIONALBANKEN
 GÆLDER IFØLGE LOVEN SOM EN KRONE I SØLV.
 NATIONALBANKEN I KØBENHAVN 1914

[Signature]

6748242

Begravelsesbrev

Nordre kirkegaard

FAMILIE GRAVSTEDET

Litra F række nr. 916/18 klasse II
~~Afdk~~

stort ca. 9,45 m².

Benyttelsen af dette gravsted er overladt til

detaillist Therkildsen

for tyve aar fra 1. januar 1890 og indtil 31. december 1909

Herfor er betalt kr. --- øre.

Naar begravelse i gravstedet ønskes foretaget, maa dette begravelsesbrev medbringes ved anmeldelsen paa **begravelsesvæsenets kontor, raadhuset.**

Er fornøden plads til stede i gravstedet, og de til enhver tid gældende bestemmelser er iagttagne, og den betaling, der nu er bestemt eller senere bestemmes, er erlagt, vil begravelsen blive tilladt og fornøden paategning derom ske paa dette begravelsesbrev.

Den retmæssige ejer af gravstedet maa selv iagttage i rette tid at forny brugsretten til gravstedet; i modsat fald hjemfalder det, med hvad derpaa findes, til begravelsesvæsenet.

Aarhus begravelsesvæsen, den 18. december 1948.

Aar

Dato

Heri begravet

1889

21/6

Hjalmar Therkildsen, 8 mdr.

1914

9/7

Therkild Therkildsen, 69 år.

Gravstedet er samtidig fornyet indtil 31. december 1934.

1928

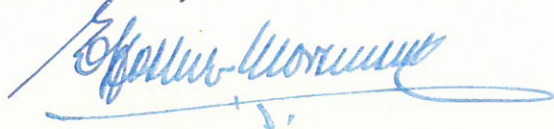
7/1

Ane Therkildsen, f. Andersdatter, 75 år.

Gravstedet er samtidig fornyet indtil 31. december 1968.

Gravstedet er den 17. december 1948 fornyet indtil 31. december 1988.

ÅRHUS BEGRAVELSESVÆSEN, den 18. december 1948.

1975

14.marts

Henriette Albertine Marie Therkildsen, f. Jensen, 80 år - urne

Århus Begravelsesvæsen, den 15.april 1975.

P. Liebetrau

1977

24/3

Hjalmar Charles Therkildsen, 86 år, urne.

Århus Begravelsesvæsen, den 30. marts 1977

P. Liebetrau

F nr. 1565

Aarhus Begravelsesvæsen

Raadhuset

Tlf. 12000 - Postkonto 85125

Litra Ad F rk. nr. 916/18 nordre kirkegaard

Herr kontorchef H. Therkildsen

Bopæl: Mejlgade 103, Århus

har dags dato betalt

202 kr. 50 øre

for at faa detallist Therkildsen's i 1889
erhvervede gravsted urneplads, der bestaar af 3 grave i II kl., og som senere er
indkøbt til 31/12 1968 fornyet fra 1. januar 1969 til 31. december 1988

Saafrømt forholdene paa kirkegaardene skulde stille sig saaledes, at sløjfning af gravstedet bliver nødvendigt, forbeholder begravelsesvæsenet sig ret til en saadan sløjfning mod behørig afvikling med gravstedejeren og flytning af de kister, som ikke har henstaaet i gravstedet i den vedtægtsmæssige tid - 20 aar.

Eksp. d. 17/12 1948 bj

Noteret i bogholderiet

Betalt, den 17.12.1948 19.....

Bjessen

N. Therkildsen

Kvittering er kun gyldig, naar den er noteret i bogholderiet.

G. R. № 2296

Århus Begravelsesvæsen

Rådhuset - Århus C

Tlf. 06 - 13 20 00 - Postkonto 85125

Hr. kontorchef H. Therkildsen,

Strandparken 16, Århus C

Bopæl:

Litra/Abd. F. Nr. 916/18 Nordre Kirkegård

Heri begravet: Ane Therkildsen

i 10 år efter langstlevendes død

Gartnerisk renholdelse	fra	til 31/12	kr. 1291,40
Alm. Gran	-	" 31/12 "	650,10
.....	-	31/12	-
.....	-	31/12	-

Ialt kr. 1941,50

skriver

Et tusinde ni hundrede firetreen kr. 50 øre

Eksped. d. 1/2 1968 /rj.

Betalt den 1/2-1968

Noteret i bogholderiet

[Signature]

For kassen

[Signature]

Kvitteringen er kun gyldig, når den er noteret i bogholderiet.

ÅRHUS KOMMUNES PARK- OG KIRKEGÅRDSFORVALTNING
 Toldbodgade 5 • 8000 Århus C
 TLF. 06 13 20 00 • POSTGIROKONTO 7 08 51 25

Brev nr. 4086 oktober 1988

Hr./Fru/Frk.

JESPERSEN INGA HENRIETTE
 KILDEGÅRDEN 12 1 TH
 8000 ÅRHUS C

LITRA F 916 / 918 NORDRE KIRKEGÅRD

Heri nedsat: THERKILDSSEN HJALMAR CHARLES

Ovennævnte gravsted hjemfalder til fornyelse den 31. december d.å.

Fornyelse for en ny 20 årig periode, andrager efter de i dag gældende takster

kr. 4.320,00

Gravstedet kan også fornyes for perioder à 5 år, og taksten står da i forhold hertil.

Ønskes gravstedet bibeholdt, bedes beløbet enten indbetalt på kirkegårdsforvaltningens kontor, Toldbodgade 5, eller ved benyttelse af vedlagte indbetalingskort. I modsat fald bedes meddelt, om gravstedet ønskes nedlagt, og sløjfning vil da finde sted i februar-marts måned.

*iflg
 kl. 1
 T*

Ved telefonisk henvendelse bedes De ringe 06 13 20 00, lokal 2668 eller 2669.

Med venlig hilsen

A. Kamronn

Art	Beløb	Art	Beløb	Art	Beløb	Art	Beløb
01	209,00	03	105,00				
						Indeværende år:	1977

Gravstedets betegnelse/afdedes navn:
**NORDRE KIRKEGÅRD
 LITRA F 916 / 918
 THERKILDSSEN HENRIETTE
 LB.NR. 3-0233700-09 / 1977**

Indbetalerens navn og adresse
**THERKILDSSEN HJALMAR
 KONTORCHEF
 AUGUSTENBORGGADE 25
 8000 ÅRHUS C**

Eftersendes ikke ved vedvarende adresseforandring, men tilbagesendes med oplysning om den nye adresse.

Vedrørende specifikation og betaling:
Se venligst bagsiden

Kroner 314 Øre 00

Postgirokonto nr. **7 08 51 25**
 Belebmodtager
**Århus begravelsesvæsen
 Schandorffstræde
 8000 Århus C**

Ved overførsel fra indbetalerens konto:
 Postgirokontonr. _____
 Postvæsenets kvittering **ÅRHUS 28**
e **10 02 77 612625**

Postvæsenets erstatningspligt ophører, når kravet ikke er anmeldt for postvæsenet inden 1 år efter

1/8

Karakterbog

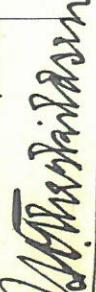

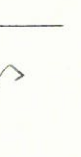
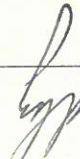
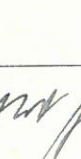
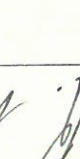

for

Inga Therkildsen

N. Kochs Pigeskole, Aarhus.

Fag	Okt.	Dec.	Feb.	Eksamen
Religion	mgx	sig.	sig.	
Dansk, skriftlig	mgx	sig.	sig.	
Dansk, mundtlig	mgj.	mg	mgx	
Engelsk	mg	mgx	mgj.	
Tysk				
Fransk				
Historie	mg	mgj.	mg	
Geografi	mgj.	mg	mgx	
Naturhistorie	mgx	mgx	mgx	
Fysik				
Regn. og Matematik, skriftl.	mgx	mgx	mgx	
Regn. og Matematik, mundtl.	mgj.	mgj.	mgj.	
Skrivning	mgj.	mg	mgj.	
Tegning	mgj.	mg	mgj.	
Orden m. skr. Arb.	mgx	mgx	mgx	
Gymnastik				
Kv. Haandarbejde	mgx	mg	mgx	
Sløjd				
Kv. Husgerning				
Sang				
Sum				
Gennemsnit				

Føreføist:

Engelsk: Flink.

Naturhistorie: Flid og flink.

Skrivning: Stem ret flink; det kunde vist godt være forbedret.

Sprog: Flid og flid.

Regning: Flid flink.

Dansk: Svar som Regel korrekt og dog uindviklet lidt usikkert. De fleste skrivebruger rigtig pæne, formentlig lidt fejlskrivning. Orden som Regel god. Geografi: den delvise Tid godt fortalt, Fremgang.

Historie: Alt skriver at fortælle.

Religion: Meget flink!

Regning: Svar ude havde rigtig og fornuftig.

A. Thorsildsen

Fag	1. Prøve	2. Prøve	3. Prøve	Eksamen
Religion	mgx	mgx	mgx	
Dansk, skriftlig	mgx	mgx	mgx	
Dansk, mundtlig	mgx	mgx	mgx	
Engelsk	mgx	mgx	mgx	
Tysk				
Fransk				
Historie	mgx	mgx	mgx	
Geografi	mgx	mgx	mgx	
Naturhistorie	mgx	mgx	mgx	
Fysik				
Regn. og Matematik, skriftl.	mgx	mgx	mgx	
Regn. og Matematik, mundtl.	mgx	mgx	mgx	
Skrivning	mgx	mgx	mgx	
Tegning				
Orden m. skr. Arb.	mgx	mgx	mgx	
Gymnastik				
Kv. Haandarbejde	mgx	mgx	mgx	
Sløjd				
Kv. Husgering				
Sang				
Sum				
Gennemsnit				

Forevist:

W. W. W. W.

A. A. A. A.

W. W. W. W.

Historie. Flink.

Skrivning. Flink.

Dansk: Meget flink - navnlig i mundtlig Databok!

Naturhistorie! Flink.

Regning: Irig, arbejder fornuftigt!

Geografi: Opmærksom og flink!

Skrivning: Meget flink!

Billedhistorie: Sædeles flink!

N. N. N.

W. W. W. W.

N. N. N.

N. N. N.

Karakterbog
for

Inga Therkildsen

N. Kochs Skole.

Aage E. Holst, Store Torv 16,
Aarhus.

Fag	Oket.	dec.	Feb.
Religion	ngj.	ngj.	ngx
Dansk, skriftlig	ngx	ngj.	ngx
Dansk, mundtlig	ngj.	ngj.	ngx
Engelsk, skriftlig	ngj.	ngj.	ngj.
Engelsk, mundtlig	ngx	ngj.	ngj.
Tysk	ngj.	ngx	ngx
Historie	ngj.	ngx	ngx
Geografi	ngj.	ngj.	ngj.
Naturhistorie	ngx	ngx	ngx
Fysik	ngx	ngx	ngx
Regn. og Matematik, skriftl.	ngx	ngj.	ngj.
Regn. og Matematik, mundtl.	ngj.	ngj.	ngj.
Skrivning	ngj.	ngx	ngx
Tegning	ngj.	ngx	ngx
Gymnastik	ngj.	ngj.	ngx
Kv. Haandarbejde	ngj.	ngj.	ngj.
Kv. Husgerning	ngj.	ngj.	ngj.
Fransk	ngj.	ngj.	ngj.
Latin	ngj.	ngj.	ngj.
Orden	ngx	ngx	ngj.
Sang	ngj.	ngj.	ngj.
Sum			
Gennemsnit			

Forevis
[Signature]
[Signature]
[Signature]

Religion	Særliges flink
Dansk, skriftlig	Megst flink og ivrig. Orden: god.
Dansk, mundtlig	Fremgang med læsning. Godt fæbered; Gramma- tik og Læs.
Engelsk	Særliges flink og ivrig!
Tysk	flink og interesseret

Fag	1. Examin	2. Examin
Religion		
Dansk, skriftlig	mg ÷	mg ÷
Dansk, mundtlig	mg +	mg
Engelsk, skriftlig	g +	mg ÷
Engelsk, mundtlig	mg +	mg +
Tysk	mg +	mg +
Historie	mg ÷	mg ÷
Geografi	mg +	mg +
Naturhistorie	mg	mg
Fysik	mg +	mg +
Regn. og Matematik, skriftl.	mg	mg ÷
Regn. og Matematik, mundtl.	mg	mg +
Skrivning		
Tegning		
Gymnastik	mg	mg
Kv. Haandarbejde		
Kv. Husgerning		
Fransk	mg	mg
Latin		
Orden	mg +	mg ÷
Sang		
Sum		
Gennemsnit	695	698

Forevist

[Handwritten signatures]

[Handwritten signatures]

Religion

*Her gødet jeg Anvæge med
Skilte, hvad de gæraa
baer! Træ af min Sprøget
kan væel hdd' vikkert!*

Dansk,
mundtlig

Think

Engelsk

*Lo dles think 3 inkressed hll
mundtlig Engelsk. Det skriftlige
x projekt af nogen Usikkerhed og
kun jøret godt.*

Tysk

Think- tanken.